

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ**Από το αριθμ. 2/02-02-2023 Πρακτικό Συνεδρίασης**

του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου (άρθρου 113 Ν.3852/2010, ύστερα από την αριθμ. 95/2019 ανακήρυξη του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων και τα από 30-8-2019, 01/09/2019 και 16-2-2021 πρωτόκολλα ορκωμοσίας), το οποίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 167 του Ν. 3852/2010 -ΦΕΚ 87/7-6-2010 τ.Α', όπως ισχύει και του άρθρου 78 του Ν 4954/2022 (ΦΕΚ 136 τ.Α), συνήλθε σε τακτική, διά ζώσης, συνεδρίαση, στα Ιωάννινα (Διοικητήριο), στις δύο (02) του μηνός Φεβρουαρίου του έτους 2023, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14.00 , κατόπιν της με αριθμ. πρωτ. οικ. 13506 / 262/27-01-2023 Πρόσκλησης της Προέδρου του

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν οι :

- Α. Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου
 Β. 1. Μπραϊμή – Μπότση Σταυρούλα, Πρόεδρος του Π.Σ.
 2. Τρομπουκής Δημήτριος, Αντιπρόεδρος του Π.Σ.
 3. Γκαμπρέλας Δημήτριος, Γραμματέας του Π.Σ.
 Γ. 1. Ψαθάς Βασίλειος, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Άρτας
 2. Σιαράβας Κωνσταντίνος, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ιωαννίνων
 3. Ιωάννου Ευστράτιος (Στράτος), Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Πρέβεζας
 Δ. 1. Νάκου – Δασούλα Αγνή, Θεματική Αντιπεριφερειάρχης Ηπείρου
 2. Πότσης Οδυσσεύς, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης Ηπείρου
 3. Γοργόλης Βασίλειος, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης Ηπείρου

Ε Περιφερειακοί Σύμβουλοι:

- α. «ΑΞΙΟΒΙΩΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΗΠΕΙΡΟΥ»: 1. Πατήλας Κωνσταντίνος 2. Κατέρης Ιωάννης 3. Σίμου -Τάσιου Αναστασία 4. Βαρέλης Δημήτριος 5. Φώτης Φώτιος 6. Λάμπρου Αλκιβιάδης 7. Δηλαβέρη Ρεγγίνα 8. Ναυρόζογλου Παναγιώτα (Γιώτα) 9. Γκαρτζονίκας Ηλίας 10. Γαϊτανίδης Πρόδρομος (Μάκης) 11. Μητροκόστα Παναγιώτα (Γιούλα) 12. Παπαχρήστου Βασίλειος 13. Λαζάνης Χαρίλαος (Χάρης) 14. Καλούδης Βασίλειος 15. Γούσης Χρήστος 16. Σπυρέλης Μιχαήλ 17. Ματσώρας Χρήστος 18. Γκούμας Αχυλλέας
 β. «ΚΟΙΝΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ»: 19. Γκίζα Ουρανία (Ράνια) 20. Σακαρέλης Δημήτριος 21. Ζάψας Γεώργιος 22. Κορωναίος Θεόδωρος
 γ. «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ –Περήφανοι Ξανά!»: 23. Νάνος Ευστάθιος 24. Ριζόπουλος Σπυρίδων 25. Παππάς Δημήτριος (Τάκης)
 δ. «ΗΠΕΙΡΟΣ ΟΛΟΝ»: 26. Δημητρίου Δημήτριος 27. Κιτσανού Μαργαρίτα 28. Λιούρης Θεοχάρης (Χάρης)
 ε. «ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ» 29. Πρέντζας Γεώργιος 30. Ζέκα – Πάσχου Κωνσταντίνα 31. Κωτσαντής Κωνσταντίνος
 στ. «ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ» 32. Γαλατάς Ζώης
 ζ. «ΑΝΥΠΟΤΑΚΤΗ ΗΠΕΙΡΟΣ»: 33. Νουτσόπουλος Κωνσταντίνος
 η. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΥΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ»-

θ. Ανεξάρτητος Περιφερειακός Σύμβουλος :34. Βλέτσας Αθανάσιος (Σάκης)

Στη συνεδρίαση δεν παραβρέθηκαν οι κ.κ.: 1. Πιτούλης Θωμάς, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Θεσπρωτίας 2. Σπανοπούλου Σάρρα Ηλιάννα 3. Τσιάρα Σταυρούλα 4. Παργανάς Σταύρος 5. Σπέγγος Αριστείδης Δημήτριος (Άρης) 6. Λέκκα Χριστίνα 7. Φραγκούλης Παύλος και 8. Αναγνώστου Κωνσταντίνος, τακτικά μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου, αν και νόμιμα κλήθηκαν

ΣΤ. Για τη Γραμματειακή υποστήριξη παραβρέθηκαν στη συνεδρίαση οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Ηπείρου Θεοδώρα Μήτσιου και Ανθούλα Κατηρτζίδη

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου, ευρισκόμενο σε απαρτία, συζήτησε και αποφάσισε για το παρακάτω, ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ, θέμα:

Θέμα 15°

=====

Έγκριση σύναψης νέας προγραμματικής σύμβασης για την υλοποίηση του έργου «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης Περιφέρειας Ηπείρου» μεταξύ της Περιφέρειας Ηπείρου και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για την ανάθεση της σύμβασης σύνταξης του ΔΣΒ (Παράρτημα ΙΙ της προγραμματικής σύμβασης σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.4351/2015 και του σχεδίου διακήρυξης του διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης: «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» Εκτιμώμενης αξίας 1.555.539,06 Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%) που θα διεξαχθεί σύμφωνα με: α) τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) και β) τους όρους της παρούσας

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου, έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 (ΦΕΚ 87/7-6-2010 τ. Α') «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
2. Τον Οργανισμό της Περιφέρειας Η98πείρου (Π.Δ. 140/2010 ΦΕΚ 233/27-12-2010 τ. Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις αριθμ. 202855/27-12-2016 (ΦΕΚ 4400/30-12-2016 τ.Β'), 163473/24-10-2017 (ΦΕΚ 3878/3-11-2017 τ.Β') και 64818/17-6-2022 (ΦΕΚ 3223/23-06-2022 τ.Β') αποφάσεις του Συντονιστή Αποκ/νης Δ/σης Ηπείρου –Δυτ. Μακεδονίας
3. Τον αριθμ. 42071/6-7-2020 πρότυπο κανονισμό λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου, που εξέδωσε ο Υπουργός Εσωτερικών και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 2938/11-7-2020 τ. Β')
4. Την με αριθμ. πρωτ. 1293/31-01-2023 εισήγηση της Γενικής Δ/σης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Η., όπως κατατέθηκε στο Συμβούλιο (Α.Π./Π.Σ.:15892/307/31-01-2023) (συνημμένα με α/α: 18 στο φάκελο 1/2023 συνημμένων εισηγήσεων κ.λπ. στα θέματα του Π.Σ.), με συνημμένα, όπως αποστάληκαν από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το τελικό σχέδιο προγραμματικής σύμβασης για την εκπόνηση μελέτης Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης μετά του Παραρτήματος (ΙΙΙ) Διακήρυξη.

Τα διαλαμβανόμενα στην ως άνω εισήγηση της Γενικής Δ/σης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, παρατίθενται αυτούσια ως κάτωθι:

« **ΘΕΜΑ:** Έγκριση σχεδίου προγραμματικής σύμβασης για την εκπόνηση μελέτης Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης μετά του Παραρτήματος ΙΙΙ (Διακήρυξη) σύμφωνα με την περ. ιε του άρθρου 163 του ν.3852/2010 (Α' 87), όπως προσετέθη με το άρθρο 33 του ν. 5013/2023 (Α' 12)

ΣΧΕΤ: Το τελικό σχέδιο προγραμματικής σύμβασης για την εκπόνηση μελέτης Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης μετά του Παραρτήματος ΙΙΙ (Διακήρυξη)

Λαμβάνοντας υπόψη :

1. Ότι ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναθέτει την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης (Δ.Σ.Β.) στις Περιφέρειες της χώρας με προγραμματική σύμβαση, η οποία συνάπτεται με την οικεία Περιφέρεια, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4351/2015. Τα Δ.Σ.Β. συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 4351/2015. Στη σύνταξη των Δ.Σ.Β., για λόγους ενιαίας διαχείρισης περιλαμβάνονται **όλες οι εκτάσεις που μπορούν να διατεθούν για χρήση τη βόσκηση**, υπό τις προϋποθέσεις του ν.4351/2015.

2. Αντικείμενο του Έργου αποτελεί η «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» (εφεξής «το Έργο»)

Ειδικότερα, το Έργο αφορά στη σύνταξη μελετών διαχείρισης των βοσκήσιμων γαιών, οι οποίες θα έχουν ως επιδίωξη την αειφορική αξιοποίησή τους, προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η πλήρης και αντικειμενική απογραφή της φυσιογνωμίας, του καθεστώτος χρήσης και του παραγωγικού δυναμικού των βοσκήσιμων γαιών σε πανελλαδική κλίμακα με σύγχρονες τεχνολογίες, προκειμένου να γίνει ο χωρικός προσδιορισμός, να είναι γνωστή η ακριβής επιφάνειά τους, η αξιόπιστη εκτίμηση της βοσκοϊκανότητας τους, η λιβαδική κατάσταση και να καταστεί δυνατή η διαίρεσή τους σε λιβαδικές μονάδες, προκειμένου να καταναμηθούν στη συνέχεια σε κτηνοτρόφους, ούτως ώστε να εξατομικευτεί η χρήση τους. Επιπλέον, καθορίζονται τα έργα υποδομής και οι βελτιώσεις βλάστησης που θεωρούνται απαραίτητες για την ανάπτυξη των βοσκήσιμων γαιών και την αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους. Το Δ.Σ.Β. ολοκληρώνεται με τον υπολογισμό του κόστους ανάπτυξης και την οργάνωση της διαχείρισης των βοσκήσιμων γαιών και του ζωικού κεφαλαίου.

3. *ΙΙΙ. Δεδομένου ότι:*

- Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4351/2015 ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αναθέτει την εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης στις Περιφέρειες της Χώρας με προγραμματική σύμβαση η οποία συνάπτεται με την οικεία Περιφέρεια,
- Το Έργο αφορά μεταξύ άλλων την οριοθέτηση των εκτάσεων που έχουν ως κύρια χρήση τη βοσκή με στόχο την ορθολογική διαχείρισή τους.

4.Θα συμπεριληφθούν οι εκτάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2393/2017 (OMNIBUS) σε συνδυασμό με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε) στις υποθέσεις C-252/18P και C797/18P.

Εισηγούμεσθε:

Την έγκριση της σύναψη νέας προγραμματικής σύμβασης για την υλοποίηση του έργου :

«Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης Περιφέρειας Ηπείρου» της Περιφέρειας Ηπείρου και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων , για την ανάθεση της σύμβασης σύνταξης του ΔΣΒ (Παράρτημα ΙΙ της προγραμματικής σύμβασης σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.4351/2015 και του σχεδίου διακήρυξης του διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης: «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» Εκτιμώμενης αξίας 1.555.539,06 Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%) που θα διεξαχθεί σύμφωνα με: α) τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) και β) τους όρους της παρούσας

5. Την τοποθέτηση του κού Περιφερειάρχη

6. Τις τοποθετήσεις των παρατάξεων και μελών του Π.Σ.

& ό,τι διατυπώθηκε κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης,
(αναλυτικά στα απομαγνητοφωνημένα πρακτικά της συνεδρίασης)

Αποφασίζει

(απόφαση: 2/18/02-02-2023)

Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην ως άνω αναγραφόμενη εισήγηση της Υπηρεσίας (υπό στοιχ. 4), εγκρίνει τη σύναψη νέας Προγραμματικής Σύμβασης για την υλοποίηση του έργου: «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης Περιφέρειας Ηπείρου» μεταξύ της Περιφέρειας Ηπείρου και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για την ανάθεση της σύμβασης σύνταξης του ΔΣΒ (Παράρτημα ΙΙ της προγραμματικής σύμβασης σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.4351/2015 και του ΣΧΕΔΙΟΥ διακήρυξης του διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης: «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» Εκτιμώμενης αξίας 1.555.539,06 Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%) που θα διεξαχθεί σύμφωνα με: α) τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) και β) τους όρους της παρούσας,

Εξουσιοδοτεί τον Περιφερειάρχη Ηπείρου, κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη, για όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για την υπογραφή τους.

Σημειώνεται ότι ο επικεφαλής της παράταξης «ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ στην ΗΠΕΙΡΟ», κ. Γαλατάς, ψηφίζει αρνητικά αν το Σχέδιο Διαχείρισης έχει αναφορά με το Μητρώο Αγροτών.

Το παρόν Πρακτικό, αφού συντάχθηκε, αναγνώσθηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως εξής:

Η Πρακτικογράφος
Θεοδώρα Κ. Μήτσιου

Ακριβές Απόσπασμα
Η Γραμματέας του Π.Σ.
Αργυρώ Παππά

Η Πρόεδρος του Π.Σ.
Μπραϊμή – Μπότση Σταυρούλα

Ο Αντιπρόεδρος του Π.Σ.
Τρομπούκης Δημήτριος

Ο Γραμματέας του Π.Σ.
Γκαμπρέλας Δημήτριος

Ακολουθεί το τελικό ΣΧΕΔΙΟ της Προγραμματικής Σύμβασης,
για την εκπόνηση μελέτης Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης,
μετά του Παραρτήματος ΙΙΙ (Διακήρυξη)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Του άρθρου 3 του ν. 4351/2015 (Α'164) και
του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α'87)

Μεταξύ

«Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»

και

«Περιφέρειας Ηπείρου»

για την υλοποίηση του έργου:

**«Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης Περιφέρειας
Ηπείρου»**

ΑΘΗΝΑ, ... 2023

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:
«Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας
Ηπείρου»**

Στην Αθήνα, σήμερα την ..... 2023, μεταξύ των παρακάτω συμβαλλομένων:

- Του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), που εδρεύει στην Αθήνα, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Γεώργιο Γεωργαντά και το οποίο θα αποκαλείται εφεξής, χάριν συντομίας, **«Κύριος του Έργου»** και
- Της Περιφέρειας Ηπείρου, που εδρεύει στα Ιωάννινα, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Περιφερειάρχη, κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη και η οποία θα αποκαλείται εφεξής, χάριν συντομίας, **«Φορέας Υλοποίησης»**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4351/2015 «Βοσκήσιμες Γαίες Ελλάδας και άλλες διατάξεις» και ιδίως τα άρθρα 2, 3, 4 και 5 (Α' 164).
2. Την υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 κοινή απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4351/2015 (ΦΕΚ 164 Α')» (Β' 2331).
3. Τις διατάξεις του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» και ιδίως το άρθρο 100 (Α' 87).
4. Το ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ

- Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις.» (Α'133).
5. Το π.δ. 8/2022 «Διορισμός Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α'19).
  6. Το π.δ. 97/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α' 138).
  7. Το π.δ. 140/2010 «Οργανισμός της Περιφέρειας Ηπείρου» (Α' 233), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
  8. Το ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) (Α' 147).
  9. Την υπ' αρ. 892/133271/21.05.2021 απόφαση του Υπουργού και των Υφυπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με τίτλο «Μεταβίβαση της εξουσίας υπογραφής «με εντολή Υπουργού» ή «με εντολή Υφυπουργού» ή «με εντολή Υπουργού και Υφυπουργού», κατά περίπτωση, στον Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στον Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων και σε Προϊσταμένους οργανικών μονάδων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Β' 2137).
  10. Την υπ' αριθ. 915/69142/15.5.2018 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με τίτλο «Διαδικασία μίσθωσης βοσκήσιμων γαιών, συγκρότηση και λειτουργία επιτροπών ελέγχου χωροταξικής ορθότητας της κατανομής δικαιωμάτων χρήσης της βοσκής, κατά τη μεταβατική περίοδο μέχρι την έγκριση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης.» (Β' 1812).
  11. Την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4351/2015 (Α' 164), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. ... του άρθρου ... του ν. .../2023.
  12. Το ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α' 127).

13. Το ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α' 130).
14. Την υπ' αρ..... απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Ηπείρου (θέμα «.....»), με την οποία εγκρίθηκαν οι όροι της παρούσης.
15. Την υπ' αρ. πρωτ..... απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων περί έγκρισης σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης για την εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης.
16. Το γεγονός ότι δεν προκύπτει από την παρούσα Προγραμματική Σύμβαση δαπάνη σε βάρος των πιστώσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Συμφωνούνται και γίνονται αμοιβαίως αποδεκτά τα ακόλουθα:

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

I. Ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναθέτει την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης (Δ.Σ.Β.) στις Περιφέρειες της χώρας με προγραμματική σύμβαση, η οποία συνάπτεται με την οικεία Περιφέρεια, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4351/2015. Τα Δ.Σ.Β. συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 4351/2015. Στη σύνταξη των Δ.Σ.Β., για λόγους ενιαίας διαχείρισης περιλαμβάνονται όλες οι εκτάσεις που μπορούν να διατεθούν για χρήση τη βόσκηση, υπό τις προϋποθέσεις του ν.4351/2015.

II. Αντικείμενο του Έργου αποτελεί η «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» (εφεξής «το Έργο»).

Ειδικότερα, το Έργο αφορά στη σύνταξη μελετών διαχείρισης των βοσκήσιμων γαιών, οι οποίες θα έχουν ως επιδίωξη την αειφορική αξιοποίησή τους, προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η πλήρης και αντικειμενική απογραφή της φυσιογνωμίας, του καθεστώτος χρήσης και του παραγωγικού δυναμικού των βοσκήσιμων γαιών σε πανελλαδική κλίμακα με σύγχρονες τεχνολογίες, προκειμένου να γίνει ο χωρικός προσδιορισμός, να είναι γνωστή η ακριβής επιφάνειά τους, η αξιόπιστη εκτίμηση της βοσκοϊκανότητάς τους, η λιβαδική κατάσταση και να καταστεί δυνατή η διαίρεσή τους σε λιβαδικές μονάδες,

προκειμένου να κατανεμηθούν στη συνέχεια σε κτηνοτρόφους, ούτως ώστε να εξατομικευτεί η χρήση τους. Επιπλέον, καθορίζονται τα έργα υποδομής και οι βελτιώσεις βλάστησης που θεωρούνται απαραίτητες για την ανάπτυξη των βοσκήσιμων γαιών και την αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους. Το Δ.Σ.Β. ολοκληρώνεται με τον υπολογισμό του κόστους ανάπτυξης και την οργάνωση της διαχείρισης των βοσκήσιμων γαιών και του ζωικού κεφαλαίου.

III. Δεδομένου ότι:

- Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4351/2015 ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αναθέτει την εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης στις Περιφέρειες της Χώρας με προγραμματική σύμβαση η οποία συνάπτεται με την οικεία Περιφέρεια,
- Το Έργο αφορά μεταξύ άλλων την οριοθέτηση των εκτάσεων που έχουν ως κύρια χρήση τη βοσκή με στόχο την ορθολογική διαχείριση τους.
- Ο Φορέας Υλοποίησης διαθέτει τις αναγκαίες προϋποθέσεις (τεχνικές και οικονομικές υπηρεσίες, αποφαινόμενα όργανα, αναγκαία στελέχωση κ.λπ.) για να ανταποκριθεί στις ανωτέρω ιδιαίτερες απαιτήσεις του Έργου εντός της οριζόμενης διάρκειάς του,

τα συμβαλλόμενα μέρη προβαίνουν, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010 στη σύναψη της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, με την οποία προσδιορίζουν το γενικό πλαίσιο και τους ειδικούς όρους για την εκτέλεση του αντικειμένου της, ως ακολούθως:

ΑΡΘΡΟ 1

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

- 1.1. Αντικείμενο της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης αποτελεί η μεταβίβαση της αρμοδιότητας για την ωρίμανση, δημοπράτηση και διεξαγωγή των διαγωνιστικών διαδικασιών για την επιλογή αναδόχου του Έργου «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου», από τον «Κύριο του Έργου» στον «Φορέα Υλοποίησης», σύμφωνα με το Προοίμιο της παρούσας και με τη σχετική διακήρυξη που επισυνάπτεται (Παράρτημα III).

1.2. Αναλυτικότερα και στο πλαίσιο της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, ο «Κύριος του Έργου» αναθέτει, και ο «Φορέας Υλοποίησης» αναλαμβάνει να εκτελέσει τις παρακάτω ενέργειες (ενδεικτικά):

- Οργάνωση και σχεδιασμό υλοποίησης του Έργου.
- Σύνταξη τευχών δημοπράτησης για την ανάθεση του Έργου, περιλαμβανομένων, ενδεικτικά, των τεχνικών προδιαγραφών του Έργου βάσει των πινάκων της Εθνικής Γεωγραφικής Πληροφοριακής Βάσης Δεδομένων Βοσκήσιμων Γαιών (Παράρτημα ΙΙ), καθώς και του μηχανισμού πληρωμών και των σχετικών συμβατικών κειμένων.
- Διεξαγωγή των διαγωνιστικών διαδικασιών, της διαδικασίας αξιολόγησης των προσφορών των υποψηφίων, σύμφωνα με την κείμενη εθνική και κοινοτική νομοθεσία και διενέργεια όλων των απαραίτητων διαδικαστικών πράξεων, εγκρίσεων κ.λπ. Σε αυτό το πλαίσιο, ο «Φορέας Υλοποίησης» είναι αρμόδιος για τη σύσταση και συγκρότηση Επιτροπής για τη διενέργεια των διαγωνισμών και ορισμού των μελών αυτής.
- Υπογραφή της σχετικής σύμβασης με τον ανάδοχο.
- Διαχείριση και παρακολούθηση της υλοποίησης του Έργου.
- Παραλαβή του Έργου στο σύνολό του και εκτέλεση πληρωμών.
- Παράδοση του Έργου στον Κύριο του Έργου με πλήρη τεχνική και οικονομική τεκμηρίωση.
- Υποβολή του φακέλου του Έργου και των συμβατικών κειμένων στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τον προβλεπόμενο κατά νόμο προσυμβατικό έλεγχο και ολοκλήρωση κάθε συναφούς προς αυτά εγγράφου, ενεργειών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τα τεύχη δημοπράτησης του Έργου.

1.3. Ο Κύριος του Έργου δύναται να θέσει στη διάθεση του Φορέα Υλοποίησης, Τεχνικό Σύμβουλο, αντικείμενο εργασιών του οποίου θα είναι (ενδεικτικά):

- Η κατάρτιση αναλυτικών κατευθυντήριων οδηγιών για την εκπόνηση του Δ.Σ.Β., βάσει της υπ' αρ. 1058/71977/3.7.2017 κοινής υπουργικής απόφασης .
- Ο συντονισμός και η παρακολούθηση του έργου του αναδόχου.

- Η κατάρτιση αναλυτικών κατευθυντήριων οδηγιών για την ορθή χρήση και εισαγωγής των παραδοτέων στοιχείων του ΔΣΒ (χωρικά και περιγραφικά) στην Ε.Γ.Π.Β.Δ.
  - Η διασφάλιση της ορθότητας των δεδομένων που εισάγονται στην ΕΓΠΒΔ.
  - Ο έλεγχος της ορθότητας του παραδοτέου υλικού σε συνεργασία με τη Διευθύνουσα Υπηρεσία του Φορέα Υλοποίησης, που θα συνταχθεί στο πλαίσιο του Έργου ως προς τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τις τεχνικές λεπτομέρειες που αφορούν στη γεωχωρική πληροφορία και τους θεματικούς χάρτες.
  - Η συμμετοχή στην κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης του Έργου με γνωμοδοτικό ρόλο.
- 1.4. Ο Φορέας Υλοποίησης ασκεί όλα τα καθήκοντα της Προϊσταμένης Αρχής και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, όπως αυτά προβλέπονται στη νομοθεσία περί Δημοσίων Συμβάσεων. Διευκρινίζεται ρητά ότι ο ανάδοχος του Έργου υλοποιεί το έργο για λογαριασμό του Κυρίου του Έργου και ότι ο Φορέας Υλοποίησης ασκεί για λογαριασμό του Κυρίου του Έργου την αρμοδιότητα της Αναθέτουσας Αρχής.

ΑΡΘΡΟ 2

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ

Οι συμβαλλόμενοι φορείς αναλαμβάνουν τις παρακάτω υποχρεώσεις και δικαιώματα:

2.1 Ο Κύριος του Έργου αναλαμβάνει:

1. Να διευκολύνει με κάθε δυνατό τρόπο το επιστημονικό προσωπικό, που θα απασχοληθεί για την υλοποίηση του αντικειμένου της παρούσας, στη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών.
2. Να ορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές για τη Διακήρυξη ανοικτής διαδικασίας μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου εκπόνησης της μελέτης «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας

Ηπείρου», όπως αυτό περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας, και το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής.

3. Να θέσει στη διάθεση του Φορέα Υλοποίησης τυχόν διαθέσιμο προσωπικό του, το οποίο δύναται να υποστηρίξει την επίβλεψη του Έργου.
4. Να παρέχει στον Φορέα Υλοποίησης τις αναγκαίες πληροφορίες και μελέτες που έχει στη διάθεσή του.
5. Να ορίσει τον εκπρόσωπό του στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της Σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 5 της παρούσας.
6. Να παρέχει στον Φορέα Υλοποίησης την αναγκαία πληροφόρηση, σχετικά με οργανωτικές ή διοικητικές αλλαγές που επηρεάζουν την υλοποίηση του Έργου.
7. Να συνεργάζεται με το Φορέα Υλοποίησης για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου.
8. Να δημιουργήσει την Εθνική Γεωγραφική Πληροφοριακή Βάση Δεδομένων (εφεξής ΕΓΠΒΔ) και να παραδώσει στον Φορέα Υλοποίησης κατάλληλες τεχνολογίες διεπαφής διαλειτουργικότητας με αυτή προκειμένου να εισαχθούν σ' αυτή τα χωρικά και περιγραφικά από τα Δ.Σ.Β. στοιχεία.
9. Να αναλάβει το σύνολο των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων δυνάμει του άρθρου 6 της παρούσας και των διατάξεων του ν. 4251/2015.

2.2. Ο **Φορέας Υλοποίησης** αναλαμβάνει:

1. Να ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή για την ωρίμανση και δημοπράτηση του Έργου, όπως αυτό περιγράφεται στο συνημμένο Παράρτημα Ι, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.
2. Να συμβάλλεται αποκλειστικά σύμφωνα με το πρότυπο Διακήρυξη ανοικτής διαδικασίας μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου εκπόνησης της μελέτης «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου», όπως αυτό περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας και το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής.
3. Να απασχολεί και να διαθέτει επιστημονικό προσωπικό με τα απαραίτητα και ανάλογα προσόντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η αρτιότητα της ωρίμανσης και δημοπράτησης του Έργου.

4. Να κοινοποιεί στον Κύριο του Έργου τριμηνιαίες αναφορές προόδου για την εξέλιξη του φυσικού αντικειμένου του Έργου.
5. Την υποχρέωση να συνεργάζεται με τον Τεχνικό Σύμβουλο, εφόσον αυτός τεθεί στη διάθεση του Φορέα Υλοποίησης και να παρέχει στον Κύριο του Έργου τριμηνιαίες αναφορές προόδου της υλοποίησης του Έργου.
6. Να δημοσιεύσει τη διακήρυξη ανοικτής διαδικασίας μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου εκπόνησης της μελέτης «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» εντός χρονικού διαστήματος ενός (1) μηνός από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας και να ολοκληρώσει τη διαγωνιστική διαδικασία, ήτοι να προβεί σε υπογραφή σύμβασης με τον Ανάδοχο εντός χρονικού διαστήματος οκτώ (8) μηνών από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας.
7. Να διενεργεί τις διαδικασίες για την ανάθεση του Έργου, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα του και τις προθεσμίες του προηγούμενου εδαφίου, ώστε να μην υπάρχει υπέρβαση τούτου.
8. Να ορίσει τους εκπρόσωπους της στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 5 της παρούσας.
9. Να καταρτίσει τα τεύχη δημοπράτησης του Έργου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Κυρίου του Έργου και να λάβει υπ' όψιν του το μορφότυπο των πινάκων της ΕΓΠΔΒ, όπως αυτό παρουσιάζεται στους Πίνακες του Παραρτήματος ΙΙ.
10. Να διενεργήσει ως Αναθέτουσα Αρχή τον διαγωνισμό του Έργου, την αξιολόγηση των προσφορών των Υποψηφίων, την ανακήρυξη του αναδόχου και την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις και τα τεύχη δημοπράτησης.
11. Να ελέγχει ποιοτικά και ποσοτικά τα παραδοτέα και να τα παραλαμβάνει βάσει των σχετικών συμβάσεων και να εκτελεί τις πληρωμές.
12. Τη χρηματοδότηση του Έργου από τα μισθώματα για τα δικαιώματα χρήσης της βοσκής, με τη διάθεση του συνολικού ποσού που αντιστοιχεί στο συνολικό προϋπολογισμό για την εκτέλεση του Έργου.

Ειδικότερα, η δαπάνη για την εκπόνηση του Δ.Σ.Β βαρύνει τον προϋπολογισμό εξόδων της Περιφέρειας, κατ' αντιστοιχία των εισπραττόμενων εσόδων του προϋπολογισμού στον ΚΑΕ 3418 «Μίσθωμα δικαιώματος χρήσης βοσκής δημοσίων βοσκήσιμων γαιών».

13. Να προβεί σε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες που απαιτούνται για τον έλεγχο νομιμότητας του φακέλου του διαγωνισμού του άρθρου 1 της παρούσας και του σχεδίου του συμβατικού κειμένου και των παρεπόμενων εγγράφων και παραρτημάτων από το αρμόδιο προς τούτο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις και τα τεύχη δημοπράτησης.
14. Να μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου, σε συνεργασία με τον Κύριο του Έργου.

ΑΡΘΡΟ 3

ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

3.1. Ο συνολικός προϋπολογισμός για την εκτέλεση του Έργου είναι 1.928.868,44 € συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%.

Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται όλες οι επιμέρους δαπάνες προκειμένου να εκτελεστεί η παρούσα σύμβαση.

3.2. Οι πόροι χρηματοδότησης του έργου θα προέλθουν από τα εισπραχθέντα μισθώματα για τα δικαιώματα χρήσης της βοσκής (τέλη βόσκησης) που έχουν κατατεθεί υπέρ της Περιφέρειας σε ειδικό λογαριασμό με Κωδικό Αριθμό Εσόδων (ΚΑΕ) 3418 «Μίσθωμα δικαιώματος χρήσης βοσκής δημοσίων βοσκήσιμων γαιών». Η Περιφέρεια έχει την υποχρέωση διάθεσης του ποσού που αντιστοιχεί στο συνολικό προϋπολογισμό για την εκτέλεση του έργου, όπως ορίζει η παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4351/2015 και η παρ. 1 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 1058/71977/3.7.2017 κοινής υπουργικής απόφασης.

3.3. Στη σύνταξη του ΔΣΒ περιλαμβάνονται όλες οι εκτάσεις που μπορούν να διατεθούν για χρήση τη βόσκηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4351/2015 και της υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 κοινής υπουργικής απόφασης, εντός των διοικητικών ορίων όλων των Καλλικρατικών Δήμων της Περιφέρειας.

3.4. Ο Φορέας Υλοποίησης δεν μπορεί να αναλάβει συμβατικές δεσμεύσεις έναντι τρίτων, που υπερβαίνουν το παραπάνω ποσό, χωρίς προηγούμενη έγκριση από τον Κύριο του Έργου.

ΑΡΘΡΟ 4

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

4.1. Η διάρκεια της παρούσας σύμβασης αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της και λήγει με την ολοκλήρωση του φυσικού αντικειμένου του Έργου (παράδοση και οριστική παραλαβή του από τον Κύριο του Έργου) και πάντως όχι πέραν τις 31.12.2024, σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4351/2015, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο ..... του ν. ..../2023.

4.2. Η διάρκεια υλοποίησης του Έργου, όπως επίσης και ο καθορισμός περιοχής μελέτης, σύμφωνα με την παρ. 1.1 του άρθρου 7 της υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 Κοινής Υπουργικής Απόφασης, καθορίζεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας και οποιαδήποτε τροποποίηση της που υπερβαίνει τους 6 μήνες, γίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης.

ΑΡΘΡΟ 5

ΚΟΙΝΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

5.1. Για την παρακολούθηση εκτέλεσης της παρούσας σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2α του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, συστήνεται όργανο παρακολούθησης με την επωνυμία «Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης», με έδρα την Αθήνα.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης αποτελείται από :

- δύο (2) εκπροσώπους του Κυρίου του Έργου, ένας εκ των οποίων ορίζεται Πρόεδρος της Επιτροπής με τον αναπληρωτή του
- έναν (1) εκπρόσωπο του Φορέα Υλοποίησης με τον αναπληρωτή του.

5.2. Το αργότερο εντός 15 ημερών από την υπογραφή της παρούσας, οι συμβαλλόμενοι φορείς ορίζουν τα μέλη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης.

5.3. Αντικείμενο της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση όλων των εργασιών που απαιτούνται για την εκτέλεση

της παρούσας προγραμματικής σύμβασης και ειδικότερα η τήρηση των όρων της, η διαπίστωση της ολοκλήρωσης των εκατέρωθεν υποχρεώσεων, η εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα των συμβαλλομένων μερών κάθε αναγκαίου μέτρου και ενέργειας για την υλοποίηση της παρούσας, η πέραν του εξαμήνου παράταση του χρονοδιαγράμματος και η επίλυση κάθε διαφοράς μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που προκύπτει σχετικά με την ερμηνεία των όρων της παρούσας σύμβασης και τον τρόπο εφαρμογής της.

5.4. Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης συγκαλείται από τον Πρόεδρό της. Στην πρόσκληση αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ενώ ειδοποιούνται τα μέλη της προ δυο (2) ημερών εγγράφως. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και εισάγονται προς συζήτηση και τα θέματα που θα ζητήσει εγγράφως έστω και ένα από τα μέλη της. Χρέη γραμματέα εκτελεί ο εκπρόσωπος του Φορέα Υλοποίησης στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

5.5. Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης είναι δυνατό να πλαισιώνεται και από ειδικό προσωπικό που έχει γνώση του αντικειμένου της σύμβασης, όταν και εφόσον ζητηθεί από κάποιο από τα μέλη της. Το ειδικό αυτό προσωπικό δύναται να αποτελεί την «Τεχνική Επιτροπή», η οποία, μετά από αίτημα της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, γνωμοδοτεί και εκφέρει άποψη επί των ειδικών επιστημονικών θεμάτων που σχετίζονται με την υλοποίηση του Έργου, αλλά δεν έχει δικαίωμα ψήφου. Οι σχετικές γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις ή απόψεις της Τεχνικής Επιτροπής δεν είναι δεσμευτικές για την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

5.6. Κάθε μέλος της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης μπορεί, κατά την κρίση του, να καλεί στις συνεδριάσεις υπηρεσιακά στελέχη του φορέα, από τον οποίο έχει ορισθεί και τα οποία είναι εμπλεκόμενα στην υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης προς παροχή διευκρινήσεων. Τα πρακτικά της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη αφού υπογραφούν.

5.7. Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης συνεδριάζει έγκυρα όταν είναι παρόντα όλα τα μέλη της. Οι αποφάσεις της πρέπει να είναι αιτιολογημένες, λαμβάνονται δε κατά πλειοψηφία των παρόντων μελών και δεσμεύουν όλους τους συμβαλλόμενους φορείς.

5.8. Λοιπές λεπτομέρειες που ενδεχομένως απαιτηθούν για τη λειτουργία της Κοινής Επιτροπής, καθορίζονται με αποφάσεις της.

ΑΡΘΡΟ 6**ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ - ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ-ΡΗΤΡΕΣ**

6.1. Η παράβαση οποιουδήποτε από τους όρους της παρούσας σύμβασης, οι οποίοι θεωρούνται όλοι ουσιώδεις ή η παράβαση των διατάξεων του νόμου και της καλής πίστης από οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, παρέχει στο άλλο μέρος το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση και να αξιώσει κάθε θετική ή αποθετική ζημία.

Τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν αμοιβαία υποχρέωση να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διευθέτηση των ζητημάτων που τυχόν ανακύπτουν και να μεριμνούν για τη συμβιβαστική επίλυση των διαφορών, που ενδεχόμενα προκύψουν μεταξύ τους από την εφαρμογή της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.

6.2. Δοθείσας της επιτακτικότητας της ανάγκης στην εξυπηρέτηση της οποίας αποσκοπεί η κατάρτιση του ΔΣΒ, σε περίπτωση που ο Φορέας Υλοποίησης δεν δημοσιεύσει τη διακήρυξη ανοικτής διαδικασίας μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου εκπόνησης της μελέτης «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου» σε χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας ή δεν ολοκληρώσει τη διαγωνιστική διαδικασία που αφορά στο Έργο, ήτοι να προβεί στην υπογραφή σύμβασης με τον Ανάδοχο σε χρονικό διάστημα οκτώ (8) μηνών από την υπογραφή της παρούσας, ο Κύριος του Έργου έχει δικαίωμα μονομερούς καταγγελίας και λύσης της παρούσας, διατηρώντας και το δικαίωμα να αξιώσει κάθε σχετική ζημία.

6.3 Στο χρονικό διάστημα, εντός του οποίου ο Φορέας Υλοποίησης υποχρεούται να ολοκληρώσει τη διαγωνιστική διαδικασία που αφορά στο Έργο (σύμφωνα με την παρ. 6.2), ήτοι να προβεί στην υπογραφή σύμβασης με τον Ανάδοχο, δεν προσμετράται χρόνος τυχόν διατασσομένης αναστολής της διενέργειας του διαγωνισμού, κατόπιν απόφασης της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) ή των Διοικητικών Δικαστηρίων.

6.4. Στις ανωτέρω περιπτώσεις ο Κύριος του Έργου αναλαμβάνει το σύνολο των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων και των δύο μερών, όπως προβλέπεται στην παρούσα και στο ν. 4351/2015.

ΑΡΘΡΟ 7**ΕΥΘΥΝΗ ΦΟΡΕΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Ο Φορέας Υλοποίησης ευθύνεται καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας προγραμματικής σύμβασης έναντι του Κυρίου του Έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων του.

ΑΡΘΡΟ 8**ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ**

Ο Φορέας Υλοποίησης εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον Κύριο του Έργου έναντι των τρίτων για κάθε ζήτημα σχετικό με την παρούσα σύμβαση, κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, έως τη λήξη της μεταβίβασης της αρμοδιότητας υλοποίησης.

ΑΡΘΡΟ 9**ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ**

Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που αφορά στην εκτέλεση και ερμηνεία των όρων της παρούσας σύμβασης και που δεν θα επιλύεται από την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της παρούσας σύμβασης, δύναται να επιλύεται από τα αρμόδια Δικαστήρια της έδρας του Κυρίου του Έργου.

ΑΡΘΡΟ 10**ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ**

10.1 Υποκατάσταση. Απαγορεύεται ρητώς στο Φορέα Υλοποίησης η υποκατάστασή του από τρίτο για την υλοποίηση του Έργου. Αν χωρήσει υποκατάσταση, τότε ο Φορέας Υλοποίησης ευθύνεται για κάθε πταίσμα του τρίτου έναντι του Κυρίου του Έργου, ενώ

συγχρόνως λύεται η παρούσα από υπαιτιότητα του Φορέα Υλοποίησης.

10.2 Πνευματικά δικαιώματα. Όλα τα έγγραφα (σχέδια, μελέτες, στοιχεία κ.ο.κ.) που θα συνταχθούν από το Φορέα Υλοποίησης (και τους προστηθέντες και αντισυμβαλλομένους του) στο πλαίσιο εκτέλεσης της παρούσας Σύμβασης και των συμβάσεων που θα υπογράψει ο Φορέας Υλοποίησης στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου θα ανήκουν στην ιδιοκτησία του Κυρίου του Έργου, ο οποίος έχει το δικαίωμα να τα επαναχρησιμοποιήσει

ελεύθερα, θα είναι πάντοτε στη διάθεση των νομίμων εκπροσώπων του Κυρίου του Έργου, κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, και θα παραδοθούν στον Κύριο του Έργου κατά το χρόνο παράδοσης του Έργου ή αλλιώς κατά την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη ή λύση της Σύμβασης. Τα σχετικά πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα ρητώς εκχωρούνται στον Κύριο του Έργου χωρίς την καταβολή αμοιβής.

10.3 Εμπιστευτικότητα. Καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, αλλά και μετά τη λήξη ή λύση αυτής, ο Φορέας Υλοποίησης (και οι προστηθέντες του) αναλαμβάνει την υποχρέωση να μη γνωστοποιήσει σε τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων του ελληνικού και διεθνούς τύπου, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συγκατάθεση του Κυρίου του Έργου, οποιαδήποτε έγγραφα ή πληροφορίες που θα περιέλθουν σε γνώση του κατά την υλοποίηση του Έργου και την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του.

ΑΡΘΡΟ 11

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Με κοινή έγγραφη συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Επιτροπής Παρακολούθησης και σχετική απόφαση, εφόσον απαιτείται, των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών, και υπό την προϋπόθεση παράτασης της προθεσμίας για την εκπόνηση, υποβολή και έγκριση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4351/2015, η παρούσα σύμβαση μπορεί να τροποποιείται ή να συμπληρώνεται ως προς το χρονοδιάγραμμα και τους λοιπούς όρους της, για λόγους που αφορούν στην ολοκλήρωση του αντικειμένου της σύμβασης, με εξαίρεση το οικονομικό αντικείμενο της.

ΑΡΘΡΟ 12

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

11.1. Οποιαδήποτε τροποποίηση ή παράταση της παρούσας προγραμματικής σύμβασης γίνεται μόνον εγγράφως, με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, σύμφωνα με το άρθρο 11.

11.2. Η μη άσκηση δικαιωμάτων ή η παράλειψη υποχρεώσεων από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος ή η ανοχή καταστάσεων αντίθετων προς

την προγραμματική σύμβαση, καθώς και η καθυστέρηση στη λήψη μέτρων που προβλέπει η σύμβαση αυτή από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραίτηση των συμβαλλομένων μερών από δικαίωμα ή απαλλαγή από υποχρεώσεις τους ή αναγνώριση δικαιωμάτων στα συμβαλλόμενα μέρη, που δεν αναγνωρίζονται από αυτή την προγραμματική σύμβαση.

Αυτά συμφώνησαν, συνομολόγησαν και συναποδέχθηκαν τα συμβαλλόμενα μέρη, σε απόδειξη των οποίων συντάχθηκε η παρούσα και υπογράφεται σε δύο πρωτότυπα, έλαβε δε κάθε συμβαλλόμενος από ένα.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΗΠΕΙΡΟΥ**

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι**ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ**

1. Τίτλος Έργου: «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου»

2. Κύριος του έργου: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

3. Φορέας υλοποίησης: Περιφέρεια Ηπείρου

4. Φυσικό αντικείμενο του έργου:

Η σύνταξη του Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου, στην περιοχή ευθύνης της Περιφέρειας Ηπείρου, η οποία θα έχει ως επιδίωξη την αειφορική αξιοποίησή του, προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Για τη σύνταξη του Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης ισχύουν τα οριζόμενα:

- Στις διατάξεις του ν. 4351/2015.
- Στην υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 κοινή υπουργική απόφαση.
- Στην υπ' αρ. 915/69142/15.05.2018 υπουργική απόφαση.

Για τη σύνταξη του Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης ισχύουν τα εξής:

1. Στη σύνταξη του Δ.Σ.Β., για λόγους ενιαίας διαχείρισης περιλαμβάνονται όλες οι εκτάσεις που μπορούν να διατεθούν για χρήση τη βόσκηση, υπό τις προϋποθέσεις του ν. 4351/2015.
2. Οι βοσκήσιμες γαίες που βρίσκονται στην κυριότητα φυσικών ή νομικών προσώπων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3208/2003 και τις διατάξεις του π.δ. 258/1985 «Δημοτικό και Κοινοτικό Κτηματολόγιο» (Α' 99) και οι κάτοχοί τους έχουν δηλώσει στην αρμόδια Περιφέρεια την επιθυμία τους οι εκτάσεις αυτές να συμπεριληφθούν στο ΔΣΒ που θα εκπονηθεί, λαμβάνονται υπόψη στη σύνταξη του Δ.Σ.Β.
3. Το παραδοτέο υλικό και τα γεωχωρικά δεδομένα που θα συμπεριλαμβάνονται σε αυτό, οφείλουν να είναι σύμφωνα με το μορφότυπο και με τις απαιτήσεις ακρίβειας της Εθνικής Γεωγραφικής Πληροφοριακής Βάσης Δεδομένων (ΕΓΠΒΔ) «Βοσκήσιμες Γαίες της Ελλάδας» του άρθρου 1 του ν. 4351/2015 και να συμμορφώνονται με τις προδιαγραφές λειτουργίας της, όπως αυτές καθορίζονται με την

απόφαση που προβλέπεται στο σημείο α της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 4351/2015. Στο παραδοτέο υλικό συμπεριλαμβάνονται και οι θεματικοί χάρτες. Σε κάθε περίπτωση το παραδοτέο υλικό υποβάλλεται στις Υπηρεσίες έγκρισης του Δ.Σ.Β. σε ανοιχτό μορφότυπο (.shp) ή όποιο άλλο οριστεί από τον Κύριο του Έργου (όπως gdb), το δε τεύχος της μελέτης σε ψηφιακή (.pdf) και έντυπη μορφή στα προβλεπόμενα αντίγραφα.

4. Ως υπόβαθρο των δεδομένων θα λαμβάνονται οι πιο πρόσφατες λήψεις των ορθοφωτογραφιών του Ν.Π.Δ.Δ. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ή άλλη πηγή που θα οριστεί από τον Κύριο του Έργου.
5. Όλα τα παραδοτέα από το Δ.Σ.Β. στοιχεία (χωρικά και περιγραφικά) θα πρέπει να εισαχθούν με ευθύνη του αναδόχου μελετητή στην ΕΓΠΒΔ «Βοσκήσιμες Γαίες της Ελλάδας», όταν αυτή λειτουργεί, ακόμη και σε χρονικό σημείο που υπερβαίνει τη διάρκεια της παρούσας και να πραγματοποιηθούν όλοι οι έλεγχοι ορθής ενσωμάτωσης σε αυτή από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 4351/2015.
6. Στο πλαίσιο των εργασιών εκπόνησης του Δ.Σ.Β. δομείται και ενημερώνεται η χωρική βάση δεδομένων (geodatabase) του Δ.Σ.Β. η οποία κατ' αρχήν περιλαμβάνει δεδομένα και πληροφορίες σε μορφή *.shp (shapefile), ή άλλη μορφή αρχείου που θα οριστεί από τον Κύριο του Έργου (όπως gdb). Η χωρική βάση δεδομένων, μαζί με τους θεματικούς χάρτες που περιλαμβάνονται στο Δ.Σ.Β., αποτελούν ένα ενιαίο Γεωγραφικό Πληροφοριακό Σύστημα (Γ.Π.Σ.), το οποίο αποτελεί επίσης παραδοτέο προϊόν του Δ.Σ.Β. Όλοι οι χάρτες θα παραδίδονται και ψηφιακά σε αρχείο τύπου pdf.
7. Στα θεματικά επίπεδα της γεωχωρικής πληροφορίας που περιγράφονται στην υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 κοινή υπουργική απόφαση αναφέρονται ενδεικτικά οι ιδιότητές τους. Οι αναλυτικές περιγραφικές πληροφορίες των θεματικών επιπέδων θα οριστούν στην τελική παραδοτέα μορφή και περιεχόμενο, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.
8. Οι αναλυτικές τεχνικές λεπτομέρειες της γεωχωρικής - περιγραφικής πληροφορίας και των θεματικών χαρτών που θα αποτελούν το

παραδοτέο υλικό του παρόντος Έργου, περιγράφονται στο Παράρτημα ΙΙ.

9. Για την εκπόνηση του Δ.Σ.Β. σύμφωνα με το π.δ 344/2000 (Α' 279), απαιτείται σύμπραξη μελετητικών πτυχίων της κατηγορίας 23 (Γεωργικές μελέτες) και της κατηγορίας 24 (Δασοτεχνικές μελέτες) του ν. 3316/2005 (Α' 42) και του π.δ. 138/2008 (Α' 185), όπως ισχύουν και εφαρμόζονται, για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών του ν. 4412/2016 (Α' 147).

5. Στοιχεία χωροθέτησης του Έργου:

Οι βοσκήσιμες γαίες της Περιφέρειας Ηπείρου.

Στη σύνταξη του Δ.Σ.Β., για λόγους ενιαίας διαχείρισης περιλαμβάνονται όλες οι εκτάσεις που μπορούν να διατεθούν για χρήση τη βόσκηση, υπό τις προϋποθέσεις του ν. 4351/2015 και της υπ' αριθ. 1058/71977/3.7.2017 κοινής υπουργικής απόφασης, εντός των διοικητικών ορίων όλων των Καλλικρατικών Δήμων της Περιφέρειας.

Οι βοσκήσιμες γαίες που βρίσκονται στην κυριότητα φυσικών ή νομικών προσώπων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3208/2003 και του π.δ. 258/1985 «Δημοτικό και Κοινοτικό Κτηματολόγιο» (Α' 99), συμπεριλαμβάνονται στο ΔΣΒ που θα εκπονηθεί, εφόσον οι ιδιοκτήτες τους έχουν δηλώσει εγγράφως στην αρμόδια Περιφέρεια την επιθυμία τους να συμπεριληφθούν.

6. Συνολικός Προϋπολογισμός έργου :

1.928.868,44 € συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ 24%.

7. Χρονοδιάγραμμα- Διάρκεια υλοποίησης

Ολοκλήρωση του Έργου έως τις 31.12.2024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΒΑΣΗΣ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΒΟΣΚΗΣΙΜΩΝ ΓΑΙΩΝ

Επισυνάπτονται σε ξεχωριστό αρχείο οι Πίνακες της Εθνικής Γεωγραφικής Πληροφοριακής Βάσης Δεδομένων Βοσκήσιμων Γαιών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ
ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Επισυνάπτεται σε ξεχωριστό αρχείο το Σχέδιο Διακήρυξης ανοικτής διαδικασίας μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου εκπόνησης της μελέτης «Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΝΩ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ¹ ΤΟΥ Ν. 4412/2016

**ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΗΝ ΠΛΕΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΥΣΑ ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
ΒΑΣΕΙ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - ΤΙΜΗΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ:

ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΒΟΣΚΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

²ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

.....
 .....
 .....

ΧΡΗΜ/ΤΗΣΗ³:

ΚΑΕ 5246 «ΕΚΠΟΝΗΣΗ -
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΒΟΣΚΗΣΗΣ,
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΩΝ
ΒΟΣΚΗΣΙΜΩΝ ΓΑΙΩΝ»

**ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ
 ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
 (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)**

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

⁴Η Περιφέρεια Ηπείρου

δ ι α κ η ρ ύ σ σ ε ι

ανοικτή διαδικασία

για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης:

«Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης της Περιφέρειας Ηπείρου»

Εκτιμώμενης αξίας 1.555.539,06 Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%)

που θα διεξαχθεί σύμφωνα με:

α) τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) και β) τους όρους της παρούσας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	4
Άρθρο 1: ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ – ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	4
Άρθρο 2: ΈΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΥΧΗ	4
Άρθρο 2Α: ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.....	5
Άρθρο 3: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΦΑΚΕΛΟΥ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.....	6
Άρθρο 4: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ/ ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ.....	9
Άρθρο 5: ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ / ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ/ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	10
Άρθρο 6: ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ - ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΑΙ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	13
Άρθρο 7: ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ – ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ	15
Άρθρο 8: ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.....	15
Άρθρο 9: ΈΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ/ ΣΕΙΡΑ ΙΣΧΥΟΣ.....	16
Άρθρο 10: ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	17
Άρθρο 11: ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	21
Άρθρο 12: ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΑΞΙΑ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ – ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	21
Άρθρο 13: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ - ΌΡΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ.....	23
Άρθρο 14: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΙ ΩΡΑ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ - ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΗΣ.....	24
Άρθρο 15: ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ	24
Άρθρο 16: ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ – ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	28
Άρθρο 17: ΔΙΚΑΙΟΥΜΕΝΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	28
Άρθρο 18: ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	28
Άρθρο 19: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄	36
Άρθρο 20: ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΦΑΚΕΛΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.....	36
Άρθρο 21: ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.....	37
Άρθρο 22: ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	39
Άρθρο 23: ΥΠΕΡΓΟΛΑΒΙΑ.....	50
Άρθρο 23 Α: ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ – ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.....	50
Άρθρο 24: ΔΙΑΦΟΡΑ	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄**Άρθρο 1: Κύριος του Έργου – Αναθέτουσα Αρχή - Στοιχεία επικοινωνίας**

- 1.1** Αναθέτουσα αρχή : Περιφέρεια Ηπείρου
 Οδός : .....
 Ταχ.Κωδ. : .....
 Τηλ. : .....
 E-mail : .....
 : .....
 Α.Φ.Μ. : .....
 Κωδικός ηλεκτρονικής τιμολόγησης⁵ : .....
 Γενική Διεύθυνση στο διαδίκτυο (URL) : <http://https://www.php.gov.gr/>
 Διεύθυνση του προφιλ αγοραστή στο διαδίκτυο (URL)⁶ : .....
 Πληροφορίες : .....
- 1.2** Κύριος του Έργου : Περιφέρεια Ηπείρου
- 1.3** Εργοδότης: Περιφέρεια Ηπείρου
- 1.4** Προϊστάμενη Αρχή : Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας Ηπείρου
- 1.5** Διευθύνουσα Υπηρεσία : .....
- 1.6** Αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο : Τεχνικό Συμβούλιο της Περιφέρειας Ηπείρου

1.7 Εφόσον οι ανωτέρω υπηρεσίες μεταστεγασθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης ή εκτέλεσης της μελέτης, υποχρεούνται να δηλώσουν άμεσα τα νέα τους στοιχεία στους προσφέροντες ή στον ανάδοχο.

Εφόσον οι ανωτέρω υπηρεσίες ή/και τα αποφαινόμενα όργανα της αναθέτουσας αρχής καταργηθούν, συγχωνευτούν ή με οποιονδήποτε τρόπο μεταβληθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης ή εκτέλεσης της μελέτης, υποχρεούνται να δηλώσουν άμεσα στους προσφέροντες⁷ ή στον ανάδοχο τα στοιχεία των υπηρεσιών ή αποφαινόμενων οργάνων, τα οποία κατά τον νόμο αποτελούν καθολικό διάδοχο των εν λόγω οργάνων που υπεισέρχονται στα δικαιώματα και υποχρεώσεις τους.

Άρθρο 2: Έγγραφα της σύμβασης και τεύχη

2.1 Τα έγγραφα της σύμβασης, κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό, είναι τα ακόλουθα:

- α) η .... προκήρυξη σύμβασης όπως δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕΕΕ),
- β) η με αρ. .... προκαταρκτική προκήρυξη⁸,
- γ) η παρούσα διακήρυξη,
- δ) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.)⁹,
- ε) το έντυπο οικονομικής προσφοράς, όπως παράγεται από την ειδική ηλεκτρονική φόρμα του υποσυστήματος,
- στ) το Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων του έργου με τα τυχόν Παραρτήματά του, το πρόγραμμα των απαιτούμενων μελετών και η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας του έργου.

- ζ) το τεύχος της Συγγραφής Υποχρεώσεων (Σ.Υ.) με τα τυχόν Παραρτήματά του,
 η) το τεύχος προεκτιμώμενων αμοιβών,
 θ) το υπόδειγμα εγγυητικής επιστολής συμμετοχής και εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης¹⁰
 ι) τυχόν συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις που θα παρασχεθούν από την αναθέτουσα αρχή επί όλων των ανωτέρω,
 ια)....¹¹

2.2 Προσφέρεται ελεύθερη, πλήρης, άμεση και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης¹² στον ειδικό, δημόσια προσβάσιμο, χώρο “ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί” της πύλης www.promitheus.gov.gr, ... Στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής (<http://www.php.gov.gr>) αναρτάται σχετική ενημέρωση με αναφορά στον συστημικό αριθμό διαγωνισμού και διασύνδεση στον ανωτέρω ψηφιακό χώρο του ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Κάθε είδους επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr του ΟΠΣ Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ

.....^{13 14}.

2.3 Εφόσον έχουν ζητηθεί εγκαίρως, ήτοι έως την .....¹⁵, η αναθέτουσα αρχή παρέχει σε όλους τους προσφέροντες που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης σύμβασης συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα της σύμβασης, το αργότερο έως την .....

Απαντήσεις σε τυχόν διευκρινίσεις που ζητηθούν, αναρτώνται στον δημόσια προσβάσιμο ηλεκτρονικό χώρο του διαγωνισμού στην προαναφερόμενη πύλη www.promitheus.gov.gr του ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα μαζί με τα υπόλοιπα έγγραφα της σύμβασης προς ενημέρωση των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνονται με δική τους ευθύνη μέσα από τον υπόψη ηλεκτρονικό χώρο.

Η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λάβουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την κατάρτιση των προσφορών στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όταν, για οποιονδήποτε λόγο, πρόσθετες πληροφορίες, αν και ζητήθηκαν από τον οικονομικό φορέα έγκαιρα, δεν έχουν παρασχεθεί το αργότερο έξι (6) ημέρες πριν από την προθεσμία που ορίζεται για την παραλαβή των προσφορών, ~~{Σε περίπτωση επισπευσμένης διαδικασίας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 27 η προθεσμία ορίζεται σε τέσσερις (4) ημέρες}~~
- β) όταν τα έγγραφα της σύμβασης υφίστανται σημαντικές αλλαγές.

Η διάρκεια της παράτασης θα είναι ανάλογη με τη σπουδαιότητα των πληροφοριών που ζητήθηκαν ή των αλλαγών.

Όταν οι πρόσθετες πληροφορίες δεν έχουν ζητηθεί έγκαιρα ή δεν έχουν σημασία για την προετοιμασία κατάλληλων προσφορών, η παράταση της προθεσμίας εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής.

2.4 Τροποποίηση¹⁶ των όρων της διαγωνιστικής διαδικασίας (πχ αλλαγή/μετάθεση της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών καθώς και σημαντικές αλλαγές των εγγράφων της σύμβασης, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο), δημοσιεύονται στην ΕΕΕΕ (με το τυποποιημένο έντυπο «Διορθωτικό») και στο ΚΗΜΔΗΣ¹⁷.

Άρθρο 2Α: Αρχές εφαρμοζόμενες στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης

Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι:

- α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες

απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους¹⁸

β) δεν θα ενεργήσουν αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, αλλά και κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν

γ) λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διαφυλάξουν την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοιες.

Άρθρο 3: Ηλεκτρονική υποβολή φακέλου προσφοράς

3.1. Οι προσφορές υποβάλλονται από τους ενδιαφερομένους ηλεκτρονικά, μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στο άρθρο 14 της παρούσας διακήρυξης, σε ηλεκτρονικό φάκελο του υποσυστήματος «ΕΣΗΔΗΣ- Δημόσια Έργα» και υπογράφονται, τουλάχιστον, με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η οποία υποστηρίζεται από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016¹⁹.

Για τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς ακολουθούν τη διαδικασία εγγραφής του άρθρου 5 παρ. 1.2 έως 1.4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης με αρ. «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» (στο εξής ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ- Δημόσια Έργα).

Η ένωση οικονομικών φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υποχρεωτικά υπογράφεται σύμφωνα με τα ανωτέρω, είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που αποτελούν την ένωση, είτε από εκπρόσωπό τους, νομίμως εξουσιοδοτημένο. Στην προσφορά, προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής του κάθε μέλους της ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής αμοιβής μεταξύ τους, καθώς και ο εκπρόσωπος/ συντονιστής αυτής. Η εν λόγω δήλωση περιλαμβάνεται είτε στο ΕΕΕΣ (Μέρος ΙΙ. Ενότητα Α) είτε στη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση που δύνανται να υποβάλλουν τα μέλη της ένωσης.

3.2 Στον ηλεκτρονικό φάκελο προσφοράς περιέχονται:

(α) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής».

(β) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά».

(γ) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά».

3.3 Από τον προσφέροντα σημαίνονται, με χρήση του σχετικού πεδίου του υποσυστήματος, κατά την σύνταξη της προσφοράς, τα στοιχεία εκείνα που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4412/2016.

Στην περίπτωση αυτή, ο προσφέρων υποβάλλει στον οικείο (υπο)φάκελο σχετική αιτιολόγηση με τη μορφή ψηφιακά υπογεγραμμένου αρχείου pdf, αναφέροντας ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας, ως συνημμένο της ηλεκτρονικής του προσφοράς. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες και την οικονομική προσφορά.

3.4 Στην περίπτωση της υποβολής στοιχείων με χρήση μορφότυπου φακέλου συμπιεσμένων ηλεκτρονικών αρχείων (π.χ. ηλεκτρονικό αρχείο με μορφή ZIP), εκείνα τα οποία επιθυμεί ο προσφέρων να χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικά, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα, θα πρέπει να τα υποβάλλει ως χωριστά ηλεκτρονικά αρχεία με μορφή Portable Document Format (PDF) ή ως

χωριστό ηλεκτρονικό αρχείο μορφότυπου φακέλου συμπιεσμένων ηλεκτρονικών αρχείων που να περιλαμβάνει αυτά.

3.5 Ο χρήστης - οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του υποσυστήματος, όπως περιγράφεται κατωτέρω:

α) Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» είναι τα οριζόμενα στο άρθρο 20.2, τα δε στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» είναι τα οριζόμενα στο άρθρο 20.3 της παρούσας.

Τα στοιχεία αμφότερον των (υπο)φακέλων υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF) και γίνονται αποδεκτά, ανά περίπτωση, σύμφωνα με την παρ. β του άρθρου 5 της παρούσας.

β) Το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στο άρθρο 14 της παρούσας, προσκομίζονται στην Αναθέτουσα Αρχή²⁰ με ευθύνη του οικονομικού φορέα, οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής σε έντυπη μορφή, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Οι ανωτέρω πρωτότυπες εγγυητικές επιστολές συμμετοχής προσκομίζονται σε κλειστό φάκελο στον οποίο αναγράφεται τουλάχιστον ο αποστολέας, τα στοιχεία του παρόντος διαγωνισμού και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού.

Επισημαίνεται ότι η εν λόγω υποχρέωση δεν ισχύει για τις εγγυήσεις ηλεκτρονικής έκδοσης (π.χ. εγγυήσεις του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.).

Η προσκόμιση των πρωτότυπων εγγυήσεων συμμετοχής πραγματοποιείται είτε με κατάθεση του ως άνω φακέλου στην υπηρεσία πρωτοκόλλου της αναθέτουσας αρχής είτε με την αποστολή του ταχυδρομικώς, επί αποδείξει. Το βάρος απόδειξης της έγκαιρης προσκόμισης φέρει ο οικονομικός φορέας. Το εμπρόθεσμο αποδεικνύεται με τον αριθμό πρωτοκόλλου είτε με την επίκληση του σχετικού αποδεικτικού αποστολής, ανά περίπτωση.

Στην περίπτωση που επιλεγεί η αποστολή του φακέλου της εγγύησης συμμετοχής ταχυδρομικώς, ο οικονομικός φορέας αναρτά, εφόσον δεν διαθέτει αριθμό έγκαιρης εισαγωγής του φακέλου του στο πρωτόκολλο της αναθέτουσας αρχής, το αργότερο έως την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών, μέσω της λειτουργίας «επικοινωνία», τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία προσκόμισης (αποδεικτικό κατάθεσης σε υπηρεσίες ταχυδρομείου - ταχυμεταφορών), προκειμένου να ενημερώσει την αναθέτουσα αρχή περί της τήρησης της υποχρέωσής του σχετικά με την (εμπρόθεσμη) προσκόμιση της εγγύησης συμμετοχής του στον παρόντα διαγωνισμό.

γ) Οι προσφέροντες συντάσσουν την οικονομική τους προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του υποσυστήματος.

δ) Στην οικονομική προσφορά αναγράφεται η προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία μελέτης και η συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης. Η οικονομική προσφορά συντίθεται για κάθε επί μέρους κατηγορία μελέτης, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ' της παρ. 8 του άρθρου 53 του ν. 4412/2016. Περιλαμβάνει, εκτός από τις αμοιβές για την εκπόνηση των μελετών, τις αμοιβές για τον προγραμματισμό, την επίβλεψη και την αξιολόγηση των αναγκαίων ερευνητικών εργασιών πάσης φύσεως, καθώς επίσης και των εργασιών /μελετών, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην περίπτωση δ' της παρ. 8 του άρθρου 53 του ν. 4412/2016, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 95 παρ. 3 του νόμου αυτού. Η συνολική προσφερόμενη τιμή τρέπεται σε ποσοστό έκπτωσης επί της προεκτιμώμενης αμοιβής, με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο.

ε) Στη συνέχεια, οι προσφέροντες παράγουν από το υποσύστημα τα ηλεκτρονικά αρχεία [«εκτυπώσεις»] των Δικαιολογητικών Συμμετοχής, της Τεχνικής Προσφοράς και της Οικονομικής

Προσφοράς τους σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF)]. Τα αρχεία αυτά γίνονται αποδεκτά, εφόσον φέρουν, τουλάχιστον προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η οποία υποστηρίζεται από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό²¹ και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους (υπο)φακέλους της προσφοράς. Κατά την συστημική υποβολή της προσφοράς το υποσύστημα πραγματοποιεί αυτοματοποιημένους ελέγχους επιβεβαίωσης της ηλεκτρονικής προσφοράς σε σχέση με τα παραχθέντα ηλεκτρονικά αρχεία (Δικαιολογητικά Συμμετοχής, Τεχνική Προσφορά και Οικονομική Προσφορά) και εφόσον οι έλεγχοι αυτοί αποβούν επιτυχείς, η προσφορά υποβάλλεται στο υποσύστημα. Διαφορετικά, η προσφορά δεν υποβάλλεται και το υποσύστημα ενημερώνει τους προσφέροντες με σχετικό μήνυμα σφάλματος στη διεπαφή του χρήστη των προσφερόντων, προκειμένου οι τελευταίοι να προβούν στις σχετικές ενέργειες διόρθωσης.

στ) Εφόσον οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του υποσυστήματος, οι προσφέροντες επισυνάπτουν ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία, σύμφωνα με τα ανωτέρω οριζόμενα στην περ. ε²².

ζ) Από το υποσύστημα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, η οποία αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στις περιπτώσεις που με την προσφορά υποβάλλονται δημόσια ή και ιδιωτικά έγγραφα, είτε έχουν παραχθεί από τον ίδιο τον προσφέροντα είτε από τρίτους, αυτά γίνονται αποδεκτά, ανά περίπτωση, σύμφωνα με την παρ.1.2.1 του άρθρου 12 της ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ - Δημόσια Έργα. καθώς και με την αντίστοιχη παρ. β του άρθρου 5 της παρούσας.

η) Έως την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών προσκομίζονται, με ευθύνη του οικονομικού φορέα στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε κλειστό φάκελο, στον οποίο αναγράφεται ο αποστολέας και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού του παρόντος διαγωνισμού, τυχόν στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς του, ήτοι των (υπο)φακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής», «Τεχνική Προσφορά» και «Οικονομική Προσφορά», τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπα ή ακριβή αντίγραφα²³.

Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά ενδεικτικά είναι :

- i) η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4 γii) της παρούσας,
- ii) αυτά που δεν υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 2690/1999 (ενδεικτικά συμβολαιογραφικές ένορκες βεβαιώσεις ή λοιπά συμβολαιογραφικά έγγραφα),
- iii) ιδιωτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο ή δεν φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβειά τους, καθώς και
- iv) αλλοδαπά δημόσια έντυπα έγγραφα που φέρουν την επισημείωση της Χάγης (Apostille), ή προξενική θεώρηση και δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Σε περίπτωση μη υποβολής ενός ή περισσότερων από τα ως άνω στοιχεία και δικαιολογητικά που υποβάλλονται σε έντυπη μορφή, πλην της πρωτότυπης εγγύησης συμμετοχής, δύναται να συμπληρώνονται και να υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 102 του ν. 4412/2016.

3.6 Απόσυρση προσφοράς

Οι προσφέροντες δύνανται να ζητήσουν την απόσυρση υποβληθείσας προσφοράς, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, με έγγραφο αίτημα τους προς την αναθέτουσα αρχή, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο υποβάλλεται σύμφωνα με την περ. ii ή iv του άρθρου 5β της παρούσας μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος²⁴. Πιστοποιημένος χρήστης της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται απόφαση της τελευταίας, προβαίνει στην απόρριψη της σχετικής ηλεκτρονικής προσφοράς στο υποσύστημα πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της προσφοράς. Κατόπιν, ο οικονομικός φορέας δύναται να υποβάλει εκ νέου προσφορά μέσω του υποσυστήματος έως την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.

Άρθρο 4: Διαδικασία ηλεκτρονικής αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών/έγκριση πρακτικού²⁵

α) Μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 της παρούσας, και πριν από την ηλεκτρονική αποσφράγιση, πιστοποιημένος χρήστης της αναθέτουσας αρχής μεταβιβάζει την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού σε πιστοποιημένο χρήστη της Επιτροπής Διαγωνισμού.

β) Η Επιτροπή Διαγωνισμού²⁶, κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στο άρθρο 14 της παρούσας, προβαίνει σε ηλεκτρονική αποσφράγιση του (υπο)φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» και του (υπο)φακέλου “Τεχνική Προσφορά”, χωρίς να παρέχει στους προσφέροντες πρόσβαση στα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής ή στις υποβληθείσες τεχνικές προσφορές των λοιπών οικονομικών φορέων.

Η αναθέτουσα αρχή διαβιβάζει στον Πρόεδρο της Επιτροπής Διαγωνισμού τους κλειστούς φακέλους με τις πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής που έχουν προσκομιστεί πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται, ομοίως, στο άρθρο 14 της παρούσας.

γ) Στη συνέχεια, μετά την ως άνω αποσφράγιση, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες²⁷:

(i) αναρτά στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού», τον σχετικό κατάλογο προσφερόντων, όπως αυτός παράγεται από το υποσύστημα, με δικαίωμα πρόσβασης μόνον στους προσφέροντες.

(ii) ελέγχει εάν προσκομίστηκαν οι απαιτούμενες πρωτότυπες εγγυητικές επιστολές συμμετοχής σύμφωνα με την παρ. 5β του άρθρου 3 της παρούσας. Η προσφορά οικονομικού φορέα που παρέλειψε είτε να προσκομίσει την απαιτούμενη πρωτότυπη εγγύηση συμμετοχής, σε περίπτωση υποβολής έγχαρτης εγγύησης συμμετοχής, είτε να υποβάλει την απαιτούμενη εγγύηση ηλεκτρονικής έκδοσης στον οικείο ηλεκτρονικό υποφάκελο μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία συντάσσει πρακτικό, στο οποίο περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα του ανωτέρω ελέγχου και υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή το σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, ως “εσωτερικό”, μέσω της λειτουργίας “επικοινωνία” του υποσυστήματος, προς έγκριση για τη λήψη απόφασης απόρριψης της προσφοράς, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 72 του ν. 4412/2016.

Μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του ανωτέρω πρακτικού για την απόρριψη της προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση σε όλους τους προσφέροντες.

Η απόφαση απόρριψης της προσφοράς εκδίδεται πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άλλης απόφασης σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών της παρούσας διαδικασίας.

(iii) ελέγχει τα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής, και προβαίνει στην αξιολόγηση και βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21.1 και 21.2 της παρούσας, ενώ παράλληλα επικοινωνεί με τους εκδότες που αναγράφονται στις υποβληθείσες εγγυητικές επιστολές συμμετοχής, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους. Αν διαπιστωθεί πλαστότητα εγγυητικής επιστολής, ο υποψήφιος αποκλείεται από τον διαγωνισμό και υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά στον αρμόδιο εισαγγελέα. Ακολούθως η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό, στο οποίο περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα του ανωτέρω ελέγχου και αξιολόγησης, και υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή το σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, ως “εσωτερικό”, μέσω της λειτουργίας “επικοινωνία” του υποσυστήματος, προς έγκριση, μεταβιβάζοντας παράλληλα ξανά την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στον αρμόδιο πιστοποιημένο χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής.

δ) Μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του ανωτέρω πρακτικού, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση σε όλους τους προσφέροντες, εκτός από εκείνους οι οποίοι αποκλείστηκαν οριστικά, λόγω μη υποβολής ή προσκόμισης της πρωτότυπης εγγύησης συμμετοχής, σύμφωνα με την περίπτωση (γii) της παρούσας παραγράφου και παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής και στις υποβληθείσες τεχνικές προσφορές των λοιπών προσφερόντων.

Στη συνέχεια ο πιστοποιημένος χρήστης της αναθέτουσας αρχής, μεταβιβάζει εκ νέου την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού σε πιστοποιημένο χρήστη της Επιτροπής Διαγωνισμού.

ε) Μετέπειτα, σε διακριτό στάδιο, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών, χωρίς να παρέχει στους προσφέροντες πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των λοιπών οικονομικών φορέων. Εν συνεχεία η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην αξιολόγηση και βαθμολόγηση των οικονομικών προσφορών, σύμφωνα με οριζόμενα στο άρθρο 21.3 και συντάσσει πρακτικό, με το οποίο εισηγείται εφαρμόζοντας το κριτήριο ανάθεσης του άρθρου 21 της παρούσας, την ανάθεση της σύμβασης στον προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα προσφορά (ή τη ματαίωση της διαδικασίας). Το εν λόγω πρακτικό υποβάλλεται, ως “εσωτερικό”, μέσω της λειτουργίας “επικοινωνία” του υποσυστήματος, στην αναθέτουσα αρχή, προς έγκριση.

στ) Μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους προσφέροντες που υπέβαλαν αποδεκτή προσφορά και παρέχει πρόσβαση σε αυτούς στις υποβληθείσες οικονομικές προσφορές των λοιπών προσφερόντων.

ζ) Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που οι προσφορές έχουν την ίδια συνολική τελική βαθμολογία (ισοδύναμες), η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον (προσωρινό) ανάδοχο, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 21.4 της παρούσας.

η) Κατά των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής του παρόντος άρθρου χωρεί προδικαστική προσφυγή, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6.

Άρθρο 5: Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου/ Κατακύρωση/ Πρόσκληση για υπογραφή σύμβασης

α) Μετά από την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί, στο πλαίσιο της παρούσας ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», τον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών²⁸ από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα προβλεπόμενα στο άρθρο 22 της παρούσας αποδεικτικά μέσα (δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου) και τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης. Ο προσωρινός ανάδοχος δύναται να υποβάλει αίτημα, εντός της ως άνω προθεσμίας, προς την αναθέτουσα αρχή, για παράταση της προθεσμίας, συνοδευόμενο από αποδεικτικά έγγραφα περί αίτησης χορήγησης δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής αυτών, για όσο χρόνο απαιτηθεί για τη χορήγησή τους από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές.

β) Τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα ηλεκτρονικά, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» στην αναθέτουσα αρχή. Επισημαίνεται ότι δεν απαιτείται να προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή και γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, εφόσον υποβάλλονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις:

i) είτε των άρθρων 13, 14 και 28 του ν. 4727/2020 περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα, και, εφόσον πρόκειται για αλλοδαπά δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα, εάν φέρουν επισημείωση e-Apostille

ii) είτε των άρθρων 15 και 27²⁹ του ν. 4727/2020 περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα

iii) είτε του άρθρου 11 του ν. 2690/1999, όπως ισχύει περί βεβαίωσης του γνησίου της υπογραφής- επικύρωσης των αντιγράφων

iv) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37³⁰ του ν. 4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών

σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων,

ν) είτε της παρ. 13 του άρθρου 80 του ν.4412/2016, περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων³¹.

Επιπλέον δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή τα ΦΕΚ και ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια.

Τα ως άνω στοιχεία και δικαιολογητικά καταχωρίζονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF.

~~Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να ορίζει επίσης ότι ο Οικονομικός Φορέας δύναται να καταχωρίζει ηλεκτρονικά αρχεία άλλων μορφότυπων, εφόσον αυτό απαιτείται ή κρίνεται απαραίτητο για την καλύτερη αποτύπωση, αξιολόγηση ή αξιοποίηση της πληροφορίας που αυτό περιέχει (ενδεικτικά: χρονοπρογραμματισμός έργου σε μορφότυπο MPP/MPX, υπολογιστικά φύλλα σε μορφότυπο XLS/XLSX, βίντεο σε μορφότυπο MPG/AVI/MP4 κ.α.).³²~~

β1) Εντός της προθεσμίας υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης και το αργότερο έως την τρίτη εργάσιμη ημέρα από την καταληκτική ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής τους, προσκομίζονται με ευθύνη του οικονομικού φορέα, στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε κλειστό φάκελο, στον οποίο αναγράφεται ο αποστολέας, τα στοιχεία του διαγωνισμού και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού, τα στοιχεία και δικαιολογητικά, τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε έντυπη μορφή (ως πρωτότυπα ή ακριβή αντίγραφα).

Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά ενδεικτικά είναι :

- i) αυτά που δεν υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 2690/1999 (Α'45), όπως ισχύει,
- ii) ιδιωτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο ή δεν φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβειά τους, καθώς και
- iii) τα αλλοδαπά δημόσια έντυπα έγγραφα που φέρουν την επισημείωση της Χάγης (Apostille) ή προξενική θεώρηση και δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Σημειώνεται ότι στα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα και δικαιολογητικά εφαρμόζεται η Συνθήκη της Χάγης της 5ης.10.1961, που κυρώθηκε με το ν. 1497/1984 (Α'188), εφόσον συντάσσονται σε κράτη που έχουν προσχωρήσει στην ως άνω Συνθήκη, άλλως φέρουν προξενική θεώρηση. Απαλλάσσονται από την απαίτηση επικύρωσης (με Apostille ή Προξενική Θεώρηση) αλλοδαπά δημόσια έγγραφα όταν καλύπτονται από διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που έχει συνάψει η Ελλάδα (ενδεικτικά «Σύμβαση νομικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου - 05.03.1984» (κυρωτικός ν.1548/1985, «Σύμβαση περί απαλλαγής απο την επικύρωση ορισμένων πράξεων και εγγράφων - 15.09.1977» (κυρωτικός ν.4231/2014)). Επίσης απαλλάσσονται από την απαίτηση επικύρωσης ή παρόμοιας διατύπωσης δημόσια έγγραφα που εκδίδονται από τις αρχές κράτους μέλους που υπάγονται στον Καν ΕΕ 2016/1191 για την απλούστευση των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημοσίων εγγράφων στην ΕΕ, όπως, ενδεικτικά, το λευκό ποινικό μητρώο, υπό τον όρο ότι τα σχετικά με το γεγονός αυτό δημόσια έγγραφα εκδίδονται για πολίτη της Ένωσης από τις αρχές του κράτους μέλους της ιθαγένειάς του. Επίσης, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές και έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 περ. β του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 "Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας", όπως αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 1 παρ.2 του ν.4250/2014.

γ) Αν δεν υποβληθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, ηλεκτρονικά ή σε έντυπη μορφή, εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τα ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσωρινό ανάδοχο μέσω της λειτουργικότητας της "Επικοινωνία" να

προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα, ή να παράσχει διευκρινίσεις με την έννοια του άρθρου 102 ν. 4412/2016, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης σε αυτόν.

Αν ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλει αίτημα προς την αναθέτουσα αρχή για παράταση της προθεσμίας, συνοδευόμενο από αποδεικτικά έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται ότι έχει αιτηθεί τη χορήγηση των δικαιολογητικών, η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής για όσο χρόνο απαιτείται για τη χορήγηση των δικαιολογητικών από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές..

Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις που η αναθέτουσα αρχή ζητήσει την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών και πριν το στάδιο κατακύρωσης, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 79 παράγραφος 5 εδάφιο α' του ν. 4412/2016, τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας³³.

δ) Αν, κατά τον έλεγχο των υποβληθέντων δικαιολογητικών, διαπιστωθεί ότι:

- i) τα στοιχεία που δηλώθηκαν με το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία³⁴ ή
- ii) αν δεν υποβληθούν στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα τα απαιτούμενα πρωτότυπα ή αντίγραφα, των παραπάνω δικαιολογητικών, ή
- iii) αν από τα δικαιολογητικά που υποβλήθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής σύμφωνα με τα άρθρα 17, 18, 19 και 22 της παρούσας³⁵, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, τηρουμένης της ανωτέρω διαδικασίας.

Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής για μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες ο προσωρινός ανάδοχος είχε δηλώσει με το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) ότι πληροί και οι οποίες επήλθαν ή για τις οποίες έλαβε γνώση μετά την δήλωση και μέχρι την σύναψη της σύμβασης (οψιγενείς μεταβολές), δεν καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 15.1 της παρούσας.

Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση, ή αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά, ή αν κανένας από τους προσφέροντες δεν αποδείξει ότι στο πρόσωπό του δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 18 και ότι πληροί τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 19, η διαδικασία σύναψης της σύμβασης ματαιώνεται.

Η διαδικασία ελέγχου των ως άνω δικαιολογητικών ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από την Επιτροπή Διαγωνισμού, στο οποίο αναγράφεται η τυχόν συμπλήρωση δικαιολογητικών κατά τα οριζόμενα υπό (α) και (γ) ανωτέρω³⁶. Η Επιτροπή, στη συνέχεια, το κοινοποιεί, μέσω της «λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», στην αναθέτουσα αρχή, για τη λήψη απόφασης είτε κατακύρωσης της σύμβασης είτε ματαίωσης της διαδικασίας, ανά περίπτωση.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105 ν. 4412/2016, ήτοι με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, στην οποία αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372 του ίδιου νόμου.³⁷

ε) Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών, σε κάθε προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί οριστικά και ιδίως, όσους αποκλείστηκαν οριστικά δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 72³⁸ και της αντίστοιχης περ. γii του άρθρου 4 της παρούσας, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», και επιπλέον αναρτά τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου στον χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού».

Άρθρο 6: Προδικαστικές Προσφυγές - Προσωρινή και οριστική δικαστική προστασία

Α. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί η συγκεκριμένη δημόσια σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ενωσιακής ή εσωτερικής νομοθεσίας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 345 επ. Ν. 4412/2016 και 1επ. Π.Δ. 39/2017, στρεφόμενος με προδικαστική προσφυγή, κατά πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, προσδιορίζοντας ειδικώς τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά του³⁹.

Σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι⁴⁰:

(α) δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν η πράξη κοινοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεομοιοτυπία ή
(β) δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης σε αυτόν αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα μέσα επικοινωνίας, άλλως
(γ) δέκα (10) ημέρες από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ.

Σε περίπτωση παράλειψης που αποδίδεται στην αναθέτουσα αρχή, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπέντε (15) ημέρες από την επομένη της συντέλεσης της προσβαλλόμενης παράλειψης⁴¹.

Η προδικαστική προσφυγή, συντάσσεται υποχρεωτικά με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ/τος 39/2017 και κατατίθεται ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική περιοχή του συγκεκριμένου διαγωνισμού μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος προς την Αναθέτουσα Αρχή, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» σύμφωνα με άρθρο 15 της Κ.Υ.Α. – ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Οι προθεσμίες ως προς την υποβολή των προδικαστικών προσφυγών και των παρεμβάσεων αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση κοινοποίησης ή γνώσης και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και ώρα 23:59:59 και, αν αυτή είναι εξαιρετέα ή Σάββατο, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη ημέρα και ώρα 23:59:59⁴²

Για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής κατατίθεται παράβολο από τον προσφεύγοντα υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 363 Ν. 4412/2016. Η επιστροφή του παραβόλου στον προσφεύγοντα γίνεται: α) σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της προσφυγής του, β) όταν η αναθέτουσα αρχή ανακαλεί την προσβαλλόμενη πράξη ή προβαίνει στην οφειλόμενη ενέργεια πριν από την έκδοση της απόφασης της ΑΕΠΠ επί της προσφυγής, γ) σε περίπτωση παραίτησης του προσφεύγοντα από την προσφυγή του έως και δέκα (10) ημέρες από την κατάθεση της προσφυγής.

Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης επί ποινή ακυρότητας, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση της ΑΕΠΠ μετά από άσκηση προδικαστικής προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 368 του Ν. 4412/2016 και 20 Π.Δ. 39/2017. Όμως, μόνη η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, υπό την επιφύλαξη χορήγησης από το Κλιμάκιο προσωρινής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 366 παρ. 1-2 Ν. 4412/2016 και 15 παρ. 1-4 Π.Δ. 39/2017⁴³.

Η προηγούμενη παράγραφος δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που, κατά τη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, υποβληθεί μόνο μία (1) προσφορά⁴⁴.

Μετά την, κατά τα ως άνω, ηλεκτρονική κατάθεση της προδικαστικής προσφυγής η αναθέτουσα αρχή, μέσω της λειτουργίας "Επικοινωνία" :

α) Κοινοποιεί την προσφυγή το αργότερο έως την επομένη εργάσιμη ημέρα από την κατάθεσή της σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, ο οποίος μπορεί να θίγεται από την αποδοχή της προσφυγής, προκειμένου να ασκήσει το, προβλεπόμενο από τα άρθρα 362 παρ. 3 και 7 Π.Δ. 39/2017, δικαίωμα παρέμβασής του στη διαδικασία εξέτασης της προσφυγής, για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, προσκομίζοντας όλα τα κρίσιμα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του.

β) Διαβιβάζει στην ΑΕΠΠ, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα κατάθεσης, τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης, τα αποδεικτικά κοινοποίησης στους ενδιαφερόμενους τρίτους αλλά και την Έκθεση Απόψεων της επί της προσφυγής. Στην Έκθεση Απόψεων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία για την υποστήριξη της προσβαλλόμενης με την προδικαστική προσφυγή πράξης.

γ) Κοινοποιεί σε όλα τα μέρη την Έκθεση Απόψεων, τις Παρεμβάσεις και τα σχετικά έγγραφα που τυχόν τη συνοδεύουν, μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού το αργότερο έως την επομένη εργάσιμη ημέρα από την κατάθεσή τους.

δ) Συμπληρωματικά υπομνήματα κατατίθενται από οποιοδήποτε από τα μέρη μέσω της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ το αργότερο εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής⁴⁵.

Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων της αίτησης αναστολής και της αίτησης ακύρωσης του άρθρου 372 Ν. 4412/2016 κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής⁴⁶.

Β. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει, με το ίδιο δικόγραφο εφαρμοζόμενων αναλογικά των διατάξεων του π.δ. 18/1989, την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης της ΑΕΠΠ και την ακύρωσή της ενώπιον του αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου της έδρας της αναθέτουσας αρχής ~~συμπληρώνεται, από την αναθέτουσα αρχή, ανάλογα, το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της ή το Συμβούλιο της Επικρατείας~~⁴⁷. Το αυτό ισχύει και σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής από την Α.Ε.Π.Π. Δικαίωμα άσκησης του ως άνω ένδικου βοηθήματος έχει και η αναθέτουσα αρχή, αν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή, αλλά και αυτός του οποίου έχει γίνει εν μέρει δεκτή η προδικαστική προσφυγή.

Με την απόφαση της ΑΕΠΠ λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες και όλες οι συναφείς προς την ανωτέρω απόφαση πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί αντιστοίχως έως τη συζήτηση της ως άνω αίτησης στο Δικαστήριο.

Η αίτηση αναστολής και ακύρωσης περιλαμβάνει μόνο αιτιάσεις που είχαν προταθεί με την προδικαστική προσφυγή ή αφορούν στη διαδικασία ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. ή το περιεχόμενο των αποφάσεών της. Η αναθέτουσα αρχή, εφόσον ασκήσει την αίτηση της παρ. 1 του άρθρου 372 του ν. 4412/2016, μπορεί να προβάλει και οψιγενείς ισχυρισμούς αναφορικά με τους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την άμεση ανάθεση της σύμβασης⁴⁸.

Η ως άνω αίτηση κατατίθεται στο ως αρμόδιο δικαστήριο μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης ή από την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση της απόφασης επί της προδικαστικής προσφυγής, ενώ η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου⁴⁹.

Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την Α.Ε.Π.Π., την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου διατάσσει με πράξη του ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων του αρμοδίου Δικαστηρίου ή Τμήματος έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης. Ο αιτών υποχρεούται επί ποινή απαραδέκτου του ένδικου βοηθήματος να προβεί στις παραπάνω κοινοποιήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) ημερών από την έκδοση και την παραλαβή της ως άνω πράξης του Δικαστηρίου. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση της αίτησης κατατίθεται η παρέμβαση και διαβιβάζονται ο φάκελος και οι απόψεις των παθητικώς νομιμοποιούμενων. Εντός της ίδιας προθεσμίας κατατίθενται στο Δικαστήριο και τα στοιχεία που

υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς των διαδίκων.

Επιπρόσθετα, η παρέμβαση κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος στα λοιπά μέρη της δίκης εντός δύο (2) ημερών από την κατάθεσή της, αλλιώς λογίζεται ως απaráδεκτη. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση της αίτησης ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων.

Η προθεσμία για την άσκηση και η άσκηση της αίτησης ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης μέχρι την έκδοση της οριστικής δικαστικής απόφασης, εκτός εάν με προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά. Επίσης, η προθεσμία για την άσκηση και η άσκησή της αίτησης κωλύουν την πρόοδο της διαδικασίας ανάθεσης για χρονικό διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών από την άσκηση της αίτησης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά⁵⁰. Για την άσκηση της αιτήσεως κατατίθεται παράβολο, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 372 παρ. 5 του Ν. 4412/2016.

Αν ο ενδιαφερόμενος δεν αιτήθηκε ή αιτήθηκε ανεπιτυχώς την αναστολή και η σύμβαση υπογράφηκε και η εκτέλεσή της ολοκληρώθηκε πριν από τη συζήτηση της αίτησης, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989.

Αν το δικαστήριο ακυρώσει πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής μετά τη σύναψη της σύμβασης, το κύρος της τελευταίας δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη αυτής είχε ανασταλεί η διαδικασία σύναψης της σύμβασης. Στην περίπτωση που η σύμβαση δεν είναι άκυρη, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 373 του ν. 4412/2016.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του ν. 4412/2016, για την εκδίκαση των διαφορών του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 18/1989.

Άρθρο 7: Συμπλήρωση – αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών

Η αναθέτουσα αρχή⁵¹ τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 του ν. 4412/2016.

Η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής παραλαβής υποβολής παραλαβής προσφορών. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογίαν και για τυχόν ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικά εξακριβώσιμα.⁵²

Άρθρο 8: Σύναψη σύμβασης

8.1 Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περίπτωση (ε) του άρθρου 5 της παρούσας και στην παρ. 2 του άρθρου 105 του ν.4412/2016
β) παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ, εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372, περί δικαστικής προστασίας στο πεδίο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης,

γ) έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020, εφόσον απαιτείται⁵³, και
 δ) ο προσωρινός ανάδοχος έχει υποβάλλει έπειτα από σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, μέσω της λειτουργικότητας της “Επικοινωνίας” του υποσυστήματος, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79 Α ν. 4412/2016, στην οποία δηλώνεται ότι, δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 του ίδιου νόμου και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης. Η υπεύθυνη δήλωση ελέγχεται από την αναθέτουσα αρχή και μνημονεύεται στο συμφωνητικό. Εφόσον δηλωθούν οψιγενείς μεταβολές, η δήλωση ελέγχεται από την Επιτροπή Διαγωνισμού, η οποία εισηγείται προς το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο.

8.2 Μετά την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο, μέσω της λειτουργικότητας της “Επικοινωνίας” του υποσυστήματος να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης, προσκομίζοντας και την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης.

8.3 Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της ως άνω πρόσκλησης στον ανάδοχο⁵⁴. ~~Συμπληρώνεται σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω του 1.000.000 ευρώ.~~ Πριν την υπογραφή του συμφωνητικού υποβάλλεται η υπεύθυνη δήλωση της κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επικρατείας 20977/23-8-2007 (Β' 1673) «Δικαιολογητικά για την τήρηση των μητρώων του ν. 3310/2005 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005».

8.4 Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόσκληση, και με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 5 της παρούσας για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής⁵⁵. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 106 ν. 4412/2016. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, στην περίπτωση αυτήν, να αναζητήσει αποζημίωση, πέρα από την καταπίπτουσα εγγυητική επιστολή, ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 Α.Κ.

8.5 Εάν η αναθέτουσα αρχή δεν απευθύνει την πρόσκληση της παρ. 8.2 εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 Α.Κ.

Άρθρο 9: Έγγραφα της σύμβασης κατά το στάδιο της εκτέλεσης/ Σειρά ισχύος

Σχετικά με την υπογραφή της σύμβασης, ισχύουν τα προβλεπόμενα στις παρ. 4-8 άρθρου 105 και 182 του ν. 4412/2016.

Τα έγγραφα της σύμβασης με βάση τα οποία θα εκτελεσθεί η σύμβαση είναι τα αναφερόμενα παρακάτω. Σε περίπτωση ασυμφωνίας των περιεχομένων σε αυτά όρων, η σειρά ισχύος καθορίζεται ως κατωτέρω:

1. Το Συμφωνητικό, συμπεριλαμβανομένων των παρασχεθεισών εξηγήσεων του οικονομικού φορέα, σύμφωνα με τα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο ανάδοχος διαμόρφωσε την προσφορά του,
2. Η παρούσα Διακήρυξη.
3. Η Οικονομική Προσφορά του Αναδόχου.
4. Η Τεχνική Προσφορά του Αναδόχου.
5. Το τεύχος της Συγγραφής Υποχρεώσεων (Σ.Υ.) με τα τυχόν Παραρτήματά του.

6. Το Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων του έργου με τα τυχόν Παραρτήματά του, το πρόγραμμα των απαιτούμενων μελετών και η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας του έργου.

7. Το τεύχος προεκτιμώμενων αμοιβών.

8. ....

Τα ανωτέρω έγγραφα της σύμβασης ισχύουν, όπως διαμορφώθηκαν, με τις συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν από την αναθέτουσα αρχή επί όλων των ανωτέρω.

Άρθρο 10: Γλώσσα Διαδικασίας

10.1 Τα έγγραφα της σύμβασης έχουν συνταχθεί στην ελληνική γλώσσα ~~[ή συμπληρώνεται αναλόγως από την Α.Α.]~~: Τα έγγραφα της σύμβασης έχουν συνταχθεί εκτός από την ελληνική, και στην ~~[.....]~~ γλώσσα ~~[συνολικά]/[μερικά]~~. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των τμημάτων των εγγράφων της σύμβασης που έχουν συνταχθεί σε περισσότερες γλώσσες, επικρατεί η ελληνική έκδοση⁵⁶.

Τυχόν προδικαστικές προσφυγές υποβάλλονται στην ελληνική γλώσσα.

10.2 Οι προσφορές και τα περιλαμβανόμενα σε αυτές στοιχεία, καθώς και τα αποδεικτικά έγγραφα σχετικά με τη μη ύπαρξη λόγου αποκλεισμού και την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα ή συνοδεύονται από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα.

10.3 Στα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα και δικαιολογητικά εφαρμόζεται η Συνθήκη της Χάγης της 5.10.1961, που κυρώθηκε με το ν. 1497/1984 (Α' 188) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 (β1) της παρούσας. Τα αλλοδαπά δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα συνοδεύονται από μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα επικυρωμένη, είτε από πρόσωπο αρμόδιο κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, είτε από πρόσωπο κατά νόμο αρμόδιο της χώρα στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο⁵⁷.

10.4 ~~[Συμπληρώνεται και διαμορφώνεται αναλόγως μετά από επιλογή της Α.Α, άλλως διαγράφεται :]~~ Ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα - εταιρικά ή μη - με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια, που είναι δυνατόν να διαβαστούν σε κάθε γλώσσα και δεν είναι απαραίτητη η μετάφρασή τους, μπορούν να υποβάλλονται σε άλλη γλώσσα χωρίς να συνοδεύονται από μετάφραση στην ελληνική⁵⁸.

10.5 Η επικοινωνία με την αναθέτουσα αρχή, καθώς και μεταξύ αυτής και του αναδόχου γίνονται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα.

10.6 Δεν εφαρμόζεται. Κατά παρέκκλιση, γίνεται δεκτή η υποβολή των ακόλουθων:

~~..... [ενός ή περισσότερων στοιχείων των προσφορών, των δικαιολογητικών κατακύρωσης συμπεριλαμβανομένων, όπως εξειδικεύονται από την αναθέτουσα αρχή στο παρόν σημείο]~~

~~στην ..... γλώσσα [συμπληρώστε τη γλώσσα, π.χ. την αγγλική ή ενδεχομένως και άλλη επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] χωρίς να απαιτείται επικύρωσή τους, στο μέτρο που τα ανωτέρω έγγραφα είναι καταχωρισμένα σε επίσημους ιστότοπους φορέων πιστοποίησης, στους οποίους υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση, μέσω διαδικτύου, και εφόσον ο οικονομικός φορέας παραπέμπει σε αυτούς, προκειμένου η επαλήθευση της ισχύος τους να είναι ευχερής για την αναθέτουσα αρχή⁵⁹.~~

~~[η παρούσα παράγραφος 10.6 τίθεται, κατά τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, άλλως διαγράφεται]~~

Άρθρο 11: Εφαρμοστέα νομοθεσία

Για τη διαδικασία σύναψης και την εκτέλεση της σύμβασης, έχουν εφαρμογή, ιδίως, οι κατωτέρω διατάξεις, όπως ισχύουν:

1. Ο ν. 4412/2016 "Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ" (Α' 147) .

2. Ο ν. 4727/2020 (Α' 184) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) – Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 και άλλες διατάξεις»,
3. Ο ν. 4700/2020 (Α' 127) «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις»
4. Ο ν. 4640/2019(Α 190) «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις Περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 και άλλες διατάξεις».
5. Ο ν. 4624/2019 (Α' 137) «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις»,
6. Ο ν. 4622/2019 (ΦΕΚ 133/Α/07.08.2019) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία & διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων & της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» και ιδίως το άρθρο 37.
7. Ο ν. 4601/2019 (Α' 44) «Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις»
8. Ο ν. 4472/2017 (Α' 74) και ιδίως τα άρθρα 118 και 119 αυτού.
- ~~9. Ο ν. 4314/2014 (Α' 265) "Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, Β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α' 297) και άλλες διατάξεις", ο ν. 3614/2007 (Α' 267) «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013»⁶⁰.~~
10. Ο ν. 4278/2014 (Α'157) και ειδικότερα το άρθρο 59 αυτού «Άρση περιορισμών συμμετοχής εργοληπτικών επιχειρήσεων σε δημόσια έργα».
11. Ο ν. 4270/2014 (Α' 143) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (κατά περίπτωση).
12. Ο ν. 4014/2011(Α' 209) «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».
13. Ο ν. 4013/2011 (Α' 204) «Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων...».
14. Ο ν. 3548/2007 "Καταχώριση δημοσιεύσεων των φορέων του Δημοσίου στο νομαρχιακό και τοπικό Τύπο και άλλες διατάξεις" (Α' 68).
15. Τα άρθρα 2Α, 11 παρ. 2, 39 και 40 του ν. 3316/2005 "Περί ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής υπηρεσιών" (Α' 42)⁶¹.
16. Ο ν. 3310/2005⁶² "Μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων" (Α' 30), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005 (Α' 279), για τη διασταύρωση των στοιχείων του αναδόχου με τα στοιχεία του Ε.Σ.Ρ., το π.δ. 82/1996 (Α' 66) "Ονομαστικοποίηση των μετοχών Ελληνικών Ανωνύμων Εταιρειών που μετέχουν στις διαδικασίες ανάληψης έργων ή προμηθειών του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα», η κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επικρατείας υπ' αριθμ. 20977/2007 (Β' 1673) σχετικά με τα "Δικαιολογητικά για την τήρηση των μητρώων του ν. 3310/2005, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005", καθώς και των υπουργικών αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 65 του ν. 4172/2013 (Α'167) για τον καθορισμό: α) των μη «συνεργάσιμων φορολογικά» κρατών και β) των κρατών με «προνομιακό φορολογικό καθεστώς»⁶³.
17. Ο ν. 2859/2000 "Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)" (Α' 248).

18. Ο ν. 2690/1999 (Α' 45) "Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις" και ιδίως τα άρθρα 1,2, 7, 11 και 13 έως 15 (για τους φορείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του).
19. Ο ν. 2121/1993 (Α' 25) "Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα".
20. Το π.δ. 71/2019 (Α'112) «Μητρώα συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ.ΤΕ.).
21. Το π.δ. 39/2017 (Α' 64) «Κανονισμός εξέτασης προδικαστικών προσφυγών ενώπιων της Α.Ε.Π.Π.»
22. Το π.δ 80/2016 (Α 145) "Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες".
23. Το π.δ 28/2015 (Α' 34) "Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία".
24. Το π.δ. 138/2009 «Μητρώο Μελετητών και Εταιρειών Μελετών» (Α' 185) (όπως μεταβατικά ισχύει).
25. Το π.δ. 696/1974 "Περί αμοιβών μηχανικών δια σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κλπ Συγκοινωνιακών, Υδραυλικών και Κτιριακών Έργων , ως και Τοπογραφικών, Κτηματογραφικών και Χαρτογραφικών Εργασιών και σχετικών τεχνικών προδιαγραφών μελετών" (Α' 301), όπως ισχύει, ως προς το μέρος Β' (Προδιαγραφές) και ως συγκριτικό στοιχείο για τη προεκτίμηση αμοιβών μελετών που δεν καλύπτονται από τον Κανονισμό αμοιβών.
26. Το ν.δ. 2726/1953 "περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεων του άρθρου 59 του από 17.7/16.8.1923 Ν.Δ. περί σχεδίων πόλεων, κωμών, και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών", όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το Ν. 3919/2011 (Α'32).
27. Η υπ' αριθμ. ΚΥΑ Αριθμ. 63446/31-5-2021 «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων» (Β 2338).
28. Η υπ' αριθμ. 14900/4-2-2021 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 466/8-2-2021) «Έγκριση σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις» (κατά περίπτωση).
29. Η υπ' αριθμ. Κ.Υ.Α. οικ. 60967 ΕΞ 2020 (Β' 2425/18.06.2020) «Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημόσιων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019» (Α'44)
30. Η με αριθ. ΔΝΣβ/1732/ΦΝ 466/29-03-2019 (ΦΕΚ1047Β'/29-03-2019) Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Εξειδίκευση του είδους των παραδοτέων στοιχείων ανά στάδιο και ανά κατηγορία μελέτης σε ότι αφορά τα συγκοινωνιακά (οδικά) έργα, τα υδραυλικά, τα λιμενικά και τα κτιριακά έργα»
31. Η υπ' αριθμ. ΚΥΑ Αριθμ. 63446/31-5-2021 «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων» (Β 2338)
32. Η υπ' αριθμ. Κ.Υ.Α. οικ. 60967 ΕΞ 2020 (Β' 2425/18.06.2020) «Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημόσιων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019» (Α'44)
33. Η με αρ. 166278/25-06-2021 Κοινή Υπουργική Απόφαση (Β' 2813) «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών, και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».
34. Η με αρ. 57654/2017 Υπουργική Απόφαση (Β' 1781) «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης»,
35. Η με αρ. 64233/08-06-2021 Υπουργική Απόφαση (Β' 2453) «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)»,
36. Η με αριθμ. Δ.22/ 4193/2019 Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 4607) Έγκριση εβδομήντα (70) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες,
37. Η με αριθ. ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ 466/10-09-2018 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Καθορισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των βασικών μελετητών ως Τεχνικών Συμβούλων - Μελετητών κατά την εκτέλεση του έργου, το περιεχόμενο της σύμβασης που υπογράφεται με την Προϊσταμένη Αρχή του έργου, τον τρόπο πληρωμής των υπηρεσιών και κάθε άλλο συναφές με τα ανωτέρω θέματα» (Β 4203).

38. Η με αριθ. ΥΑ ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466/29-12-2017 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Κατάρτιση, τήρηση και λειτουργία του Μητρώου μελών επιτροπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) της παρ. 8 (η) του άρθρου 221 του ν. 4412/2016» (Β 4841), όπως τροποποιήθηκε με την όμοια απόφαση ΥΑ ΔΝΣ/οικ.21137/ΦΝ 466/2-5-2018 (Β 1511).
39. Η με αρ. ΔΝΣγ/32129/ΦΝ 466/2017 Υπουργική Απόφαση (Β' 2519) «Έγκριση Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά τη διαδικασία της παρ. 8 δ του άρθρου 53 του ν. 4412/2016»,
40. Η Εγκύκλιος 11/2011 της ΓΓΔΕ/τ. Υ.ΜΕ.ΔΙ. «Εφαρμογή διατάξεων του Ν.3919/2011 που αφορούν την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματών».
41. Η Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 11/2018 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: 6ΓΝΥ465ΧΘΞ-90Β) με θέμα «Οδηγός εκπόνησης μελετών Δημοσίων Έργων του ν. 4412/2016 (Βιβλίο 1)».
42. Η Κοινή Διαπιστωτική Πράξη των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με α.π. Δ11/Οικ.627/18-5-2020 θέμα *Μετεγκατάσταση του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα στη Γενική Γραμματεία Υποδομών ΑΔΑ ΩΝΛ5465ΧΘΞ-ΨΕ4*
43. Οι σε εκτέλεση των ανωτέρω διατάξεων εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις⁶⁴, καθώς και λοιπές διατάξεις που αναφέρονται ρητά ή απορρέουν από τα οριζόμενα στα συμβατικά τεύχη της παρούσας, καθώς και το σύνολο των διατάξεων του ασφαλιστικού, εργατικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού και φορολογικού δικαίου και γενικότερα κάθε διάταξη (νόμου, π.δ., Υ.Α, κ.λ.π.) και ερμηνευτική εγκύκλιος που διέπει την ανάθεση και εκτέλεση της παρούσας σύμβασης, έστω και αν δεν αναφέρονται ρητά.
44. Οι ισχύουσες προδιαγραφές για τις ανατιθέμενες κατηγορίες μελετών.
45. Τις διατάξεις του ν. 4351/2015 «Βοσκήσιμες Γαίες Ελλάδας και άλλες διατάξεις» (Α' 164)
46. Η υπ' αριθμ. Κοινή Υπουργική Απόφαση 1058/71977/3.07.2017 «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4351/2015 (ΦΕΚ 164 Α')» (Β' 2331)
47. **Προσθήκες και εν γένει προσαρμογές άρθρων της διακήρυξης (πέραν των όσων ήδη προβλέπονται ρητώς στο κείμενο της πρότυπης διακήρυξης) μπορούν να προστίθενται και να περιλαμβάνονται, μόνο εφόσον είναι απόλυτα συμβατές με την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'**Άρθρο 12: Εκτιμώμενη αξία - Χρηματοδότηση - Προθεσμίες της σύμβασης**

12.1 Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ανέρχεται σε 1.555.539,06 € χωρίς ΦΠΑ, (ΦΠΑ 24%: 373.329,38 €, Σύνολο με ΦΠΑ: 1.928.868,44 €) και περιλαμβάνει⁶⁵ τις προεκτιμώμενες αμοιβές των παρακάτω επιμέρους κατηγοριών μελετών⁶⁶:

1. 675.864,00 € για μελέτη κατηγορίας 23. Γεωργικές Μελέτες
2. 675.864,00 € για μελέτη κατηγορίας 24. Δασικές Μελέτες

και 202.759,20 € για απρόβλεπτες δαπάνες.⁶⁷

~~.....€ για δικαίωμα προαίρεσης το οποίο αφορά ..... (εφόσον προβλέπεται, άλλως διαγράφεται)~~⁶⁸

1.051,86 € για την πρόσθετη καταβολή (πριμ) του άρθρου 15 Α της παρούσας ~~(ο όρος τίθεται σε διακηρύξεις που θα δημοσιευτούν μετά την 1/9/2021)~~

~~Η μελέτη έχει ενταχθεί~~ ----- Για την εκπόνηση της μελέτης έχει συναφθεί Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και της Περιφέρειας Ηπείρου και η σύμβαση θα χρηματοδοτηθεί από ΚΑΕ 5246 «Εκπόνηση - εφαρμογή Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, συντήρηση και κατασκευή έργων υποδομής των βοσκήσιμων γαιών» Περιφέρειας Ηπείρου⁶⁹ και υπόκειται στις νόμιμες κρατήσεις⁷⁰, περιλαμβανομένης της κράτησης ύψους 0,1% για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, κράτηση 3% τέλους χαρτοσήμου επί της κράτησης 0,1% και 20% εισφορά υπέρ ΟΓΑ, επί της κράτησης 3%, κατ' εφαρμογή του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς και της κράτησης ύψους 0,02% υπέρ της ανάπτυξης και συντήρησης του Ο.Π.Σ. Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 6 του ν. 4412/2016.

Η παρούσα σύμβαση δεν υποδιαιρείται σε τμήματα και ανατίθεται ως ενιαίο σύνολο καθώς το Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης θα εκπονηθεί για το σύνολο της γεωγραφικής έκτασης της Περιφέρειας⁷¹.

Οι υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της κάθε σύμβασης, εντάσσονται στους ακόλουθους αριθμούς CPV., σύμφωνα με το Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ του ν. 4412/2016.

- 77231300-1 (Υπηρεσίες Διαχείρισης Δασών)
- 77231900-7 (Υπηρεσίες Δασικού Τομεακού Σχεδιασμού)
- 71354100-5 (υπηρεσίες ψηφιακής χαρτογράφησης)
- 73220000-0 (Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα ανάπτυξης)

~~(ή υποδιαιρείται στα κάτωθι τμήματα/μελέτες:~~

.....
 .....
 .....

~~οι οποίες ανατίθενται με διακριτές συμβάσεις~~

Προσφορές υποβάλλονται για το σύνολο του αντικειμένου της σύμβασης.....
~~[συμπληρώνεται η επιλογή της Α.Α.: όλα τα τμήματα/ συγκεκριμένο μέγιστο αριθμό τμημάτων/ ένα μόνο τμήμα.]~~

Ο μέγιστος αριθμός ΤΜΗΜΑΤΩΝ που μπορεί να ανατεθεί σε έναν προσφέροντα ορίζεται σε .....

~~[Συμπληρώνεται εφόσον το επιλέξει η Α.Α στην περίπτωση που επιτρέπεται η υποβολή προσφοράς για περισσότερα ή όλα τμήματα]~~

~~Τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των τμημάτων που ανατίθενται, στην περίπτωση που η εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης θα είχε ως αποτέλεσμα την ανάθεση σε έναν προσφέροντα τμημάτων που υπερβαίνουν τον μέγιστο αριθμό είναι τα ακόλουθα: [Οι Α.Α. αναφέρουν στα έγγραφα της σύμβασης τα αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια ή τους κανόνες που προτίθενται να εφαρμόσουν για τον προσδιορισμό των τμημάτων που ανατίθενται, στην περίπτωση που η εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης θα είχε ως αποτέλεσμα την ανάθεση σε έναν προσφέροντα τμημάτων που υπερβαίνουν τον μέγιστο αριθμό]~~

~~..... [συμπληρώνεται εφόσον το επιλέξει η Α.Α.]~~

~~Η αναθέτουσα αρχή διατηρεί το δικαίωμα να αναθέσει συνδυάζοντας τα τμήματα ..... (ή ομάδα τμημάτων .....) σε έναν προσφέροντα υπό τις κάτωθι προϋποθέσεις~~

~~..... [συμπληρώνεται εφόσον το επιλέξει η Α.Α. στην περίπτωση που είναι δυνατή η ανάθεση περισσότερων τμημάτων στο ίδιο ανάδοχο. Αν είναι δυνατή η ανάθεση περισσότερων του ενός τμημάτων στον ίδιο προσφέροντα, οι Α.Α. μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις συνδυάζοντας πολλά ή όλα τα τμήματα, στην περίπτωση που έχουν ορίσει ότι διατηρούν το δικαίωμα αυτό και αναφέρουν τον τρόπο συνδυασμού των τμημάτων ή ομάδων τμημάτων. Συμπληρώνεται αναλόγως από την Α.Α.]]~~

12.2 Οι μονάδες φυσικού αντικείμενου, τα ποσοτικά στοιχεία από το Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων και οι τιμές μονάδος που χρησιμοποιήθηκαν για τους υπολογισμούς των άνω προεκτιμώμενων αμοιβών, αναφέρονται αναλυτικά στο τεύχος προεκτιμώμενων αμοιβών.

Οι οικονομικοί φορείς οφείλουν, για την υποβολή της τεχνικής και της οικονομικής προσφοράς, να μελετήσουν τα τεχνικά στοιχεία του έργου, η δε οικονομική τους προσφορά περιλαμβάνει τη συνολική αμοιβή τους για το σύνολο του προς μελέτη αντικείμενου, όπως αυτό προδιαγράφεται στο Φάκελο δημόσιας σύμβασης. Τεκμαίρεται σχετικά ότι ο ανάδοχος έλαβε υπόψη, κατά τη μελέτη του Φακέλου δημόσιας σύμβασης, την πιθανότητα να μην αντιστοιχούν οι ποσότητες μονάδων φυσικού αντικείμενου, που αναφέρονται στο τεύχος της προεκτιμώμενης αμοιβής, στις τελικές ποσότητες που θα απαιτηθούν για την εκπόνηση της μελέτης και διαμόρφωσε ανάλογα την οικονομική του προσφορά. Εφόσον προκύψουν διαφορές, εφαρμόζεται το άρθρο 186 του ν. 4412/2016.

12.3 Ως ημερομηνία έναρξης των προθεσμιών της σύμβασης του Αναδόχου ορίζεται η ημερομηνία υπογραφής του συμφωνητικού.

Η συνολική προθεσμία⁷² για την περαίωση του αντικείμενου της σύμβασης ορίζεται σε έως δεκαπέντε (15) ~~ημέρες~~ μήνες από την υπογραφή του συμφωνητικού.

Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί η διάρκεια της Σύμβασης να υπερβεί την 31/12/2024.

Στο τεύχος τεχνικών δεδομένων υπάρχει αναλυτικότερη περιγραφή του χρονοδιαγράμματος. Στο συμφωνητικό ορίζονται και τμηματικές προθεσμίες, ως ακολούθως:⁷³

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

Ο καθαρός χρόνος ολοκλήρωσης του μελετητικού αντικειμένου ορίζεται σε ..... ημέρες / μήνες.
(ΠΡΟΣΟΧΗ ΑΠΟ 1/9 διαγράφεται το εδάφιο)

Η αναθέτουσα αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ορίσει, κατά την υπογραφή του συμφωνητικού, μεταγενέστερο χρόνο έναρξης των προθεσμιών της σύμβασης.

~~12.4 {συμπληρώνεται, εφόσον προβλέπεται χορήγηση προκαταβολής}~~ Στον ανάδοχο χορηγείται προκαταβολή κατά τους όρους των άρθρων 72 και 187 παρ. 2 περ. α) του ν. 4412/2016.

~~12.5 Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 188 παρ. 6 του ν. 4412/2016, μετά την έναρξη κατασκευής του έργου για το οποίο εκπονείται η παρούσα μελέτη, στους βασικούς μελετητές ανατίθεται σύμβαση προκειμένου να μετέχουν υποχρεωτικά ως Τεχνικοί Σύμβουλοι – Μελετητές στην εκτέλεση αυτού σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην υπ' αριθ. ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ 466/10.09.2018 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο «Καθορισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των βασικών μελετητών ως Τεχνικών Συμβούλων – Μελετητών κατά την εκτέλεση του έργου, το περιεχόμενο της σύμβασης που υπογράφεται με την Προϊσταμένη Αρχή του έργου, τον τρόπο πληρωμής των υπηρεσιών και κάθε άλλο συναφές με τα ανωτέρω θέμα» (ΦΕΚ Β' 4203).~~

Άρθρο 13: Διαδικασία σύναψης σύμβασης - Όροι υποβολής προσφορών

13.1 Η επιλογή του Αναδόχου, θα γίνει σύμφωνα με την «ανοικτή διαδικασία» του άρθρου 27 του ν. 4412/2016 και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου αυτού.

13.2 Η τεχνική προσφορά θα συνταχθεί και υποβληθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 της παρούσας, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 2 και 3 του ν. 4412/2016. Η οικονομική προσφορά θα συνταχθεί και υποβληθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 της παρούσας, σε συνδυασμό με το άρθρο 95 παρ. 3 του ν. 4412/2016 .

13.3 Εναλλακτικές προσφορές δεν επιτρέπονται⁷⁴.

13.4 Κάθε προσφέρων μπορεί να υποβάλει μόνο μία προσφορά⁷⁵.

13.5 Δεν γίνονται δεκτές προσφορές για μέρος του συμβατικού αντικειμένου της μελέτης.

13.6 Οι προσφορές θα ισχύουν για δώδεκα (12) ⁷⁶ μήνες από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφορών του επομένου άρθρου. Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο από αυτόν που προβλέπεται στο παρόν απορρίπτεται ως μη κανονική⁷⁷. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς, να ζητά από τους προσφέροντες να παρατείνουν τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς τους και της εγγύησης συμμετοχής, κατ' ανώτατο όριο για χρονικό διάστημα ίσο με το προβλεπόμενο στο πρώτο εδάφιο ανωτέρω και το άρθρο 15.1 της παρούσας. Μετά από τη λήξη και του παραπάνω ανώτατου χρονικού ορίου παράτασης ισχύος της προσφοράς, τα αποτελέσματα της παρούσας διαδικασίας ανάθεσης ματαιώνονται, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή κρίνει, κατά περίπτωση, αιτιολογημένα, ότι η συνέχιση της διαδικασίας εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, οπότε οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία μπορούν να επιλέξουν να παρατείνουν την προσφορά τους, εφόσον τους ζητηθεί πριν από την πάροδο του ανωτέρω ανώτατου ορίου παράτασης της προσφοράς τους. Η διαδικασία ανάθεσης συνεχίζεται με όσους παρέτειναν τις προσφορές τους και αποκλείονται οι λοιποί οικονομικοί φορείς.

Αν λήξει ο χρόνος ισχύος των προσφορών και δεν ζητηθεί παράταση της προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή δύναται, με αιτιολογημένη απόφασή της, εφόσον η εκτέλεση της σύμβασης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, να ζητήσει, εκ των υστέρων, από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία να παρατείνουν τον χρόνο ισχύος της προσφοράς τους, καθώς και της εγγύησης συμμετοχής, οπότε η διαδικασία συνεχίζεται με τους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι προέβησαν στις ανωτέρω ενέργειες.

Άρθρο 14: Ημερομηνία και ώρα λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών - αποσφράγισης

Ως ημερομηνία και ώρα λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών⁷⁸ ορίζεται η ....., ημέρα ..... και ώρα .....

~~{σε περίπτωση που γίνεται χρήση συντετμημένων προθεσμιών, θα πρέπει να αναφέρεται ρητά εδώ, με παραπομπή στη διάταξη του άρθρου 27 ν. 4412/2016, και τεκμηρίωση της επείγουσας περίπτωσης στο σώμα της διακήρυξης ή με παραπομπή σε στοιχεία του φακέλου πχ σε απόφαση που έχει προηγηθεί αναφορικά με την έγκριση των όρων του διαγωνισμού και αναφέρεται στο θεσμικό/κανονιστικό πλαίσιο}~~

Ως ημερομηνία και ώρα ηλεκτρονικής αποσφράγισης των προσφορών ορίζεται η....., ημέρα..... και ώρα .....⁷⁹

Άρθρο 15: Εγγυήσεις**15.1 Εγγύηση συμμετοχής στο διαγωνισμό**

Για τη συμμετοχή στη διαδικασία απαιτείται η κατάθεση εγγύησης συμμετοχής, ποσού είκοσι επτά χιλιάδων τριάντα τεσσάρων ευρώ και πενήντα έξι λεπτών (27.034,56 €) ~~{συμπληρώνεται αριθμητικώς και ολογράφως} €⁸⁰. [Σε περίπτωση υποδιαίρεσης της σύμβασης σε τμήματα, αναγράφεται το ύψος της εγγύησης συμμετοχής υπολογιζόμενη επί της εκτιμώμενης αξίας, εκτός ΦΠΑ, του κάθε τμήματος. Επίσης στο σημείο αυτό γίνεται παραπομπή σε σχετικό υπόδειγμα εφόσον υπάρχει].~~

Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην ένωση.

Οι εγγυήσεις συμμετοχής περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 12 του ν. 4412/2016:

- α) την ημερομηνία έκδοσης,
- β) τον εκδότη,
- γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου),
- δ) τον αριθμό της εγγύησης,
- ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση.
- στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση (στην περίπτωση ένωσης, αναγράφονται όλα τα παραπάνω για κάθε μέλος της ένωσης),
- ζ) τους όρους ότι: αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και ββ) ότι σε περίπτωση κατάρπτωσης αυτής, το ποσό της κατάρπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου. (Η υποπερ.αα' δεν εφαρμόζεται για τις εγγυήσεις που παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων)
- η) τα στοιχεία της σχετικής διακήρυξης και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών,
- θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,
- ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5) ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται.

Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς του άρθρου 13.6 της παρούσας, ήτοι μέχρι ....., άλλως η προσφορά απορρίπτεται. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν τη λήξη της προσφοράς, να ζητά από τους προσφέροντες να παρατείνουν, πριν τη λήξη τους, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής.

Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων:

- αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής,
- παρέχει εν γνώσει του ψευδή στοιχεία ή πληροφορίες που αναφέρονται στα άρθρα 17 έως 19 της παρούσας,
- δεν προσκομίζει εγκαίρως τα προβλεπόμενα στο άρθρο 22 της παρούσας δικαιολογητικά
- στις περιπτώσεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών από τον προσωρινό ανάδοχο, αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών, σύμφωνα με τα άρθρο 5δ) της παρούσας, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν στο ΕΕΕΣ είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, ή αν, από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 18 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής
- δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή του συμφωνητικού
- υποβάλει μη κατάλληλη προσφορά με την έννοια της περ. 46 της παρ. 1 του άρθρου 2 ν. 4412/2016
- δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της προθεσμίας του άρθρου 21.3 της παρούσας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, σε περίπτωση ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς.⁸¹

Οι εγγυήσεις συμμετοχής επιστρέφονται ως εξής :

α) στον ανάδοχο, με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης,

β) στους λοιπούς προσφέροντες, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 72 παρ. 3 του ν. 4412/2016.

15.2 Εγγύηση καλής εκτέλεσης

Για την υπογραφή της σύμβασης απαιτείται η παροχή εγγύησης καλής εκτέλεσης, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 4 του ν. 4412/2016, το ύψος της οποίας καθορίζεται σε ποσοστό 5% επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (ή του τμήματος της σύμβασης, σε περίπτωση υποδιαίρεσης σε τμήματα), χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα δικαιώματα προαίρεσης (χωρίς Φ.Π.Α.) και κατατίθεται μέχρι και την υπογραφή του συμφωνητικού⁸².

Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης κατά το άρθρο 132 του ν. 4412/2016, η οποία συνεπάγεται αύξηση της συμβατικής αξίας, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καταθέσει μέχρι και την υπογραφή της τροποποιημένης σύμβασης, συμπληρωματική εγγύηση, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό 5% επί του ποσού της αύξησης της αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης καλύπτει συνολικά και χωρίς διακρίσεις την εφαρμογή όλων των όρων της σύμβασης και κάθε απαίτηση της αναθέτουσας αρχής ή του κυρίου του έργου έναντι του αναδόχου και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα αναφερόμενα στην παράγραφο 15.1 της παρούσας, πλην της περίπτωσης (η) και επιπρόσθετα, τον αριθμό (αν είναι γνωστός) και τον τίτλο της σχετικής σύμβασης.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχή στην περίπτωση παραβίασης από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης, όπως αυτή ειδικότερα ορίζει. Ειδικά μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης του αναδόχου κατά τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 191 του ν. 4412/2016, η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει υπέρ του εργοδότη.

15.3 Εγγύηση προκαταβολής

{*συμπληρώνεται εφόσον προβλέπεται*⁸³}

Για την χορήγηση προκαταβολής σύμφωνα με το άρθρο 12.4 της παρούσας, απαιτείται ισόποση εγγυητική επιστολή προκαταβολής που εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 72 ν. 4412/2016. Η χορηγούμενη προκαταβολή είναι έντοκη από την ημερομηνία καταβολής της στον ανάδοχο, με επιτόκιο ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες.

Η απόσβεση της προκαταβολής και η επιστροφή της εγγύησης προκαταβολής πραγματοποιούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 72 παρ. 8 και 187 ν. 4412/2016 και ..... ~~[εφόσον τίθενται ειδικοί όροι συμπληρώνονται εδώ ή στην ΕΣΥ με παραπομπή στο σχετικό άρθρο αυτής].~~

Η προκαταβολή και η εγγύηση προκαταβολής μπορούν να χορηγούνται τμηματικά. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με το αντικείμενο της σύμβαση.

15.4 Οι ως άνω εγγυητικές επιστολές εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/ 2016 (Α'13) που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη- μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέρη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού.⁸⁴ Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης επιστρέφονται μετά τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση οικονομικό φορέα.

Οι εγγυητικές επιστολές εκδίδονται κατ' επιλογή του οικονομικού φορέα/αναδόχου από ένα ή περισσότερους εκδότες της παραπάνω παραγράφου, ανεξαρτήτως του ύψους των.

15.5 Η αναθέτουσα αρχή επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους⁸⁵.

15.6 Οι εγγυητικές καλής εκτέλεσης και προκαταβολής καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, η οποία εκδίδεται μετά από προηγούμενη εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας⁸⁶.

15.7 Με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, που εκδίδεται ύστερα από αίτηση του αναδόχου, αποδεσμεύεται μέρος των εγγυήσεων, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 187, περί καταβολής της αμοιβής του αναδόχου, ανερχόμενο σε ποσοστό ανάλογο με την αξία των εργασιών περαιωθέντος και εγκριθέντος σταδίου της σύμβασης.

Άρθρο 15Α: Πρόσθετη καταβολή (πριμ) (Από 1/9/2021)

Για την ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκπόνηση πλήρους ή επιμέρους μελέτης, προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πριμ) ύψους 1.051,86 € σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 184 του ν. 4412/2016 ⁸⁷.

Άρθρο 16: Δημοσιότητα - Δαπάνες δημοσίευσης

16.1 Δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προκήρυξη της παρούσας σύμβασης, ήτοι το σχετικό τυποποιημένο έντυπο "Προκήρυξη Σύμβασης"⁸⁸, **απεστάλη**, μέσω της διαδικτυακής πύλης simap.europa.eu, για δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις .....

~~Προκαταρκτική Προκήρυξη της παρούσας σύμβασης, ήτοι το σχετικό τυποποιημένο έντυπο "Προκαταρκτική Προκήρυξη", **απεστάλη**, μέσω της διαδικτυακής πύλης simap.europa.eu, για δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ..... (προαιρετική δημοσίευση, κατά διακριτική ευχέρεια αναθέτουσας αρχής. Στην περίπτωση που δεν έχει δημοσιευθεί προκαταρκτική προκήρυξη, το παρόν εδάφιο διαγράφεται)~~

16.2 Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο

1. Η προκήρυξη σύμβασης της προηγούμενης παραγράφου 16.1 και η Διακήρυξη αναρτήθηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ. Τα έγγραφα της παρούσας διαδικασίας δημόσιας σύμβασης καταχωρήθηκαν στο σχετικό ηλεκτρονικό χώρο του ΕΣΗΔΗΣ - Δημόσια Έργα, η οποία έλαβε Συστημικό Αύξοντα

Αριθμό: ... ~~{εφόσον είναι γνωστός}~~ και αναρτήθηκαν στη Διαδικτυακή Πύλη (www.promitheus.gov.gr) του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

2. Περίληψη της παρούσας Διακήρυξης δημοσιεύεται στον Ελληνικό Τύπο⁸⁹, σύμφωνα με το άρθρο 66 ν. 4412/2016, και αναρτάται στο πρόγραμμα “Διαύγεια” diangeia.gov.gr.

3. Στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής (<http://www.php.gov.gr>) αναρτάται σχετική ενημέρωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της παρούσας.

16.3 Γνωστοποίηση της συναφθείσας σύμβασης για τις συμβάσεις άνω των ορίων, δημοσιεύεται στην ΕΕΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 64 του ν. 4412/2016.

16.4 Οι δαπάνες δημοσίευσης της περίληψης διακήρυξης στον ελληνικό τύπο βαρύνουν, σε κάθε περίπτωση, τον ανάδοχο και εισπράττονται με τον πρώτο λογαριασμό πληρωμής της σύμβασης⁹⁰.

Οι δαπάνες δημοσίευσης της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Η σύμβαση ανατίθεται βάσει του κριτηρίου του άρθρου 21 της παρούσας, σε προσφέροντα ο οποίος δεν αποκλείεται από τη συμμετοχή βάσει του άρθρου 18 και πληροί τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 19.

Άρθρο 17: Δικαιούμενοι συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης σύμβασης

17.1. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή ενώσεις αυτών που δραστηριοποιούνται στην εκπόνηση μελετών των κατηγοριών που αναφέρονται στο άρθρο 12.1 της παρούσας⁹¹ και που είναι εγκατεστημένα σε:⁹²

- α) κράτος-μέλος της Ένωσης,
- β) κράτος-μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.),
- γ) τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη ΣΔΣ, στο βαθμό που η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση καλύπτεται από τα Παραρτήματα 1, 2, 4, 5, 6 και 7⁹³ και τις γενικές σημειώσεις του σχετικού με την Ένωση Προσαρτήματος Ι της ως άνω Συμφωνίας, καθώς και
- δ) τρίτες χώρες που δεν εμπίπτουν στην περίπτωση γ' της παρούσας παραγράφου και έχουν συνάψει διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες με την Ένωση σε θέματα διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων⁹⁴.

Στο βαθμό που καλύπτονται από τα Παραρτήματα 1, 2, 4, 5, 6 και 7 και τις γενικές σημειώσεις του σχετικού με την Ένωση Προσαρτήματος Ι της ΣΔΣ, καθώς και τις λοιπές διεθνείς συμφωνίες από τις οποίες δεσμεύεται η Ένωση, οι αναθέτουσες αρχές επιφυλάσσουν για τα έργα, τα αγαθά, τις υπηρεσίες και τους οικονομικούς φορείς των χωρών που έχουν υπογράψει τις εν λόγω συμφωνίες μεταχείριση εξίσου ευνοϊκή με αυτήν που επιφυλάσσουν για τα έργα, τα αγαθά, τις υπηρεσίες και τους οικονομικούς φορείς της Ένωσης⁹⁵.

17.2 Οικονομικός φορέας συμμετέχει είτε μεμονωμένα είτε ως μέλος ένωσης⁹⁶.

17.3 Οι ενώσεις οικονομικών φορέων συμμετέχουν υπό τους όρους των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 19 και των περιπτώσεων γ) και δ) της παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4412/2016. Δεν απαιτείται από τις εν λόγω ενώσεις να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς. Η ένωση των φυσικών ή νομικών προσώπων μπορεί να αφορά στην ίδια ή σε διαφορετικές κατηγορίες μελετών.

Άρθρο 18: Λόγοι αποκλεισμού

18.1 Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης (διαγωνισμό) οικονομικός φορέας, εφόσον συντρέχει στο πρόσωπό του (αν πρόκειται για μεμονωμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ή σε ένα από τα μέλη του (αν πρόκειται περί ένωσης οικονομικών φορέων) ένας από τους λόγους των παρακάτω περιπτώσεων:

18.1.1 Υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη⁹⁷ καταδικαστική απόφαση για έναν από τα παρακάτω εγκλήματα :

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της απόφασης πλαίσιο 2008/841/ ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008 σ. 42), και τα εγκλήματα του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα (εγκληματική οργάνωση),

β) ενεργητική δωροδοκία, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ένωσης (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1) και στην παρ. 1 του άρθρου 2 της απόφασης πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54), καθώς και, όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο του οικονομικού φορέα, και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 236

(δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργών), 237Α παρ. 2 (εμπορία επιρροής μεσάζοντες), 396 παρ. 2 (δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα) του Ποινικού Κώδικα,

γ) απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, κατά την έννοια των άρθρων 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (L 198/28.07.2017) και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 216 (πλαστογραφία), 236 (δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργών), 242 (ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λπ.), 374 (διακεκριμένη κλοπή), 375 (υπεξαίρεση), 386 (απάτη), 386Α (απάτη με υπολογιστή), 386Β (απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις), 390 (απιστία) του Ποινικού Κώδικα και των άρθρων 155 επ. του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001, Α' 265), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 23 (διασυννοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ) και 24 (επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) του ν. 4689/2020 (Α' 103),

δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως ορίζονται, αντιστοίχως στα άρθρα 3-4 και 5-12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2017 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 88/31.03.2017) ή ηθική αυτουργία ή συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης εγκλήματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 αυτής, και τα εγκλήματα των άρθρων 187Α και 187Β του Ποινικού Κώδικα, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 32-35 του ν. 4689/2020 (Α' 103),

ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ης Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141/05.06.2015) και τα εγκλήματα των άρθρων 2 και 39 του ν. 4557/2018 (Α' 139),

στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1) και τα εγκλήματα του άρθρου 323Α του Ποινικού κώδικα (εμπορία ανθρώπων).

Ο οικονομικός φορέας αποκλείεται, επίσης, όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου αφορά:

i) στις περιπτώσεις εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ι.Κ.Ε.), προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. και Ε.Ε.) τους διαχειριστές.

ii) στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών (Α.Ε.), τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και τα πρόσωπα στα οποία με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει ανατεθεί το σύνολο της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας

iii) στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή

iv) στις υπόλοιπες περιπτώσεις νομικών προσώπων, τον κατά περίπτωση νόμιμο εκπρόσωπο⁹⁸.

Εάν στις ως άνω περιπτώσεις (α) έως (στ) η κατά τα ανωτέρω, περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση⁹⁹.

18.1.2 α) Ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή/και

β) όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο προσφέρων έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Αν ο προσφέρων είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση.

Οι υποχρεώσεις των περ. α' και β' θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται.

Δεν αποκλείεται ο προσφέρων, όταν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους, στο μέτρο που τηρεί τους όρους του δεσμευτικού κανονισμού¹⁰⁰.

18.1.3 Δεν εφαρμόζεται. ~~Κατ' εξαίρεση, για τους πιο κάτω επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος ..... (όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος, οι οποίοι συμπληρώνονται από την αναθέτουσα αρχή), δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 18.1.1 και 18.1.2. και δεν αποκλείονται οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς.~~

~~[Επισημαίνεται ότι η εν λόγω πρόβλεψη για παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό του 18.1.2 αποτελεί δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής (άρθρο 73 παρ. 3 ν. 4412/2016). Σε περίπτωση που δεν ενεργοποιηθεί η σχετική δυνατότητα, διαγράφεται η παράγραφος 18.1.3].~~

18.1.4 Δεν εφαρμόζεται. ~~Κατ' εξαίρεση, επίσης, οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται, όταν ο αποκλεισμός θα ήταν σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο προσφέρων ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που οφείλεται λόγω αθέτησης των υποχρεώσεων του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 73 ν. 4412/2016, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής προσφοράς του άρθρου 14 της παρούσας.~~

~~[Επισημαίνεται ότι η εν λόγω πρόβλεψη για παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό του 18.1.2 αποτελεί δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής (άρθρο 73 παρ. 3 ν. 4412/2016). Σε περίπτωση που δεν ενεργοποιηθεί η σχετική δυνατότητα, διαγράφεται η παράγραφος 18.1.4. Εάν παραμείνει, προτείνεται να προσδιορίζεται στο παρόν σημείο το ανώτατο ποσοτικό όριο των φόρων ή των εισφορών μέχρι το οποίο ισχύει η παρέκκλιση].~~

18.1.5 Αποκλείεται από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, οικονομικός φορέας σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις¹⁰¹:

(α) εάν έχει αθετήσει τις ισχύουσες υποχρεώσεις του που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων,

(β) εάν τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση προκύπτουσα από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα, ο οποίος βρίσκεται σε μια εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην παραπάνω περίπτωση, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αποδείξει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη

τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας (παρ. 5 άρθρου 73 του ν. 4412/2016)¹⁰²,

(γ) εάν, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 2011 περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, υπάρχουν επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού,

δ) εάν μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια του άρθρου 24 του ν. 4412/2016 δεν μπορεί να θεραπευθεί αποτελεσματικά με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

(ε) εάν μία κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή των προσφερόντων κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 του ν. 4412/2016, δεν μπορεί να θεραπευθεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

(στ) εάν έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,

(ζ) εάν έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 22 Β της παρούσας,

(η) εάν επιχείρησε να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει με απατηλό τρόπο παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιαστικά τις αποφάσεις που αφορούν τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,

(θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

Εάν στις ως άνω περιπτώσεις (α) έως (θ), η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, αυτή ανέρχεται σε τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός.¹⁰³

~~18.1.6 (Μόνο για συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ανώτερης του 1.000.000 €, άλλως η παρούσα παράγραφος διαγράφεται)~~ Προσφέρων αποκλείεται από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005 (εθνικός λόγος αποκλεισμού)¹⁰⁴. Οι υποχρεώσεις της παρούσης αφορούν τις ανώνυμες εταιρείες που υποβάλλουν προσφορά αυτοτελώς ή ως μέλη ένωσης ή που συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο άλλου νομικού προσώπου που υποβάλλει προσφορά ή νομικά πρόσωπα της αλλοδαπής που αντιστοιχούν σε ανώνυμη εταιρεία¹⁰⁵.

Εξαιρούνται της υποχρέωσης αυτής:

α) οι εισηγμένες στα χρηματιστήρια κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) εταιρείες,

β) οι εταιρείες, τα δικαιώματα ψήφου των οποίων ελέγχονται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επενδύσεων (investment firms), εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού (asset/fund managers) ή εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (private equity firms), υπό την προϋπόθεση ότι οι τελευταίες αυτές εταιρείες ελέγχουν, συνολικά ποσοστό που υπερβαίνει το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των δικαιωμάτων ψήφων και είναι εποπτευόμενες από Επιτροπές Κεφαλαιαγοράς ή άλλες αρμόδιες χρηματοοικονομικές αρχές κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ο.Ο.Σ.Α.¹⁰⁶.

18.1.7 Η αναθέτουσα αρχή αποκλείει προσφέροντα, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται, λόγω πράξεων ή παραλείψεων του, είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων¹⁰⁷.

18.1.8 Προσφέρων που εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 18.1.1, και 18.1.5¹⁰⁸ εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία¹⁰⁹ προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων¹¹⁰.

Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους προσφέροντες αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω προσφέρων δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον προσφέροντα το σκεπτικό της απόφασης αυτής. Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, με τελεσίδικη απόφαση, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της ανωτέρω δυνατότητας κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση.

18.1.9 Η απόφαση για την διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την προηγούμενη παράγραφο εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 8 και 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016.¹¹¹

18.1.10 Οικονομικός φορέας, σε βάρος του οποίου έχει επιβληθεί η κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, και για το χρονικό διάστημα που αυτή ορίζει, αποκλείεται από την παρούσα διαδικασία σύναψης της σύμβασης.

Άρθρο 19: Κριτήρια επιλογής¹¹²

19.1 Καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας

Οι προσφέροντες απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο που τηρείται στο κράτος εγκατάστασής τους. Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα Μελετητών ή Γραφείων Μελετών για το χρονικό διάστημα που εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταβατικές προθεσμίες του άρθρου 39 του Π.Δ. 71/2019, ή στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε.) από την έναρξη ισχύος του τελευταίου, στην κατηγορία/ κατηγορίες μελετών του άρθρου 12.1 της παρούσας¹¹³. Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι σε λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι σε αντίστοιχα Μητρώα του Παραρτήματος XI του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016.

19.2 Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια¹¹⁴

Όσον αφορά στην οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν ελάχιστο μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών ίσο με το 30% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (χωρίς το ΦΠΑ), τα τελευταία τρία (3) έτη. Ως τελευταία χρήση λογίζεται η πιο πρόσφατη χρήση της οποίας έχουν εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα της εταιρείας ο ισολογισμός και οι οικονομικές καταστάσεις και έχει υποβληθεί η δήλωση φορολογίας εισοδήματος.

Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις μπορούν να καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. ~~φόπου κρίνεται αναγκαίο διευκρινίζεται διαφορετικός τρόπος με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, π.χ. από ένα τουλάχιστον μέλος της ένωσης ή αν θα πρέπει να καλύπτονται από κάθε μέλος της ένωσης χωριστά ή οποιοσδήποτε άλλος τρόπος κάλυψής τους, εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας¹¹⁵.~~

19.3 Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα¹¹⁶

Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν:

1) εμπειρία στην εκπόνηση συναφών μελετών με την υπό ανάθεση μελέτη ή παροχή υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με την υπό ανάθεση μελέτη, οι οποίες ολοκληρώθηκαν κατά την τελευταία πενταετία, πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών του άρθρου 14 της παρούσας, συνολικής αξίας ίσης ή μεγαλύτερης του 30% του προϋπολογισμού της παρούσας διακήρυξης, χωρίς τις απρόβλεπτες δαπάνες, το πριμ και το ΦΠΑ.

Ως συναφή με την υπό ανάθεση μελέτη νοούνται, κατά περίπτωση, οι παρακάτω κατηγορίες μελετών και κατηγορίες παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα:

- Διαχείρισης βοσκοτόπων
- Σχετικά με την κτηνοτροφία και τις μεθόδους άσκησης βόσκησης.
- Κατάρτισης ή επικαιροποίησης δασικού χάρτη
- Προστασίας και διαχείρισης δασών
- Σχετικά με το Μέτρο 4 του προγράμματος ΠΑΑ 2014 – 2020

2) Κατάλληλη ομάδα μελέτης, στη σύνθεση της οποίας θα περιλαμβάνεται απαραίτητως (κατ' ελάχιστον) το παρακάτω στελεχιακό δυναμικό.

α) Για την κατηγορία μελέτης 23 (Γεωργικές Μελέτες):

i) δύο (2) στελέχη, ειδικότητας Γεωπόνου, κάτοχους μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 23, με δωδεκαετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή του κάθε ενός στελέχους, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης εκπόνησης γεωργικών μελετών ή μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με γεωργικές μελέτες.

ii) ένα (1) στέλεχος, ειδικότητας Γεωπόνου, κάτοχο μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 23, με οκταετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης εκπόνησης γεωργικών μελετών ή μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με γεωργικές μελέτες.

iii) πέντε (5) στελέχη, ειδικότητας Γεωπόνου, κάτοχους μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 23, με τετραετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή κάθε ενός στελέχους, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης εκπόνησης γεωργικών μελετών ή μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με γεωργικές μελέτες.

β) Για την κατηγορία μελέτης 24 (Δασικές Μελέτες):

i) δύο (2) στελέχη, ειδικότητας Δασολόγου, κάτοχους μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 24, με δωδεκαετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή του κάθε ενός στελέχους, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης εκπόνησης δασικών μελετών ή μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με δασικές μελέτες.

ii) ένα (1) στέλεχος, ειδικότητας Δασολόγου, κάτοχο μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 24, με οκταετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης εκπόνησης δασικών μελετών ή μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με δασικές μελέτες.

iii) πέντε (5) στελέχη ειδικότητας Δασολόγου, κάτοχους μελετητικού πτυχίου κατηγορίας 24, με δωδεκαετή επαγγελματική εμπειρία και με συμμετοχή του κάθε ενός στελέχους, με οποιαδήποτε σχέση, στην υλοποίηση μίας (1) σύμβασης εκπόνησης δασικών μελετών ή τουλάχιστον μίας (1) σύμβασης παροχής υπηρεσιών σε αντικείμενα συναφή με δασικές μελέτες.

Η επαγγελματική εμπειρία των ανωτέρω στελεχών υπολογίζεται ως ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας λήψης του απαιτούμενου τίτλου σπουδών και της ημερομηνίας λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών του διαγωνισμού του άρθρου 14 της παρούσας (δεν λαμβάνονται υπόψη η ημέρα λήψης του απαιτούμενου τίτλου σπουδών και η ημερομηνία λήξης της

προθεσμίας υποβολής των προσφορών του διαγωνισμού).

Δεν επιτρέπεται το ίδιο στέλεχος να δηλώνεται σε περισσότερες από μία από τις ανωτέρω θέσεις στελεχιακού δυναμικού. Στην περίπτωση αυτή το στέλεχος αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας της παρούσας παραγράφου του διαγωνιζόμενου.

Κάθε στέλεχος που αποτελεί μέλος της ομάδας μελέτης στην προσφορά υποψηφίου Αναδόχου, μπορεί να συμμετέχει ως μέλος ομάδας μελέτης στην προσφορά ενός και μόνο υποψηφίου Αναδόχου. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι, ένα στέλεχος που αποτελεί μέλος της ομάδας μελέτης συμμετέχει ως μέλος ομάδας μελέτης, σε περισσότερες από μία προσφορές υποψήφιων Αναδόχων, αποκλείονται από τη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης όλοι οι υποψήφιοι Ανάδοχοι στις προσφορές των οποίων συμμετέχει το συγκεκριμένο στέλεχος.

Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις μπορούν να καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. ~~φόρου κρίνεται αναγκαίο διευκρινίζεται ο τρόπος με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πληρούν τις απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας¹¹⁷, ήτοι αθροιστικά από όλα τα μέλη της ένωσης ή από ένα τουλάχιστον μέλος της ένωσης ή θα πρέπει να καλύπτονται από κάθε μέλος της ένωσης χωριστά ή οποιοσδήποτε άλλος τρόπος κάλυψής τους, εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας¹¹⁸.~~

19.4 Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας¹¹⁹

Για την εξασφάλιση της ποιότητας των εκπονούμενων μελετών, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να διαθέτουν εν ισχύ Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001:2015 ή ισοδύναμου, με πεδίο εφαρμογής την παροχή μελετητικών και συναφών υπηρεσιών.

Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων το ανωτέρω πιστοποιητικό πρέπει να καλύπτει όλα τα μέλη της ένωσης.

~~[Στην περίπτωση που ζητείται πρότυπο διασφάλισης ποιότητας να αναφέρεται από την αναθέτουσα αρχή ο τρόπος συμμόρφωσης της απαίτησης σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων]~~

19.5 Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (Δάνεια εμπειρία)

Όσον αφορά στα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ένας οικονομικός φορέας μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται.

Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς είναι από κοινού υπεύθυνοι¹²⁰ για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων¹²¹ (για τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα).

Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 22 της παρούσας, εάν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο προσφέρων, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 18 της παρούσας διακήρυξης.

Ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να αντικαταστήσει έναν φορέα στην ικανότητα του οποίου στηρίζεται, εφόσον ο τελευταίος δεν πληροί τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 19 ή για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 18.

Η αντικατάσταση του φορέα, στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται ο οικονομικός φορέας που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 18 της παρούσας, γίνεται κατόπιν πρόσκλησης προς τον οικονομικό φορέα, εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πρόσκλησης στον οικονομικό φορέα, για κάθε τρίτο στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται, στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης. Ο φορέας με τον οποίο αντικαθίσταται ο φορέας του προηγούμενου εδαφίου δεν επιτρέπεται να αντικατασταθεί εκ νέου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Άρθρο 20: Περιεχόμενο φακέλων προσφοράς

20.1 Η προσφορά των διαγωνιζομένων περιλαμβάνει τους ακόλουθους ηλεκτρονικούς υποφάκελους:

- (α) υποφάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»
- (β) υποφάκελο με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά»
- (γ) υποφάκελο με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά», σύμφωνα με τα κατωτέρω:

20.2 Ο ηλεκτρονικός υποφάκελος «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να περιέχει τα ακόλουθα υπό α και β στοιχεία:

- α)** το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ). Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ.¹²²
- β)** την εγγύηση συμμετοχής, του άρθρου 15 της παρούσας.

~~{συμπληρώνονται τυχόν πρόσθετα έγγραφα που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή}~~
 .....¹²³

20.3 Ο ηλεκτρονικός υποφάκελος “Τεχνική Προσφορά” περιλαμβάνει τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς του οικονομικού φορέα, βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί η τεχνική προσφορά κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 21.2 της παρούσας:

- α) Τεχνική Έκθεση για τη συγκεκριμένη μελέτη, στηριζόμενη στα υπάρχοντα στοιχεία του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης, με επισήμανση των προβλημάτων και εισήγηση του τρόπου επίλυσής τους. Στην Τεχνική Έκθεση δεν πρέπει να περιλαμβάνονται προτάσεις τεχνικών λύσεων.
- β) Πρόταση Μεθοδολογίας, που περιλαμβάνει περιγραφή του γενικού προγράμματος εκπόνησης της μελέτης, δηλαδή τις απαιτούμενες επιμέρους δραστηριότητες, την αλληλουχία των σταδίων ή φάσεων της κύριας και των υποστηρικτικών μελετών (όταν πρόκειται για σύνθετη μελέτη) την αλληλοτροφοδότηση των μελετών με δεδομένα, τον καθορισμό σημείων ελέγχου και απαιτούμενων ενεργειών και διαδικασιών για την παραγωγή της μελέτης.
- γ) χρονοδιάγραμμα, στο οποίο περιγράφεται η χρονική αλληλουχία των δραστηριοτήτων της περίπτωσης β΄, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού χρόνου, όπως προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης.
- δ) οργανόγραμμα και έκθεση τεκμηρίωσης καθηκόντων και κατανομής εργασιών του συντονιστή και της ομάδας μελέτης, όπου παρουσιάζεται η κατανομή ευθυνών μεταξύ των μελών της και στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της δράσης κάθε μέλους της ομάδας μελέτης σε αντίστοιχες ευθύνες με αυτές που αναλαμβάνει στην ομάδα μελέτης και το βαθμό επιτυχίας της, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των περιπτώσεων β΄ και γ΄,
- ε) στοιχεία για τη συνοχή της ομάδας μελέτης, από τα οποία να προκύπτει η δυνατότητα καλής συνεργασίας για την απρόσκοπτη και ποιοτικά αποδεκτή εκπόνηση της μελέτης.
- στ) έγγραφο στο οποίο θα αναφέρονται i) η πλήρης και ανεπιφύλακτη αποδοχή των εγγράφων της σύμβασης που αναφέρονται στην παράγραφο 2.1 της παρούσας και ii) ο χρόνος ισχύος της προσφοράς¹²⁴

Η Τεχνική Έκθεση, η Πρόταση Μεθοδολογίας (συμπεριλαμβανομένων τυχόν παραρτημάτων αυτών), καθώς και τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τα ανωτέρω δ) και ε) σημεία (συμπεριλαμβανομένων τυχόν παραρτημάτων και εξαιρουμένων των υπεύθυνων δηλώσεων συνεργασίας και των τυχόν πιστοποιητικών με τα οποία αποδεικνύεται προηγούμενη συνεργασία μεταξύ μελών της προτεινόμενης ομάδας μελέτης) δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα εύλογο μέγεθος ενενήντα (90) σελίδων¹²⁵ κειμένου μεγέθους Α4 μέσης γραμματοσειράς ανά τεύχος, εκτός του προαναφερθέντος οργανογράμματος.

Όταν το περιεχόμενο των παραπάνω εγγράφων και στοιχείων υπερβαίνει το εύλογο μέγεθος, κατά την κρίση της Επιτροπής Διαγωνισμού (η οποία διαμορφώνεται με βάση την αρχή του ίσου μέτρου κρίσης), το υπερβάλλον υλικό δε θα λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση.

Για τα αναφερόμενα στοιχεία των μελών της ομάδας μελέτης, η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες.

20.4 Ο ηλεκτρονικός υποφάκελος «Οικονομική Προσφορά» περιέχει το αρχείο pdf, το οποίο παράγεται από το υποσύστημα, αφού συμπληρωθούν καταλλήλως οι σχετικές φόρμες σύμφωνα με το άρθρο 3.5. γ' και δ' της παρούσας και υπογράφεται, τουλάχιστον με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η οποία υποστηρίζεται από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό.

20.5 Στις παραπάνω περιπτώσεις που με την προσφορά υποβάλλονται δημόσια ή/ και ιδιωτικά έγγραφα, αυτά γίνονται αποδεκτά σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 5β της παρούσας.

20.6 Επισημαίνεται ότι οικονομικός φορέας παράγει, κατά περίπτωση, από το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα τα ηλεκτρονικά αρχεία («εκτυπώσεις») των Δικαιολογητικών Συμμετοχής, Τεχνικής Προσφοράς και της Οικονομικής Προσφοράς σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF), τα οποία υποβάλλονται και γίνονται αποδεκτά, υπογεγραμμένα, τουλάχιστον, με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η οποία υποστηρίζεται από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους ηλεκτρονικούς (υπο)φακέλους της προσφοράς.

Άρθρο 21: Κριτήριο ανάθεσης και κριτήρια αξιολόγησης προσφοράς

21.1 Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης είναι η «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά» βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας τιμής.

Για να προσδιοριστεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, θα αξιολογηθούν οι Τεχνικές και Οικονομικές προσφορές των προσφερόντων με βάση τα παρακάτω κριτήρια, καθώς και τη σχετική στάθμισή τους.

Κριτήριο 1ο Τεχνικής προσφοράς

Αξιολογείται ο βαθμός κατανόησης του αντικειμένου και των στόχων της προς εκπόνηση μελέτης όπως προκύπτει από την Τεχνική Έκθεση της παρ. 20.2 με εντοπισμό των θεμάτων στα οποία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία κατά την εκπόνηση της μελέτης.

Συγκεκριμένα βαθμολογούνται:

- η πληρότητα της εκτίμησης των αντικειμένων της μελέτης
- η πληρότητα και ορθότητα του σχολιασμού τους και ιδιαίτερα της επισήμανσης τυχόν προβλημάτων
- η αποτελεσματικότητα των προτάσεων που υποβάλλονται, ιδιαίτερα δε για την αντιμετώπιση των τυχόν προβλημάτων

Το κριτήριο 1 θα βαθμολογηθεί με βαθμό Κ1, που συνίσταται σε ακέραιο αριθμό από 1 έως 100. Προσφορές που θα λάβουν στο κριτήριο αυτό βαθμό κάτω του 30 απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Ο συντελεστής βαρύτητας του κριτηρίου 1 ορίζεται σε $\sigma_1 = 30\%$.

Κριτήριο 2ο Τεχνικής προσφοράς

Αξιολογείται η πληρότητα και αξιοπιστία της μεθοδολογίας εκπόνησης της μελέτης όπως προκύπτει από την Πρόταση Μεθοδολογίας και το Χρονοδιάγραμμα της παρ. 20.2 και συγκεκριμένα :

- Ο βαθμός κάλυψης των τεχνικών απαιτήσεων της προς εκπόνηση μελέτης από δραστηριότητες που παρουσιάζει ο οικονομικός φορέας.
- Ο βαθμός επάρκειας των ενεργειών και των εσωτερικών διαδικασιών για την έντεχνη εκπόνηση της μελέτης.
- Η τεκμηρίωση της δυνατότητας υλοποίησης και η αξιοπιστία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος σε συνδυασμό με την στελέχωση της ομάδας μελέτης.

- Τα παρεχόμενα στοιχεία από τα οποία διασφαλίζεται ότι ο οικονομικός φορέας διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους για να εκτελέσει την σύμβαση σε κατάλληλο ποιοτικό επίπεδο.

Το κριτήριο 2 θα βαθμολογηθεί με βαθμό Κ2, που συνίσταται σε ακέραιο αριθμό από 1 έως 100. Προσφορές που θα λάβουν στο κριτήριο αυτό βαθμό κάτω του 30 απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Ο συντελεστής βαρύτητας του κριτηρίου 2 ορίζεται σε $\sigma_2 = 40\%$.

Κριτήριο 3ο Τεχνικής προσφοράς

Αξιολογείται η οργανωτική πληρότητα και αποτελεσματικότητα του οικονομικού φορέα όπως προκύπτει από το Οργανόγραμμα, την Έκθεση Τεκμηρίωσης Καθηκόντων και Κατανομής Εργασιών του συντονιστή και της ομάδας μελέτης και τα Στοιχεία για τη Συνοχή της Ομάδας Μελέτης της παρ. 20.2 και συγκεκριμένα:

- Ο βαθμός επάρκειας της προτεινόμενης ομάδας μελέτης, από πλευράς αριθμού επιστημόνων και ειδικοτήτων αλλά και η εμπειρία των υπολοίπων (πλην των στελεχών που αναφέρονται στο άρθρο 19.3 της παρούσας) συνεργατών στις ειδικές απαιτήσεις της συγκεκριμένης μελέτης.
- Ο βαθμός συνοχής της προτεινόμενης ομάδας, που χαρακτηρίζεται από τις σχέσεις συνεργασίας (μόνιμες ή περιστασιακές) των στελεχών της ομάδας, και την έκταση προηγούμενων συνεργασιών μεταξύ των μελών της ομάδας.
- Ο βαθμός αποτελεσματικότητας της προτεινόμενης δομής του οργανογράμματος, για την εκπόνηση της μελέτης.
- Ο βαθμός αποτελεσματικότητας της προτεινόμενης ομάδας και ιδιαίτερα του συντονιστή, σε σχέση με τα προβλεπόμενα για αυτούς καθήκοντα.

Το κριτήριο 3 θα βαθμολογηθεί με βαθμό Κ3, που συνίσταται σε ακέραιο αριθμό από 1 έως 100. Προσφορές που θα λάβουν στο κριτήριο αυτό βαθμό κάτω του 30 απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Ο συντελεστής βαρύτητας του κριτηρίου 3 ορίζεται σε $\sigma_3 = 30\%$ ^{126 127}.

21.2 Βαθμολόγηση Τεχνικής Προσφοράς

Το άθροισμα των σχετικών συντελεστών βαρύτητας των κριτηρίων αξιολόγησης εκφρασμένων σε ποσοστό επί τοις εκατό ανέρχεται σε κάθε περίπτωση σε 100. Η βαθμολόγηση και κατάταξη των τεχνικών προσφορών γίνεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$ΤΠ = \sigma_1 * K_1 + \sigma_2 * K_2 + \sigma_3 * K_3$$

Όπου «σ» είναι ο συντελεστής βαρύτητας

«Κ_n» είναι η βαθμολογία του κριτηρίου αξιολόγησης

U η συνολική βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς και ισχύει $\sigma_1 + \sigma_2 + \sigma_3 = 1$

Ο προκύπτων βαθμός στρογγυλοποιείται στο δεύτερο (2^ο) δεκαδικό ψηφίο.

Ο συντελεστής βαρύτητας της βαθμολογίας της Τεχνικής Προσφοράς ορίζεται σε $ΤΠ = 70\%$ ¹²⁸

Η τεχνική προσφορά που δεν πληροί την ελάχιστη επιμέρους βαθμολογία των κριτηρίων του άρθρου 21.1 απορρίπτεται και ο προσφέρων αποκλείεται της περαιτέρω διαδικασίας¹²⁹.

21.3 Βαθμολόγηση Οικονομικής Προσφοράς

Οι οικονομικές προσφορές βαθμολογούνται σε εκατονταβάθμια κλίμακα και η βαθμολογία ΒΟΠ_i της κάθε οικονομικής προσφοράς ΟΠ_i προκύπτει από το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης «ε», ως εξής:

$$ΒΟΠ_i = (120 * \epsilon) / (20 + \epsilon)$$

Ο προκύπτων βαθμός στρογγυλοποιείται στο δεύτερο (2^ο) δεκαδικό ψηφίο.

Ο συντελεστής βαρύτητας της βαθμολογίας της οικονομικής προσφοράς ορίζεται σε $ΟΠ = 30\%$ ¹³⁰

Βαθμολογούνται μόνο οι οικονομικές προσφορές των προσφερόντων, των οποίων τα Δικαιολογητικά συμμετοχής κρίθηκαν πλήρη και οι Τεχνικές Προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές και βαθμολογήθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 21.2.

Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.

Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής.

Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο.

Για την αξιολόγηση των προσφορών που φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 ν. 4412/2016.

Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

Η αποδοχή ή απόρριψη των εξηγήσεων των οικονομικών φορέων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο ως άνω πρακτικό, ενσωματώνεται στην απόφαση της αναθέτουσας αρχής¹³¹. Για την εξέταση των εξηγήσεων δύναται να συγκροτούνται και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 221 ν. 4412/2016.

21.4 Προσδιορισμός της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής

Η συνολική βαθμολογία κάθε προσφοράς U προκύπτει από το άθροισμα:

$$U_{\Sigma B} = U_{T\Pi} * 70\% + BOP * 30\%$$

Ο προκύπτων βαθμός στρογγυλοποιείται στο δεύτερο (2^ο) δεκαδικό ψηφίο.

Προσωρινός ανάδοχος αναδεικνύεται εκείνος του οποίου η προσφορά έχει συγκεντρώσει τον μεγαλύτερο αριθμό στο $U_{\Sigma B}$

Σε περίπτωση ισοδύναμων προσφορών, η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον προσφέροντα με τη μεγαλύτερη βαθμολογία τεχνικής προσφοράς. Σε περίπτωση ισοβαθμίας και ως προς την τεχνική προσφορά, η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον (προσωρινό) ανάδοχο με κλήρωση μεταξύ των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν τις ισοδύναμες προσφορές. Η κλήρωση γίνεται ενώπιον της Επιτροπής Διαγωνισμού και παρουσία των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν τις ισοδύναμες προσφορές, σε ημέρα και ώρα που θα τους γνωστοποιηθεί μέσω της λειτουργικότητας “επικοινωνία” του υποσυστήματος.

Τα αποτελέσματα της ως άνω κλήρωσης ενσωματώνονται, ομοίως, στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 22: Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής

A. Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής όπως ορίζονται στην παρούσα διακήρυξη, κρίνονται

α) κατά την υποβολή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ,

β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του παρόντος άρθρου, σύμφωνα με το άρθρο 5 (α και β) της παρούσας,

γ) κατά τη σύναψη της σύμβασης δια της υπεύθυνης δήλωσης σύμφωνα με το άρθρο 8.1 της παρούσας.

B. Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως **προκαταρκτική απόδειξη** προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 18 της παρούσας,
β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 19 της παρούσας.

Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, μπορεί να ζητηθεί από τους προσφέροντες να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά από τα κατωτέρω αναφερόμενα, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές.¹³²

Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του, χωρίς να απαιτείται απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Στη συνέχεια μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με επίκαιρο ΕΕΕΣ.

Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ.

Κατά την υποβολή του ΕΕΕΣ, καθώς και της συνοδευτικής υπεύθυνης δήλωσης, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα, η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στο άρθρο 18.1.1 της παρούσας, για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν¹³³.

Ως εκπρόσωπος του οικονομικού φορέα, για την εφαρμογή του παρόντος, νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, όπως προκύπτει από το ισχύον καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησης του κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς ή το αρμοδίως εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή για τη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης¹³⁴.

Ο οικονομικός φορέας φέρει την υποχρέωση, να δηλώσει, μέσω του ΕΕΕΣ, με ακρίβεια στην αναθέτουσα αρχή, ως έχουσα την αποκλειστική αρμοδιότητα ελέγχου για την τυχόν συνδρομή λόγων αποκλεισμού¹³⁵ την κατάστασή του σε σχέση με τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016 και στο άρθρο 18 της παρούσης¹³⁶ και ταυτόχρονα να επικαλεσθεί και τυχόν ληφθέντα μέτρα προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του.

Επισημαίνεται ότι κατά την απάντηση οικονομικού φορέα στο ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης για σύναψη συμφωνιών με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, η συνδρομή περιστάσεων, όπως η τριετής παραγραφή της παρ. 10 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, ή η εφαρμογή της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), αναλύεται στο σχετικό πεδίο που προβάλλει κατόπιν θετικής απάντησης.

Οι προηγούμενες αρνητικές απαντήσεις στο ανωτέρω ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, από οικονομικούς φορείς οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011, δεν στοιχειοθετούν τον λόγο αποκλεισμού των περ. ζ' ή/ και θ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του παρόντος και δεν απαιτείται να δηλωθούν κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ και κάθε αντίστοιχου εντύπου.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις για την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (περ. α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016) αυτές θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί εφόσον

δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας δεν υποχρεούται να απαντήσει καταφατικά στο σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ με το οποίο ερωτάται εάν ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή, κατά περίπτωση, εάν έχει αθετήσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του.¹³⁷

Στην περίπτωση υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, το ΕΕΕΣ υποβάλλεται χωριστά από κάθε μέλος της ένωσης.

Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας δηλώνει στο ΕΕΕΣ την πρόθεσή του για ανάθεση υπεργολαβίας, υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ του υπεργολάβου κατά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 23 της παρούσας.

Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες ενός ή περισσότερων φορέων, υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ κάθε φορέα, στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται.

Γ. Για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 18 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τα άρθρα 19, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των δικαιολογητικών του παρόντος γίνεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5β από τον προσωρινό ανάδοχο.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

Οι μεμονωμένοι προσφέροντες πρέπει να ικανοποιούν όλες τις απαιτήσεις των άρθρων 18 και 19 της παρούσας.

Στην **περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων**, η πλήρωση α) των απαιτήσεων του άρθρου 18 και της καταλληλότητας για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας του άρθρου 19.1 πρέπει να ικανοποιούνται από κάθε μέλος της ένωσης για την κατηγορία/ κατηγορίες του άρθρου 12.1 της παρούσας, στην/στις οποία/ οποίες κάθε μέλος της ένωσης συμμετέχει. Περαιτέρω, συνολικά πρέπει να καλύπτονται όλες οι κατηγορίες μελετών.

β) Η πλήρωση των απαιτήσεων της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας μπορούν να καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. *(προσδιορίζεται κατά περίπτωση από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ19.2 και 19.3 κατά περίπτωση της παρούσας)*¹³⁸.

Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας ή ένωση αυτών στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 19.5 της παρούσας, οι φορείς στην ικανότητα των οποίων στηρίζεται ο προσφέρων οικονομικός φορέας ή ένωση αυτών, υποχρεούνται στην υποβολή των δικαιολογητικών που αποδεικνύουν ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 18 και ότι πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής, κατά περίπτωση, του άρθρου 19 της παρούσας.

Οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, αν και στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής. Η δήλωση για την πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων εμπεριέχεται στο ΕΕΕΣ. Η δήλωση για την πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων εμπεριέχεται στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), στο οποίο περιέχονται επίσης οι πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως η ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, η απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

Οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά.

Όλα τα αποδεικτικά έγγραφα του άρθρου 22.1 ως 22.3 της παρούσας υποβάλλονται και γίνονται αποδεκτά, σύμφωνα με τα αναλυτικά οριζόμενα στο άρθρο 5β της παρούσας. Τα αποδεικτικά έγγραφα συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα ή συνοδεύονται από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα σύμφωνα με το άρθρο 10 της παρούσας.

Ο προσωρινός ανάδοχος, κατόπιν σχετικής ηλεκτρονικής πρόσκλησης από την αναθέτουσα αρχή, υποβάλλει, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 5 της παρούσας, τα δικαιολογητικά που αναφέρονται κατωτέρω¹³⁹:

22.1 Δικαιολογητικά μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού του άρθρου 18:

22.1.1 α) Για τις περιπτώσεις του άρθρου 18.1.1 της παρούσας

απόσπασμα ποινικού μητρώου, ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο προσφέρων, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι απαιτήσεις, το οποίο να έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του¹⁴⁰. **Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και στα πρόσωπα που ορίζονται** στο άρθρο 18.1.1 της παρούσας.

22.1.2 β) Για τις περιπτώσεις του άρθρου 18.1.2 της παρούσας:

πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους ή χώρας, περί του ότι έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις του οικονομικού φορέα, όσον αφορά στην καταβολή φόρων (**φορολογική ενημερότητα**) και στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (**ασφαλιστική ενημερότητα**), σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία του κράτους εγκατάστασης ή την ελληνική νομοθεσία αντίστοιχα, που να είναι εν ισχύ κατά το χρόνο υποβολής του, άλλως, στην περίπτωση που δεν αναφέρεται σε αυτό χρόνος ισχύος, που να έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του¹⁴¹.

Για τους προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα τα σχετικά δικαιολογητικά που υποβάλλονται είναι:

β1) πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας, που εκδίδεται από την **Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)**. Οι αλλοδαποί προσφέροντες θα υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση¹⁴² περί του ότι δεν έχουν υποχρέωση καταβολής φόρων στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που έχουν τέτοια υποχρέωση θα υποβάλλουν σχετικό αποδεικτικό της Α.Α.Δ.Ε.

~~Από την 31η.10.2020 όλοι οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα υποχρεούνται να λαμβάνουν το αποδεικτικό ενημερότητας των παρ. 1 και 4 του άρθρου 12 του ν. 4174/2013 (Α' 170) μέσω της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών τους συστημάτων με το Κέντρο Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 47 του ν. 4623/2019 (Α' 134). Σε περίπτωση υλοποίησης της ως άνω διαλειτουργικότητας, η α.α. αναζητά αυτεπάγγελτα το σχετικό αποδεικτικό ενημερότητας~~¹⁴³

~~Εφόσον η α.α. επιτρέπει την υποβολή προσφορών, όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων δεν έχουν καταβληθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 18.1.4 της παρούσας, προσκομίζεται από τον οικονομικό φορέα βεβαίωση οφειλής από την ΑΑΔΕ.~~

β2) πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας που εκδίδεται από τον e-ΕΦΚΑ.

Ειδικότερα οι Έλληνες μελετητές - φυσικά πρόσωπα υποβάλλουν σχετικό πιστοποιητικό για την κάλυψη κύριας και επικουρικής ασφάλισής τους. Οι εγκατεστημένες στην Ελλάδα εταιρείες / Γραφεία Μελετών υποβάλλουν αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας από τον eΕΦΚΑ (κύριας και επικουρικής ασφάλισης) για το προσωπικό τους με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Δεν αποτελούν απόδειξη ενημερότητας της προσφέρουσας εταιρίας, αποδεικτικά ασφαλιστικής ενημερότητας των φυσικών προσώπων- μελετητών που στελεχώνουν το πτυχίο της εταιρίας ως εταίροι. Οι αλλοδαποί

προσφέροντες (φυσικά και νομικά πρόσωπα), που δεν υποβάλουν τα άνω αποδεικτικά, υποβάλλουν επιπλέον υπεύθυνη δήλωση περί του ότι δεν απασχολούν προσωπικό, για το οποίο υπάρχει υποχρέωση ασφάλισης σε ημεδαπούς ασφαλιστικούς οργανισμούς. Αν απασχολούν τέτοιο προσωπικό, πρέπει να υποβάλλουν σχετικό αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας εκδιδόμενο από τον ΕΦΚΑ.

~~{Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και οι υπηρεσίες φορέων Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την ΚΥΑ οικ. 17535/Δ1.6002 (Β 1754/2020) (άρθρο 7), εφόσον έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με την οριζόμενη διαδικασία δύναται να αναζητούν αυτεπαγγέλτως το αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας. Σε αυτήν την περίπτωση το παρόν σημείο διαμορφώνεται αναλόγως.}~~

~~Εφόσον η α.α. επιτρέπει την υποβολή προσφορών, όταν μόνο μικρά ποσά των ασφαλιστικών εισφορών δεν έχουν καταβληθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 18.1.4 της παρούσας, προσκομίζεται από τον οικονομικό φορέα βεβαίωση οφειλής από τον ΕΦΚΑ.~~

β3) υπεύθυνη δήλωση του προσφέροντος ότι δεν έχει εκδοθεί δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ για την αθέτηση των υποχρεώσεων του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

22.1.3 γ) Για τις περιπτώσεις του άρθρου 18.1.5 της παρούσας:

Για την περίπτωση β¹⁴⁴, πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του οικείου κράτους μέλους ή χώρας, το οποίο να έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του¹⁴⁵. Ειδικότερα **για τους οικονομικούς φορείς που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα,**

- **γ1) «Ενιαίο Πιστοποιητικό Δικαστικής Φερεγγυότητας»¹⁴⁶** με το οποίο βεβαιώνεται ότι δεν τελούν υπό πτώχευση, πτωχευτικό συμβιβασμό ή υπό αναγκαστική διαχείριση ή ότι δεν έχουν υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης, καθώς και ότι το νομικό πρόσωπο δεν έχει τεθεί υπό εκκαθάριση με δικαστική απόφαση. Το εν λόγω πιστοποιητικό εκδίδεται από το οικείο Πρωτοδικείο της έδρας του οικονομικού φορέα,
- **γ2) Πιστοποιητικό του Γ.Ε.Μ.Η. από το οποίο προκύπτει ότι το νομικό πρόσωπο δεν έχει λυθεί και τεθεί υπό εκκαθάριση με απόφαση των εταίρων,** σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ως κάθε φορά ισχύουν. Οι μελετητές - φυσικά πρόσωπα δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό περί μη θέσεως σε εκκαθάριση.
- **γ3) Εκτύπωση της καρτέλας “Στοιχεία Μητρώου/ Επιχείρησης” από την ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων,** όπως αυτά εμφανίζονται στο taxisnet, από την οποία να προκύπτει η μη αναστολή της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους.

Προκειμένου για τα σωματεία και τους συνεταιρισμούς, το Ενιαίο Πιστοποιητικό Δικαστικής Φερεγγυότητας εκδίδεται για τα σωματεία από το αρμόδιο Πρωτοδικείο, και για τους συνεταιρισμούς για το χρονικό διάστημα έως τις 31.12.2019 από το Ειρηνοδικείο και μετά την παραπάνω ημερομηνία από το Γ.Ε.Μ.Η.

δ) Για τις περιπτώσεις α', γ', δ', ε', στ', ζ' και η'¹⁴⁷, **υπεύθυνη δήλωση** του προσφέροντος ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι οριζόμενοι λόγοι αποκλεισμού.¹⁴⁸

ε) Για την περίπτωση θ'¹⁴⁹, **πιστοποιητικό** αρμόδιας αρχής. Ειδικά για τους εγκατεστημένους στην Ελλάδα **μελετητές - φυσικά πρόσωπα,** προσκομίζεται πιστοποιητικό του Τ.Ε.Ε., ή του αντίστοιχου επιμελητηρίου (όταν αυτό έχει πειθαρχικές εξουσίες επί των μελών του) περί μη διάπραξης παραπτώματος, για το οποίο επιβλήθηκε πειθαρχική ποινή. Τα Γραφεία / Εταιρείες Μελετών, καθώς και τα φυσικά πρόσωπα-μελετητές, ανεξάρτητα από την χώρα εγκατάστασης (Ελλάδα ή αλλοδαπή), τα οποία δεν υπόκεινται στους άνω πειθαρχικούς φορείς, υποβάλουν πιστοποιητικό του φορέα στον οποίο υπόκεινται, εφόσον αυτός έχει πειθαρχικές εξουσίες στα μέλη του, διαφορετικά υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση ότι: α) δεν υπάρχει πειθαρχικός φορέας και β) δεν έχουν διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα.

Μετά τη λήξη των μεταβατικών προθεσμιών του άρθρου 39 του π.δ. 71/2019 και την πλήρη έναρξη ισχύος των διατάξεων του τελευταίου, για τις εγγεγραμμένες στο Μ.Η.Μ.Ε.Δ.Ε. μελετητικές επιχειρήσεις, η μη συνδρομή του ως άνω λόγου αποκλεισμού περί σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, αποδεικνύεται με την υποβολή του πιστοποιητικού του Τμήματος ΙΙ του εν λόγω μητρώου που συνιστά επίσημο κατάλογο, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 24 του ως άνω π.δ.

22.1.4 Αν το κράτος μέλος ή χώρα δεν εκδίδει τέτοιου είδους έγγραφα ή πιστοποιητικά ή όπου αυτά δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται ως άνω, υπό 22.1.1, 22.1.2 και 22.1.3 περ. β', το έγγραφο ή το πιστοποιητικό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση ή, στα κράτη μέλη ή στις χώρες όπου δεν προβλέπεται ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού ή εμπορικού οργανισμού του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

Οι αρμόδιες δημόσιες αρχές παρέχουν, όπου κρίνεται αναγκαίο, επίσημη δήλωση στην οποία αναφέρεται ότι δεν εκδίδονται τα εν λόγω έγγραφα ή τα πιστοποιητικά ή ότι τα έγγραφα αυτά δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω.

Οι επίσημες δηλώσεις καθίστανται διαθέσιμες μέσω του επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis)¹⁵⁰ του άρθρου 81 του ν. 4412/2016.

22.1.5 στ) ~~μόνο για τις συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ανώτερης του 1.000.000 €~~ Για την περίπτωση του άρθρου 18.1.6 της παρούσας¹⁵¹, τα ακόλουθα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο π.δ. 82/1996 και στο άρθρο 8 του ν. 3310/2005 **δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης των μετοχών**¹⁵², εφόσον ο προσωρινός ανάδοχος είναι ανώνυμη εταιρία ή νομικό πρόσωπο στη μετοχική σύνθεση του οποίου συμμετέχει ανώνυμη εταιρεία ή νομικό πρόσωπο της αλλοδαπής που αντιστοιχεί σε ανώνυμη εταιρεία ¹⁵³ (πλην των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν στο 18.1.6 της παρούσας ανωτέρω):

i) Για την απόδειξη της εξαίρεσης από την υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών τους κατά την περ. α) της παραγράφου 18.1.6, **βεβαίωση του αρμοδίου Χρηματιστηρίου.**

ii) Όσον αφορά την εξαίρεση της περ. β) της παραγράφου 18.1.6, για την απόδειξη του ελέγχου δικαιωμάτων ψήφου, **υπεύθυνη δήλωση** της ελεγχόμενης εταιρείας και, εάν αυτή είναι διαφορετική του προσωρινού αναδόχου, **πρόσθετη υπεύθυνη δήλωση** του τελευταίου, στις οποίες αναφέρονται οι επιχειρήσεις επενδύσεων, οι εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού ή κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, ανά περίπτωση και το συνολικό ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου που ελέγχουν στην ελεγχόμενη από αυτές εταιρεία. **Οι υπεύθυνες αυτές δηλώσεις συνοδεύονται υποχρεωτικά από βεβαίωση ή άλλο έγγραφο από το οποίο προκύπτει ότι οι ελέγχουσες τα δικαιώματα ψήφου εταιρείες είναι εποπτευόμενες κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 18.1.6.**¹⁵⁴

Οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες:

i) πιστοποιητικό ΓΕΜΗ, από το οποίο προκύπτει ότι οι μετοχές της είναι ονομαστικές, που να έχει εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή του.

ii) αναλυτική κατάσταση με τα στοιχεία των μετόχων της εταιρείας και τον αριθμό των μετοχών κάθε μετόχου (μετοχολόγιο), όπως τα στοιχεία αυτά είναι καταχωρημένα στο βιβλίο μετόχων της Εταιρείας, το πολύ τριάντα εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα υποβολής της προσφοράς.

Οι αλλοδαπές ανώνυμες εταιρίες, ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα που αντιστοιχούν σε ανώνυμες εταιρείες εφόσον κατά το δίκαιο της έδρας τους:

A) έχουν ονομαστικές μετοχές, προσκομίζουν:

i) πιστοποιητικό αρμόδιας αρχής του κράτους της έδρας, από το οποίο να προκύπτει ότι οι μετοχές είναι ονομαστικές,

ii) αναλυτική κατάσταση μετόχων, με αριθμό των μετοχών του κάθε μετόχου, όπως τα στοιχεία αυτά είναι καταχωρημένα στο βιβλίο μετόχων της εταιρείας με ημερομηνία το πολύ 30 εργάσιμες μέρες πριν την υποβολή προσφοράς,

iii) κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο να προκύπτει η ονομαστικοποίηση μέχρι φυσικού προσώπου των μετοχών, που έχει συντελεστεί τις τελευταίες 30 (τριάντα) εργάσιμες ημέρες πριν την υποβολής της προσφοράς.

Β) δεν έχουν υποχρέωση ονομαστικοποίησης μετοχών ή δεν προβλέπεται η ονομαστικοποίηση των μετοχών, προσκομίζουν:

i) βεβαίωση περί μη υποχρέωσης ονομαστικοποίησης των μετοχών από αρμόδια αρχή, εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη, διαφορετικά προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση του διαγωνιζόμενου. Για την περίπτωση μη πρόβλεψης ονομαστικοποίησης προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση του διαγωνιζόμενου

ii) έγκυρη και ενημερωμένη κατάσταση προσώπων που κατέχουν τουλάχιστον 1% των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου,

iii) εάν δεν τηρείται τέτοια κατάσταση, προσκομίζεται σχετική κατάσταση προσώπων, που κατέχουν τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) των μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου, σύμφωνα με την τελευταία Γενική Συνέλευση, αν τα πρόσωπα αυτά είναι γνωστά στην εταιρεία. Σε αντίθετη περίπτωση, η εταιρεία αιτιολογεί τους λόγους που δεν είναι γνωστά τα ως άνω πρόσωπα, η δε αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει διακριτική ευχέρεια κατά την κρίση της αιτιολογίας αυτής. Εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή να αποδείξει τη δυνατότητα της εταιρείας να υποβάλλει την προαναφερόμενη κατάσταση, διαφορετικά η μη υποβολή της σχετικής κατάστασης δεν επιφέρει έννομες συνέπειες σε βάρος της εταιρείας.

Όλα τα ανωτέρω έγγραφα πρέπει να είναι επικυρωμένα από την κατά νόμο αρμόδια αρχή του κράτους της έδρας του υποψηφίου και να συνοδεύονται από επίσημη μετάφραση στην ελληνική.

Ελλείψεις στα δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης των μετοχών συμπληρώνονται κατά το άρθρο 7 της παρούσας.

Η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει επίσης, επί ποινή απαραδέκτου της προσφοράς, εάν στη διαδικασία συμμετέχει εξωχώρια εταιρεία από «μη συνεργάσιμα κράτη στον φορολογικό τομέα» κατά την έννοια των παρ. 3 και 4 του άρθρου 65 του ν. 4172/2013, καθώς και από κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς, όπως αυτά ορίζονται στον κατάλογο της απόφασης της παρ. 7 του άρθρου 65 του ως άνω Κώδικα, κατά τα αναφερόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του ν. 3310/2005.

[Η αναθέτουσα αρχή δύναται να απαιτεί από τον προσωρινό ανάδοχο, πέραν των ως άνω δικαιολογητικών ονομαστικοποίησης, να προσκομίσει, κατά το στάδιο κατακύρωσης, υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είναι εξωχώρια εταιρεία, κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου και ότι δεν εμπίπτει στις διατάξεις της παρ.4 εδαφ. α & β του άρθρου 4 του Ν. 3310/2005 όπως ισχύει.]

Περαιτέρω, πριν την υπογραφή της σύμβασης υποβάλλεται η υπεύθυνη δήλωση της κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επικρατείας 20977/23-8-2007 (Β' 1673) «Δικαιολογητικά για την τήρηση των μητρώων του ν. 3310/2005 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005», υπογεγραμμένη σύμφωνα με το άρθρο 79 Α ν. 4412/2016.

22.1.6 Για την περίπτωση του άρθρου 18.1.10 της παρούσας, υπεύθυνη δήλωση του προσφέροντος ότι δεν έχει εκδοθεί σε βάρος του η κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού, σύμφωνα τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

22.2 Δικαιολογητικά πλήρωσης κριτηρίων επιλογής:

22.2.1 Προς απόδειξη της καταλληλότητας για την άσκηση της δραστηριότητάς τους :

(α) οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα υποβάλλουν Πτυχίο Μελετητή ή Γραφείων Μελετών μέχρι την λήξη της μεταβατικής περιόδου ισχύος του π.δ. 71/2019 σύμφωνα με το άρθρο 39 αυτού και από την πλήρη έναρξη ισχύος του τελευταίου, βεβαίωση

εγγραφής στο Τμήμα Ι του Μητρώου Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε.)¹⁵⁵ για τις αντίστοιχες κατηγορίες μελετών, ως εξής:

- 1 στην κατηγορία μελέτης 23. Γεωργικές Μελέτες
- 2 στην κατηγορία μελέτης 24. Δασικές Μελέτες

(β) Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι σε λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποβάλλουν τις δηλώσεις και πιστοποιητικά που περιγράφονται στο Παράρτημα ΧΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016.

(γ) Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ) ή σε τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη ΣΔΣ, στο βαθμό που η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση καλύπτεται από τα Παραρτήματα 1, 2, 4, 5, 6 και 7 και τις γενικές σημειώσεις του σχετικού με την Ένωση Προσαρτήματος Ι της ως άνω Συμφωνίας, ή σε τρίτες χώρες που δεν εμπίπτουν στην προηγούμενη περίπτωση και έχουν συνάψει διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες με την Ένωση σε θέματα διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, υποβάλλουν πιστοποιητικό αντίστοιχου επαγγελματικού ή εμπορικού μητρώου. Στην περίπτωση που χώρα δεν τηρεί τέτοιο μητρώο, το έγγραφο ή το πιστοποιητικό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση ή, στα κράτη - μέλη ή στις χώρες όπου δεν προβλέπεται ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού ή εμπορικού οργανισμού της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας ότι δεν τηρείται τέτοιο μητρώο και ότι ασκεί τη δραστηριότητα του άρθρου 17.1 της παρούσας.

Τα ως άνω δικαιολογητικά υπό α), β) και γ) γίνονται αποδεκτά, εφόσον έχουν εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή τους, εκτός αν σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις αυτών φέρουν συγκεκριμένο χρόνο ισχύος¹⁵⁶.

22.2.2 Η Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια αποδεικνύεται ως ακολούθως¹⁵⁷:

Για την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας της παραγράφου 19.2 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν ισολογισμούς ή απόσπασμα του ισολογισμού ή οποιοδήποτε άλλο διαθέσιμο έγγραφο, ανάλογα με τη νομική μορφή του συμμετέχοντα οικονομικού φορέα δύναται να πιστοποιήσει τον ζητούμενο κύκλο εργασιών των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων προ του έτους διενέργειας του διαγωνισμού.

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε **επίσημους καταλόγους** ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 83 ν. 4412/2016 και στην παράγραφο 22.2.6 του παρόντος άρθρου.

Οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης κατά τα ανωτέρω, υποβάλλουν ως δικαιολογητικά ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του ν. 4412/2016.

Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να υποβάλλει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

22.2.3 Η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα αποδεικνύεται ως ακολούθως¹⁵⁸:

Για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας της παραγράφου 19.3 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν:

1) Κατάλογο συμβάσεων μελετών με Φορείς του Δημοσίου ή του Ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα με το παρακάτω υπόδειγμα:

A/A	ΠΕΛΑΤΗΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟ-ΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ (αντικείμενο)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ (προϋπολογισμός)	ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (τύπος και ημερομηνία)

Τα στοιχεία τεκμηρίωσης θα είναι εφόσον ο πελάτης είναι:

- α) Δημόσια Αρχή : με βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης ή πρωτόκολλα παραλαβής ή τις αντίστοιχες συμβάσεις
 β) Ιδιωτικός φορέας : με αντίγραφα των σχετικών συμβάσεων (οι οποίες πρέπει να είναι θεωρημένες από την αρμόδια ΔΟΥ) ή/και αντίγραφα των σχετικών δελτίων παροχής υπηρεσιών, τιμολογίων κ.λπ.

2) α) και β)

- Βιογραφικά στην Ελληνική Γλώσσα (μέχρι 5 σελίδες), των ατόμων που συνθέτουν την Ομάδα Μελέτης. Τα βιογραφικά θα πρέπει να καλύπτουν τις ελάχιστες απαιτήσεις της Ομάδας Μελέτης, όπως αυτή περιγράφεται στην παρ. 19.3.2 της παρούσας, επέχουν θέση Υπεύθυνης Δήλωσης και θα πρέπει να αναφέρεται σ' αυτά, για κάθε ένα άτομο, η θέση της ομάδας την οποία αυτό θα καλύψει
- Αντίγραφα των σχετικών τίτλων σπουδών οι οποίοι θα πρέπει να καλύπτουν τις ελάχιστες απαιτήσεις της Ομάδας Μελέτης, όπως αυτή περιγράφεται στην παρ. 19.3.2 της παρούσας. Στην περίπτωση που ο τίτλος σπουδών έχει εκδοθεί από πανεπιστημιακό ίδρυμα του εξωτερικού, θα πρέπει να προσκομίζεται και η αντίστοιχη βεβαίωση αναγνώρισης του τίτλου σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ.
- Αντίγραφα των κατά περίπτωση ζητούμενων μελετητικών πτυχίων
- Αποδεικτικά στοιχεία ότι τα μέλη της Ομάδας Έργου διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία της παρ. 19.3.2 της παρούσας. Συγκεκριμένα θα πρέπει να προσκομίζονται σχετικά αποδεικτικά στοιχεία ως προς τα έργα που αναγράφονται στο κάθε βιογραφικό σημείωμα. Τέτοια αποδεικτικά στοιχεία μπορεί να είναι:
  - ο Εφόσον τα μέλη της Ομάδας Έργου είναι εταίροι, στελέχη ή/και υπάλληλοι του υποψήφιου οικονομικού φορέα, βεβαίωση του οικονομικού φορέα η οποία να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα στοιχεία του εργοδότη, τη σχέση εργασίας με το στέλεχος, τον τίτλο του έργου στο οποίο απασχολήθηκε, το αντικείμενο του έργου, τη συγκεκριμένη απασχόληση του στελέχους σε αυτό, καθώς και τη διάρκεια απασχόλησης αυτού.
  - ο Σε κάθε άλλη περίπτωση θα προσκομίζονται βεβαιώσεις των εργοδοτών - πελατών, συνοδευόμενες από αντίγραφα των σχετικών συμβάσεων (οι οποίες πρέπει να είναι θεωρημένες από την αρμόδια ΔΟΥ) ή/και αντίγραφα των σχετικών δελτίων παροχής υπηρεσιών, τιμολογίων κ.λπ.

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε **επίσημους καταλόγους** ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 83 ν. 4412/2016 και στην παράγραφο 22.2.6 του παρόντος άρθρου.

Οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης κατά τα ανωτέρω, υποβάλλουν ως δικαιολογητικά ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του ν. 4412/2016.

22.2.4 Δικαιολογητικά για πρότυπα διασφάλισης ποιότητας¹⁵⁹

Για την απόδειξη της συμμόρφωσής τους με το πρότυπο διασφάλισης ποιότητας της παραγράφου 19.4, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν το σχετικό πιστοποιητικό.

(Τα κατά περίπτωση ζητούμενα πιστοποιητικά που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας)

Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από φορείς διαπιστευμένους από ισοδύναμους Οργανισμούς διαπίστευσης, εδρεύοντες και σε άλλα κράτη - μέλη. Επίσης, κάνει δεκτά άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας.

22.2.5 Δικαιολογητικά για την απόδειξη της στήριξης σε ικανότητες άλλων φορέων (δάνειας εμπειρίας)

Αν ο προσφέρων επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή σχετική δέσμευση των φορέων αυτών (π.χ. δήλωση, ιδιωτικό συμφωνητικό, κ.α.) ότι θα διαθέσουν στον προσφέροντα τους αναγκαίους πόρους.

Ειδικότερα, προσκομίζεται έγγραφο (συμφωνητικό ή σε περίπτωση νομικού προσώπου απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης αυτού ή σε περίπτωση φυσικού προσώπου υπεύθυνη δήλωση), δυνάμει του οποίου αμφοτέρω, διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας και τρίτος φορέας, εγκρίνουν τη μεταξύ τους συνεργασία για την κατά περίπτωση παροχή προς τον διαγωνιζόμενο της χρηματοοικονομικής ή/και τεχνικής ή/και επαγγελματικής ικανότητας του φορέα, ώστε αυτή να είναι στη διάθεση του διαγωνιζόμενου για την εκτέλεση της Σύμβασης. Η σχετική αναφορά θα πρέπει να είναι λεπτομερής και να αναφέρει κατ' ελάχιστον τους συγκεκριμένους πόρους που θα είναι διαθέσιμοι για την εκτέλεση της σύμβασης και τον τρόπο δια του οποίου θα χρησιμοποιηθούν αυτοί για την εκτέλεση της σύμβασης. Ο τρίτος θα δεσμεύεται ρητά ότι θα διαθέσει στον διαγωνιζόμενο τους συγκεκριμένους πόρους κατά τη διάρκεια της σύμβασης και ο διαγωνιζόμενος ότι θα κάνει χρήση αυτών, σε περίπτωση που του ανατεθεί η σύμβαση. Σε περίπτωση που ο τρίτος διαθέτει χρηματοοικονομική επάρκεια, θα δηλώνει επίσης ότι καθίσταται από κοινού με τον διαγωνιζόμενο υπεύθυνος για την εκτέλεση της σύμβασης. Σε περίπτωση που ο τρίτος διαθέτει στοιχεία τεχνικής ή επαγγελματικής καταλληλότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, θα δεσμεύεται ότι θα εκτελέσει τις εργασίες ή υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες, δηλώνοντας το τμήμα της σύμβασης που θα εκτελέσει. Αν διαθέτει προσωπικό του, αναφέρεται ρητά ότι το συγκεκριμένο προσωπικό θα εκτελέσει τις εργασίες ή υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

22.2.6 Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να υποβάλλουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης.

Στα πιστοποιητικά αυτά αναφέρονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή των εν λόγω οικονομικών φορέων στον επίσημο κατάλογο ή η πιστοποίηση και η κατάταξη στον εν λόγω κατάλογο.

Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό.

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής των δικαιολογητικών που αναφέρονται στο πιστοποιητικό εγγραφής τους.

Από την πλήρη έναρξη ισχύος του π.δ/τος 71/2019 το πιστοποιητικό του Τμήματος ΙΙ του ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε. αποτελεί πιστοποιητικό εγγραφής σε επίσημο κατάλογο και απαλλάσσει τους εγγεγραμμένους οικονομικούς φορείς από την προσκόμιση των αποδεικτικών μέσων που προβλέπονται στο εν λόγω πιστοποιητικό.

22.2.7 Οικονομικοί φορείς που αποδεικνύουν ότι εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 19.2 και 19.3, της παρούσας, συμμετέχουν στην παρούσα διαδικασία ανάθεσης, ανεξαρτήτως της εγγραφής και της κατάταξής τους σε συγκεκριμένες τάξεις των οικείων μητρώων.

22.3 Δικαιολογητικά νομιμοποίησης προσωρινού αναδόχου:

Σε περίπτωση νομικού προσώπου, υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία», με θέμα: «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου- Κατακύρωση», τα νομιμοποιητικά έγγραφα από τα οποία προκύπτει η εξουσία υπογραφής του νομίμου εκπροσώπου και τα οποία πρέπει να έχουν εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή τους, εκτός αν σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις αυτών φέρουν συγκεκριμένο χρόνο ισχύος.

A. Για τους ημεδαπούς οικονομικούς φορείς προσκομίζονται:

i) στις περιπτώσεις που ο οικονομικός φορέας είναι **νομικό πρόσωπο** και υποχρεούται, κατά την κείμενη νομοθεσία, να δηλώνει την εκπροσώπηση και τις μεταβολές της **στο ΓΕΜΗ**¹⁶⁰

- για την **απόδειξη της νόμιμης εκπροσώπησης, σχετικό πιστοποιητικό ισχύουσας εκπροσώπησης, το οποίο πρέπει να έχει εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή του**¹⁶¹

- για την **απόδειξη της νόμιμης σύστασης και των μεταβολών του νομικού προσώπου**, αρκεί η υποβολή **Γενικού Πιστοποιητικού Μεταβολών**, εφόσον έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του.

ii) **Στις λοιπές περιπτώσεις** τα κατά περίπτωση νομιμοποιητικά έγγραφα σύστασης και νόμιμης εκπροσώπησης (όπως καταστατικά, πιστοποιητικά μεταβολών, αντίστοιχα ΦΕΚ, αποφάσεις συγκρότησης οργάνων διοίκησης σε σώμα, κλπ., ανάλογα με τη νομική μορφή του οικονομικού φορέα), συνοδευόμενα από υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου ότι εξακολουθούν να ισχύουν κατά την υποβολή τους.

Σε περίπτωση που για τη διενέργεια της παρούσας διαδικασίας ανάθεσης έχουν χορηγηθεί εξουσίες σε πρόσωπο πλέον αυτών που αναφέρονται στα παραπάνω έγγραφα των περιπτώσεων i και ii, προσκομίζεται επιπλέον απόφαση- πρακτικό του αρμοδίου καταστατικού οργάνου διοίκησης του νομικού προσώπου ότι χορηγήθηκαν οι σχετικές εξουσίες.

B. Οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα προβλεπόμενα, κατά τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασης, αποδεικτικά έγγραφα, και εφόσον δεν προβλέπονται, υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου, από την οποία αποδεικνύονται τα ανωτέρω ως προς τη νόμιμη σύσταση, μεταβολές και εκπροσώπηση του οικονομικού φορέα.

Οι ως άνω υπεύθυνες δηλώσεις γίνονται αποδεκτές, εφόσον έχουν συνταχθεί μετά την κοινοποίηση της πρόσκλησης για την υποβολή των δικαιολογητικών.

Από τα ανωτέρω έγγραφα πρέπει να προκύπτουν η νόμιμη σύσταση του οικονομικού φορέα, όλες οι

σχετικές τροποποιήσεις των καταστατικών, το/τα πρόσωπο/α που δεσμεύει/ουν νόμιμα την εταιρία κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού (νόμιμος εκπρόσωπος, δικαίωμα υπογραφής κλπ.), τυχόν τρίτοι, στους οποίους έχει χορηγηθεί εξουσία εκπροσώπησης, καθώς και η θητεία του/των ή/και των μελών του οργάνου διοίκησης/ νόμιμου εκπροσώπου.

Γ. Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω, κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 19 παρ. 2 του ν. 4412/2016.

Δ. Σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας είναι φυσικό πρόσωπο / ατομική επιχείρηση, εφόσον έχουν χορηγηθεί εξουσίες σε τρίτα πρόσωπα, προσκομίζεται εξουσιοδότηση του οικονομικού φορέα.

22.4 Επισημαίνεται ότι γίνονται αποδεκτές:

- οι ένορκες βεβαιώσεις που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη, εφόσον έχουν συνταχθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή τους,
- οι υπεύθυνες δηλώσεις, εφόσον έχουν συνταχθεί μετά την κοινοποίηση της πρόσκλησης για την υποβολή των δικαιολογητικών.¹⁶² Σημειώνεται ότι δεν απαιτείται θεώρηση του γνησίου της υπογραφής τους.

Άρθρο 23: Υπεργολαβία

23.1 Ο προσφέρων αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.

23.2 Η τήρηση των υποχρεώσεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 από υπεργολάβους δεν αίρει την ευθύνη του κυρίου αναδόχου.

23.3 Δεν προβλέπεται η καταβολή αμοιβής απ' ευθείας σε υπεργολάβους¹⁶³

23.4 Αν το(α) τμήμα(τα) της σύμβασης, το(α) οποίο(α) ο προσφέρων προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, υπερβαίνει το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%)¹⁶⁴ της συνολικής αξίας της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή:

α) επαληθεύει υποχρεωτικά τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 18 της παρούσας για τους υπεργολάβους με το Ε.Ε.Ε.Σ.,

β) απαιτεί υποχρεωτικά από τον προσφέροντα να αντικαταστήσει έναν υπεργολάβο, όταν από την ως άνω επαλήθευση προκύπτει ότι συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού του.

Άρθρο 23 Α: Εφαρμοστέο Δίκαιο – Επίλυση Διαφορών

Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών που προκύπτει ή σχετίζεται με την ερμηνεία και/ ή το κύρος και/ή την εφαρμογή και/ή την εκτέλεση της σύμβασης επιλύεται με την άσκηση προσφυγής ή αγωγής στο διοικητικό εφετείο της περιφέρειας, στην οποία έχει υπογράψει η σύμβαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 198 και 175 ν. 4412/2016.

~~(εναλλακτικά για σύμβαση εκτιμώμενης αξίας ανώτερης του 1.000.000 €)~~

Ρήτρα διαιτησίας¹⁶⁵

Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν και συναποδέχονται ότι όλες οι διαφορές που προκύπτουν ή σχετίζονται με την ερμηνεία και/ ή το κύρος και/ή την εφαρμογή και/ή την εκτέλεση της σύμβασης, επιλύονται οριστικά από διαιτητικό δικαστήριο /όργανο το οποίο διορίζεται και διεξάγει τη διαιτησία σύμφωνα με τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου. (Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις που ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καθορίσει στο σημείο αυτό, κατά περίπτωση, το περιεχόμενο της διαιτητικής ρήτρας σύμφωνα με τον επιλεγέντα φορέα διαιτησίας, περιέχον μεταξύ άλλων, τους κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας, την έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), τις αμοιβές των

διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας), τη γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία και κάθε άλλο σχετικό θέμα).

Η διεξαγωγή της διαιτησίας υπόκειται στον «Κανονισμό Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» (Rules on Transparency in Treaty based Investor-State Arbitration) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (UNCITRAL), οι διατάξεις του οποίου κατισχύουν των εφαρμοστέων κανόνων διαιτησίας που καθορίζονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 175 ν. 4412/2016,

Της προσφυγής στο διαιτητικό δικαστήριο / όργανο προηγείται στάδιο συμβιβαστικής επίλυσης διαφορών. Για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς συγκροτείται Συμβούλιο Επίλυσης Διαφορών (ΣΕΔ). Η αμοιβή κάθε μέλους του ΣΕΔ καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 18 ν. 4640/2019 (Α' 190), περί αμοιβής διαμεσολαβητή. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι παρ. 7 και 8 του άρθρου 176 ν. 4412/2016 και ο ν. 4640/2019.

Άρθρο 24: Διάφορα

24.1 Η Αναθέτουσα Αρχή ενημερώνει το φυσικό πρόσωπο που υπογράφει την προσφορά ως Προσφέρων ή ως Νόμιμος Εκπρόσωπος Προσφέροντος, ότι η ίδια ή και τρίτοι, κατ' εντολή και για λογαριασμό του, θα επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα που περιέχονται στους φακέλους της προσφοράς και τα αποδεικτικά μέσα τα οποία υποβάλλονται σε αυτήν, στο πλαίσιο του παρόντος Διαγωνισμού, για το σκοπό της αξιολόγησης των προσφορών και της ενημέρωσης έτερων συμμετεχόντων σε αυτόν, λαμβάνοντας κάθε εύλογο μέτρο για τη διασφάλιση του απόρρητου και της ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων και της προστασίας τους από κάθε μορφής αθέμιτη επεξεργασία, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

24.2 Η Αναθέτουσα Αρχή ενημερώνει το φυσικό πρόσωπο που υπογράφει την προσφορά ως Προσφέρων ή ως Νόμιμος Εκπρόσωπος Προσφέροντος, ότι η ίδια ή και τρίτοι, κατ' εντολή και για λογαριασμό του, θα επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα που περιέχονται στους φακέλους της προσφοράς και τα αποδεικτικά μέσα τα οποία υποβάλλονται σε αυτήν, στο πλαίσιο του παρόντος Διαγωνισμού, για το σκοπό της αξιολόγησης των προσφορών και της ενημέρωσης έτερων συμμετεχόντων σε αυτόν, λαμβάνοντας κάθε εύλογο μέτρο για τη διασφάλιση του απόρρητου και της ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων και της προστασίας τους από κάθε μορφής αθέμιτη επεξεργασία, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Αν, μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης, , σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 191 του ν. 4412/2016, η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση της μελέτης, προσκαλεί τον υποψήφιο, που κατατάχθηκε στην επόμενη θέση στον διαγωνισμό, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός την ολοκλήρωση της μελέτης, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. Αν αυτός δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο υποψήφιο κατά σειρά κατάταξης, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγματεύση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Η διαδικασία της παρούσας μπορεί να εφαρμόζεται αναλογικά και σε περίπτωση ολοκλήρωσης της μελέτης, ύστερα από διάλυση της σύμβασης.

24.3 Για την διεξαγωγή του διαγωνισμού έχουν εκδοθεί οι πιο κάτω γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις¹⁶⁶:

ΑΑΥ ...../2023, ...-.....-2023

24.4 Για την παρούσα διαδικασία έχει εκδοθεί η απόφαση με αρ.πρωτ. .... (ΑΔΑΜ ....., ΑΔΑ .....) για την ανάληψη υποχρέωσης/έγκριση δέσμευσης πίστωσης για το οικονομικό έτος 2023 και έλαβε α/α ..... καταχώρησης στο βιβλίο εγκρίσεων και εντολών πληρωμής της Δ.Ο.Υ. ~~(συμπληρώνεται και ο αριθμός της πολυετούς ανάληψης (ΑΔΑΜ ..., ΑΔΑ ...), σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, συμπεριλαμβανομένου του τρέχοντος σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 του π.δ 80/2016). [Σε περίπτωση που η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει αποκλειστικά και μόνον το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη, ο αρ. .... της πολυετούς έγκρισης κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 4 του πδ 80/2016].~~

~~(για μελέτες που χρηματοδοτούνται από τον Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων)~~

Για την παρούσα διαδικασία έχει εκδοθεί η με αρ.πρωτ. .... (ΑΔΑ: .....)
 Απόφαση ..... για την έγκριση δέσμευσης προϋπολογισμού ποσού ..... €
 (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ) σε βάρος του ενάριθμου έργου ..... της ΣΔ....., του Π.Δ.Ε.
 και η υπ. αρ. .... (ΑΔΑ: .....) Απόφαση ..... με την οποία εγκρίθηκε η ΣΔ.
 .....

.....
 (Τόπος - Ημερομηνία)

ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ

Ο Συντάξας

.....

ΕΛΕΓΧΘΗΚΕ & ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Τμηματάρχης

.....

ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. .... απόφαση¹⁶⁷

Ο Διευθυντής

.....

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

- 1 Κατά την έννοια της περ. 28 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016.
- 2 Συμπληρώνονται τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής Επισημαίνεται ότι οι αναθέτοντες φορείς που αποτελούν αναθέτουσες αρχές (π.χ. ΔΕΥΑ) εφαρμόζουν τις κανονιστικές διατάξεις (πρότυπα τεύχη) που εκδίδονται, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 53 του ν.4412/2016, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 315 του ν.4412/2016, και συνεπώς χρησιμοποιούν το παρόν τεύχος διακήρυξης για τις συμβάσεις που αναθέτουν σύμφωνα με τις διατάξεις του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016. Οι λοιποί αναθέτοντες φορείς δύνανται να χρησιμοποιούν το παρόν τεύχος διακήρυξης για τις συμβάσεις που αναθέτουν σύμφωνα με τις διατάξεις του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016.
- 3 Αναγράφεται ο κωδικός ταυτοποίησης της διατιθέμενης πίστωσης. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι ο τακτικός προϋπολογισμός, τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρισής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α' 145), περί διαδικασίας για την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, τη Συλλογική Απόφαση Ένταξης και τον ενάρθρο. Σε περίπτωση συγχρηματοδοτούμενων έργων από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναγράφεται το Ταμείο που χρηματοδοτεί και ο τίτλος του Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ ή άλλου συγχρηματοδοτούμενου από πόρους ΕΕ προγράμματος στο πλαίσιο του οποίου είναι ενταγμένη η υπό ανάθεση μελέτη.
- 4 Συμπληρώνεται η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής.
- 5 Συμπληρώνεται ο κωδικός που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της Γ.Γ. Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (παρ. 2α άρθρου 53 ν. 4412/2016)
- 6 Εφόσον υπάρχει
- 7 Μέσω της λειτουργικότητας "Επικοινωνία" του υποσυστήματος.
- 8 Η περιπτ. (β) συμπληρώνεται και περιλαμβάνεται στη διακήρυξη αν δημοσιεύτηκε προκαταρκτική προκήρυξη στην Ε.Ε.Ε.Ε. (πρβ. παρ. 1 του άρθρου 62 του ν. 4412/2016).
- 9 Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5^{ης} Ιανουαρίου 2016 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Έγγραφο Προμήθειας (L 3) και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή.
Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής.
Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ Από τις 2-5-2019, παρέχεται η νέα ηλεκτρονική υπηρεσία Promitheus ESPDint (<https://espdint.eprocurement.gov.gr/>) που προσφέρει τη δυνατότητα ηλεκτρονικής σύνταξης και διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ). Μπορείτε να δείτε τη σχετική ανακοίνωση στη Διαδικτυακή Πύλη του ΕΣΗΔΗΣ www.promitheus.gov.gr Πρβλ και το Διορθωτικό (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 17/65 της 23ης Ιανουαρίου 2018) στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/7 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας, με το οποίο επιλύθηκαν τα σχετικά ζητήματα ορολογίας που υπήρχαν στο αρχικό επίσημο ελληνικό κείμενο του Εκτελεστικού Κανονισμού, Μπορείτε να δείτε το σχετικό Διορθωτικό στην ακόλουθη διαδρομή [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0007R\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0007R(01)&from=EL)
- 10 Η περιπτ. (θ) συμπληρώνεται και περιλαμβάνεται στη διακήρυξη εφόσον η αναθέτουσα αρχή περιλάβει υποδείγματα εγγράφων προς υποβολή από τους οικονομικούς φορείς π.χ. εγγυητικών επιστολών.

- 11 Συμπληρώνονται τυχόν άλλα έγγραφα σύμβασης ή τεύχη που η αναθέτουσα αρχή κρίνει αναγκαία με σκοπό να περιγράψει ή να προσδιορίσει στοιχεία της σύμβασης ή της διαδικασίας σύναψης πχ σχέδιο συμφωνητικού.
- 12 Πρβ. άρθρο 67 του ν. 4412/2016.
- 13 Όταν είναι αδύνατο να παρασχεθεί ελεύθερη, πλήρης, άμεση και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα της σύμβασης, μπορεί να περιληφθεί, στο παρόν άρθρο της διακήρυξης, πρόβλεψη ότι τα σχετικά έγγραφα της σύμβασης θα διατεθούν με μέσα άλλα πλην των ηλεκτρονικών, όπως το ταχυδρομείο ή άλλο κατάλληλο μέσο ή συνδυασμός ταχυδρομικών ή άλλων καταλλήλων μέσων και ηλεκτρονικών μέσων (τρίτο εδάφιο παρ. 1 του άρθρου 67 του ν. 4412/2016). Στην περίπτωση αυτή προτείνεται η ακόλουθη διατύπωση: «*Τα ακόλουθα έγγραφα της σύμβασης ..... διατίθενται από ....., οδός ....., πληροφορίες ..... τηλ.:..... Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ακόμα, να λάβουν γνώση των παρακάτω εγγράφων της σύμβασης ....., στα γραφεία της αναθέτουσας αρχής κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες.*».
- 14 Όταν δεν μπορεί να προσφερθεί ελεύθερη, πλήρης, άμεση και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα της σύμβασης, διότι η αναθέτουσα αρχή προτίθεται να εφαρμόσει την παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 4412/2016, αναφέρονται, στο παρόν άρθρο της διακήρυξης, τα μέτρα προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών, τα οποία απαιτούνται, και τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατή η πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα. Ενδεικτικά, λ.χ., η αναθέτουσα αρχή θα μπορούσε να αναφέρει ότι: «*Ο οικονομικός φορέας αναλαμβάνει την υποχρέωση να τηρήσει εμπιστευτικά και να μη γνωστοποιήσει σε τρίτους (συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων του ελληνικού και διεθνούς Τύπου), χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συγκατάθεση της Αναθέτουσας Αρχής, τα ανωτέρω έγγραφα ή πληροφορίες που προκύπτουν από αυτά. Οι οικονομικοί φορείς διασφαλίζουν την τήρηση των απαιτήσεων αυτών από το προσωπικό τους, τους υπεργολάβους τους και κάθε άλλο τρίτο πρόσωπο που χρησιμοποιούν κατά την σύναψη ή εκτέλεση της σύμβασης. Για τον σκοπό αυτό, κατά την παραλαβή των εγγράφων της σύμβασης, υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 με την οποία δηλώνει τα ανωτέρω*».
- 15 Συμπληρώνεται από την αναθέτουσα αρχή με σαφήνεια συγκεκριμένη ημερομηνία («*εγκαίρως, ήτοι έως την ....*»), προς αποφυγή οιασδήποτε σύγχυσης και αμφιβολίας.
- 16 Πρβλ [οδηγίες για τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου 14 «Διορθωτικό»](#) στην ιστοσελίδα του simap https://simap.ted.europa.eu/documents/10184/166101/Instructions+for+the+use+of+F14_EL.pdf/0bdd2252-323d-44d1-97d5-0babe74629f4
- 17 Πρβλ έγγραφο ΕΑΑΔΗΣΥ με α.π. [4121/30-07-2020](#) « Διευκρινίσεις ως προς την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας στη διαγωνιστική διαδικασία σε περίπτωση τροποποίησης όρων της διακήρυξης» (ΑΔΑ: ΩΡΗ9ΟΞΤΒ-2ΧΖ)
- 18 Άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 4412/2016.
- 19 Πρβλ. άρθρο 12 παρ. 1.2 ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 20 Αν η διεύθυνση της υπηρεσία που τηρεί το πρωτόκολλο της Αναθέτουσας Αρχής είναι διαφορετική από την αναφερόμενη στο άρθρο 1, αναγράφεται στο παρόν σημείο η σχετική διεύθυνση
- 21 άρθρο 12 παρ. 1.2.4. ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 22 Άρθρο 12 παρ. 1.2.6. ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 23 Άρθρο 12 παρ. 1.2.2. ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 24 Πρβλ. άρθρο 12 παρ. 2 ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 25 Άρθρο 13 ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα
- 26 Επισημαίνεται ότι, ως προς τις προθεσμίες για την ολοκλήρωση των ενεργειών της Επιτροπής Διενέργειας Διαγωνισμού ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 221Α του ν. 4412/2016..
- 27 Πρβλ. άρθρο 13 παρ. 2 της ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα.
- 28 Πρβλ. άρθρο 103 παρ. 1 ν. 4412/2016.

- 29 Βλ. σχετικά με την ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση το άρθρο εικοστό έβδομο της από 20.3.2020 Π.Ν.Π., (Α 68) - που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α'83)-κατά τις παραγράφους 1 και 2 του οποίου: " Η υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α` 75) μπορεί να συντάσσεται στην *Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης του άρθρου 52 του ν. 4635/2019, μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «e-Dilosì»*. Η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση υποβάλλεται και γίνεται αποδεκτή σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εικοστό τέταρτο άρθρο της παρούσας. 2. Η αυθεντικοποίηση που πραγματοποιείται για τη χρήση της ηλεκτρονικής εφαρμογής της παρ. 1 του παρόντος έχει την ίδια ισχύ με τη βεβαίωση γνήσιου υπογραφής του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 (Α` 45). Η ημερομηνία που αναγράφεται στην προηγμένη ή εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης αντιστοιχεί στην ημερομηνία έκδοσης της ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης. Εφόσον τηρούνται οι όροι του προηγούμενου εδαφίου, η ηλεκτρονική υπεύθυνη δήλωση, τόσο ως ηλεκτρονικό όσο και ως έντυπο έγγραφο, συνιστά έγγραφο βέβαιης χρονολογίας".
- 30 Για τους φορείς του Βιβλίου ΙΙ της παρ. 2 του άρθρου 259 του ν.4412/2016
- 31 Ομοίως προβλέπεται και στην περίπτωση υποβολής προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 92 παρ. 8 του ν.4412/201
- 32 Πρβλ. άρθρο 12.1 παρ. 1.2.1 της ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ- Δημόσια Έργα .
- 33 Πρβλ. άρθρο 103 παρ. 2 του ν. 4412/2016
- 34 πρβλ. άρθρο 103 παρ. 3 ν. 4412/2016
- 35 Με την επιφύλαξη των παρ. 7 και 8 του άρθρου 78 του ν. 4412/2016 (λήψη επανορθωτικών μέσων).
- 36 Πρβλ. άρθρο 103 παρ. 6 του ν. 4412/2016.
- 37 Πρβλ. άρθρο 105 παρ. 1 ν. 4412/2016
- 38 Πρβλ. άρθρο 105 παρ. 2 του ν. 4412/2016.
- 39 Βλ. άρθρο 360 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και 3 παρ. 1 Π.Δ. 39/2017.
- 40 Πρβλ άρθρο 361 ν. 4412/2016.
- 41 Βλ άρθρο 361 του ν. 4412/2016 και 4 Π.Δ. 39/2017.
- 42 Άρθρο 15 ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα
- 43 Βλ. άρθρο 364 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και 6 Π.Δ. 39/2017.
- 44 Πρβ. άρθρο 364 παρ. 2 του ν. 4412/2016.
- 45 Βλ. παρ. 1 του άρθρου 365 του Ν. 4412/2016 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 136 Ν. 4782/2021) ώστε να είναι η ισχύουσα έναντι της παρ. 1 του άρθρου 9 του Π.Δ. 39/2017.
- 46 Βλ. άρθρα 360 παρ. 2 Ν. 4412/2016 και 3 παρ. 2 Π.Δ. 39/2017, πρβλ. άρθρο 367 παρ. 4 Ν. 4412/2016.
- 47 Πρβλ. άρθρο 372 παρ. 3 ν. 4412/2016, σύμφωνα με το οποίο: «*Αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων του παρόντος είναι το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της αναθέτουσας αρχής. Κατ' εξαίρεση, διαφορές οποίες προκύπτουν από την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ, εκδικάζονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας*». Κατά συνέπεια, με βάση την εκτιμώμενη αξία εκάστης σύμβασης, η α.α. συμπληρώνει στο παρόν άρθρο της Διακήρυξης, το αρμόδιο, ανά περίπτωση, Δικαστήριο, ήτοι το Διοικητικό Εφετείο ή το Συμβούλιο της Επικρατείας αναλόγως.
- 48 Πρβλ. άρθρο 372 παρ. 1 και 2 Ν. 4412/2016.
- 49 Πρβλ. άρθρο 372 παρ. 4 του ν. 4412/2016.
- 50 Πρβλ άρθρο 372 παρ. 6 του ν. 4412/2016.
- 51 Ή/και η Επιτροπή Διαγωνισμού, κατά περίπτωση (πρβλ. άρθρο 13 παρ. 3 περ. γ' & δ της Κ.Υ.Α. ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα).
- 52 Άρθρο 102 του ν. 4412/2016 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του ν. 4782/2021. Πρβλ και έκθεση συνεπειών ρυθμίσεων επί του άρθρου 42 ν. 4781/2021

- 53 Η φράση «έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127)» προστίθεται στη διακήρυξη μόνο στις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες προβλέπεται υποχρέωση προσυμβατικού ελέγχου.
- 54 Πρβλ. άρθρο 105 παρ. 5 ν. 4412/2016.
- 55 Πρβλ. άρθρο 105 παρ. 5 του ν. 4412/2016
- 56 Άρθρο 53 παρ. 3 ν. 4412/2016.
- 57 Πρβλ. άρθρο 80 παρ. 10 ν. 4412/2016.
- 58 Άρθρο 92 παρ. 4 ν. 4412/2016
- 59 Πρβλ. άρθρο 92 παρ. 4Α του ν. 4412/2016.
- 60 Τίθεται μόνο εφόσον πρόκειται για συγχρηματοδοτούμενο έργο από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 61 Επισημαίνεται ότι με το άρθρο 118 παρ. 25 του ν. 4472/2017 (Α 74) προβλέπεται ότι: "25. Με την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 20 καταργούνται [...] και τα άρθρα 39 και 40 του ν. 3316/2005, που διατηρήθηκαν σε ισχύ με την περίπτωση 40 της παρ. 1 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016".
- 62 Τίθεται μόνο όταν εκ του συμβατικού ποσού (1.000.000 ΕΥΡΩ χωρίς ΦΠΑ) προκύπτει εφαρμογή των διατάξεων για τον έλεγχο του Ε.Σ.Ρ.
- 63 Επισημαίνεται ότι, όπως προβλέπεται στο αρ. 65 του ν. 4172/2013, οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις εκδίδονται κάθε έτος. Πρβλ. τις με αριθμ.1024/2018 (Β 542) & ΠΟΛ1173/2017 (Β 4049) σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών
- 64 Νόμοι, ΠΔ και υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 4412/2016, δεν αποτελούν μέρος του εφαρμοστέου θεσμικού πλαισίου της.
- 65 Σε περίπτωση που περιλαμβάνονται τυχόν δικαιώματα προαίρεσης, διαμορφώνεται αναλόγως η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης και το παρόν άρθρο (πρβ. άρθρα 6 παρ. 1 και 132 παρ. 1 περ. α' του ν. 4412/2016).
- 66 Πρβλ και άρθρο 53 παρ. 8 και άρθρο 2 παρ. 3 περ. 15 ν. 4412/2016
- 67 Πρόκειται για ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (ήτοι του συνόλου των προβλέψιμων προεκτιμώμενων αμοιβών (χωρίς ΦΠΑ) των επί μέρους μελετών και τεχνικών υπηρεσιών που απαρτίζουν τη σύμβαση), το οποίο δύναται να διατεθεί εφόσον προκύψει προς τούτο ανάγκη κατά την εκτέλεση της σύμβασης σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 186 του ν. 4412/2016 περί τροποποίησης δημοσίων συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά τη διάρκειά τους (πρβλ. άρθρο 53 περ. 8α' του ν. 4412/2016).
- 68 Στο συγκεκριμένο χωρίο συμπληρώνεται ο προϋπολογισμός (χωρίς ΦΠΑ), η συνοπτική περιγραφή των βασικών (τουλάχιστον) στοιχείων του φυσικού αντικείμενου και οι όροι ενεργοποίησης του τυχόν προβλεπόμενου μονομερούς δικαιώματος προαίρεσης του Αστικού Κώδικα (option), το οποίο ενεργοποιείται με μόνη απόφαση της αναθέτουσας αρχής υπό την έννοια ότι έχει αποτελέσει αντικείμενο της προσφοράς του αναδόχου, συνεπώς δε και αντικείμενο ρυθμίσεως της αρχικής σύμβασης (πρβλ. Γνωμ, ΝΣΚ 413/2007 καθώς επίσης και Κατευθυντήρια Οδηγία 22/2017 της Ε,Α,Α,ΔΗ,ΣΥ. με θέμα "Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους", αναρτημένη στο www.eaadhsy.gr, όπου προβλέπεται ότι "ως δικαιώματα προαίρεσης νοούνται μόνο τα "γνήσια" δικαιώματα προαίρεσης του Α.Κ. (βλ. Α.Π. 1085/2006, ΝΣΚ 265/2015 & 186/2010), τα οποία αποτελούν διαπλαστικά δικαιώματα που ενεργοποιούνται με μονομερή δήλωση της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται σχετική συμφωνία του αναδόχου, καθώς ο τελευταίος έχει ήδη αποδεχθεί, με την υποβολή της προσφοράς του, τους όρους ενεργοποίησης του δικαιώματος προαίρεσης από την αναθέτουσα αρχή, στη διακριτική ευχέρεια της οποίας εναπόκειται η ενεργοποίησή του ή όχι.", ενώ, παράλληλα, τα "γνήσια δικαιώματα προαίρεσης δεν θα πρέπει να συγχέονται με την περίπτωση διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση"). Το χωρίο διαγράφεται εφόσον δεν προβλεφθεί δικαίωμα προαίρεσης.
- 69 Για την χρηματοδότηση πρβλ και άρθρο 24 της παρούσας.

- 70 Οι κρατήσεις προσαρμόζονται ανάλογα με την περίπτωση.
- 71 Η αναθέτουσα αρχή διαμορφώνει το παρόν σημείο της διακήρυξης, ανάλογα με το αν αποφασίσει να υποδιαιρέσει τη σύμβαση σε περισσότερα τμήματα/μελέτες ή όχι, ήτοι να τις αναθέσει ως ενιαίο σύνολο. Στην περίπτωση που επιλέξει να μην υποδιαιρέσει σε τμήματα, αναφέρει, στο παρόν σημείο της διακήρυξης, τους βασικούς λόγους της απόφασής της αυτής (πρβλ. άρθρο 59 του ν. 4412/2016), άλλως διαγράφεται.
- 72 **Σημείωση για συμβάσεις που θα προκηρυχθούν μετά την 1/9/2021** Σημειωτέον ότι η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικείμενου της σύμβασης περιλαμβάνει το συνολικό χρονικό διάστημα για την εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικείμενου της σύμβασης, καθώς και κάθε είδους υποστηρικτικών μελετών που περιλαμβάνονται στη σύμβαση, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του, ενώ αν ο ανάδοχος υποχρεωθεί να επανυποβάλει προς έγκριση μελέτη, επειδή η Υπηρεσία έκρινε ότι η υποβληθείσα χρειάζεται διορθώσεις, ο χρόνος καθυστέρησης βαρύνει τον ανάδοχο και δεν δικαιολογεί παράταση της προθεσμίας ούτε οδηγεί σε αναστολή της συνολικής προθεσμίας εκπόνησης της μελέτης (πρβλ. διατάξεις του άρθρου 184 παρ. 1 και 4 του ν. 4412/2016 ως αντικαταστάθηκαν και ισχύουν με τις οικείες διατάξεις του άρθρου 91 του ν. 4782/2021, οι οποίες καταλαμβάνουν διαγωνισμούς που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021).
- 73 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 184 παρ. 1 του ν. 4412/2016, ως αντικαταστάθηκε και ισχύει με τις διατάξεις του άρθρου 91 του ν. 4782/2021 οι οποίες καταλαμβάνουν διαγωνισμούς που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021, τμηματικές προθεσμίες, ήτοι προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων ή και σταδίων μελετών της σύμβασης μπορούν να τεθούν στα έγγραφα της σύμβασης και στο συμφωνητικό κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής. Αν δεν τεθούν τμηματικές προθεσμίες, η σχετική αναφορά της διακήρυξης διαγράφεται. Επίσης, επικουρικά μπορεί να γίνεται παραπομπή στο σχετικό χρονοδιάγραμμα που (τυχόν) περιλαμβάνεται στο τεύχος τεχνικών δεδομένων.
- 74 Να αναφερθεί εάν γίνονται δεκτές εναλλακτικές προσφορές και να συμπληρωθούν τα αναφερόμενα στο άρθρο 57 παρ 2 του ν. 4412/2016. Άλλως, να συμπληρωθεί «δεν γίνονται δεκτές».
- 75 Πρβ. άρθρο 91 παρ. 1 περ. (ε) του ν. 4412/2016. Σημειωτέον ότι ο εν λόγω περιορισμός κατά την υποβολή προσφορών ισχύει υπό τους όρους του άρθρου 73 παρ. 4 περ. (γ) του ν. 4412/2016 τόσο στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη όσο και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων..
- 76 Ορίζεται ο χρόνος από την Αναθέτουσα Αρχή, κατ' εκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας. Για τον καθορισμό του χρόνου ισχύος της προσφοράς, πρβ. άρθρο 97 παρ 3 του ν. 4412/2016. Για τις συμβάσεις μελετών που υποβάλλονται τεχνικές προσφορές, όπως στην προκειμένη περίπτωση, ο κατ' ελάχιστον χρόνος ισχύος των προσφορών είναι 12 μήνες. Για τους διαγωνισμούς που υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ε.Σ. ο ως άνω χρόνος ισχύος προσαυξάνεται κατά επιπλέον τρεις (3) μήνες.
- 77 Άρθρο 97 παρ. 1 ν. 4412/2016.
- 78 Η προθεσμία παραλαβής των προσφορών καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 27 του ν. 4412/2016.
- 79 Προτείνεται οι αναθέτουσες αρχές να ορίζουν την ημερομηνία ηλεκτρονικής αποσφράγισης των προσφορών μετά την παρέλευση τριών εργασίμων ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, προκειμένου να έχει προσκομιστεί από τους συμμετέχοντες και η πρωτότυπη εγγύηση συμμετοχής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3.5. περ. β της παρούσας.
- 80 Το ποσοστό της εγγύησης συμμετοχής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς το Φ.Π.Α., με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, μη συνυπολογιζόμενων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης (άρθρο 72 παρ. 1 του ν. 4412/2016.).
- 81 Πρβλ. άρθρο 88 παρ. 1 ν. 4412/2016.

- 82 Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να καθορίζεται όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης καλής εκτέλεσης, πρόσθετη εγγύηση, κλιμακωτά αυξανόμενη βάσει του ποσοστού έκπτωσης (άρθρο 72 παρ. 4 τελευταίο εδάφιο ν. 4412/2016)
- 83 Άρθρο 187 παρ. 2 ν. 4412/2016 και 12.4 της παρούσας
- 84 *Τα γραμμάτια σύστασης χρηματικής παρακαταθήκης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, για την παροχή εγγυήσεων συμμετοχής και καλής εκτέλεσης (εγγυοδοτική παρακαταθήκη) συστήνονται σύμφωνα με την ειδική νομοθεσία που διέπει αυτό και ειδικότερα βάσει του άρθρου 4 του π.δ της 30 Δεκεμβρίου 1926/3 Ιανουαρίου 1927 ("Περί συστάσεως και αποδόσεως παρακαταθηκών και καταθέσεων παρά τω Ταμείω Παρακαταθηκών και Δανείων"). Πρβλ. το με αρ. πρωτ. 2756/23-5-2017 έγγραφο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (ΑΔΑ: 7ΝΣΡΟΞΤΒ-975).*
- 85 Ειδικά για τον έλεγχο των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής πρβλ άρθρο 4 της παρούσας
- 86 Άρθρο 72 παρ. 17 ν. 4412/2016.
- 87 Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 184 του ν. 4412/2016, η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της συμβατικής αμοιβής, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.) στον Ανάδοχο, εφόσον ο χρόνος παράδοσης της μελέτης είναι μικρότερος κατά δέκα τοις εκατό (10%) του προβλεπόμενου στη σύμβαση. Για την πληρωμή της πρόσθετης καταβολής απαιτείται η προηγούμενη έκδοση απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μετά από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών
- 88 Πρβλ. άρθρα 63 και 65 του ν. 4412/2016.
- 89 Σύμφωνα με τις περ. 35 και 40 της παρ. 1 και την παρ. 3 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016, εξακολουθεί η υποχρέωση δημοσίευσης περίληψης της προκήρυξης στον τοπικό ή περιφερειακό τύπο, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 3548/2007, μέχρι την 31-12-2023. (πρβ. παρ. 12 του άρθρου 379 του ν. 4412/2016).
- 90 Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3548/2007, που εξακολουθεί να ισχύει έως και την 31.12.2023 (πρβ. άρθρο 379 παρ. 12 του ν. 4412/2016). Για τους φορείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 77 ν 4270/2015 πρβλ παρ. 5 αυτού.
- 91 Πρβ. Άρθρο 25 του ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να καλούν συγκεκριμένες τάξεις/ πτυχία του Μητρώου Μελετητών/ Γραφείων Μελετών ή του ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε. κατά περίπτωση .
- 92 Για την κατανόηση πρακτικών διαδικασιών, ιδίως κατά την εξέταση της συμμετοχής τρίτων χωρών σε διαγωνισμούς, βλ. τις «Κατευθυντήριες γραμμές για τη συμμετοχή τρίτων χωρών στην αγορά δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ», Βρυξέλλες, 24.7.2019 C(2019) 5494 final.
- 93 Σύμφωνα με το ισχύον κείμενο της ΣΔΣ https://wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm
- 94 Επισημαίνεται ότι απαγορεύεται η συμμετοχή εξωχώριας εταιρείας από «μη συνεργάσιμα κράτη στον φορολογικό τομέα» κατά την έννοια των παρ. 3 και 4 του άρθρου 65 του ν. 4172/2013, καθώς και από κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς, όπως αυτά ορίζονται στον κατάλογο της απόφασης της παρ. 7 του άρθρου 65 του ως άνω Κώδικα, κατά τα αναφερόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του ν. 3310/2005
- 95 Για το έλεγχο των χωρών που έχουν συνάψει συμφωνίες με την Ένωση δεξ την ιστοσελίδα της Επιτροπής https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/international_en
- 96 Πρβλ. περ. ε' παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4412/2016.
- 97 Πρβλ. άρθρο 73 παρ. 1 εδ. α του ν. 4412/2016. όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 107 περ. 6 του ν. 4497/2017. Επισημαίνεται ότι, στο ΕΕΕΣ, η αναφορά σε "τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση" νοείται, δεδομένης της ως άνω νομοθετικής μεταβολής, ως "αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση", η δε σχετική δήλωση του οικονομικού φορέα στο Μέρος ΙΙΙ.Α. του ΕΕΕΣ αφορά μόνο σε αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις.
- 98 Πρβλ. άρθρο 73 παρ. 1 τελευταία δύο εδάφια του ν. 4412/2016

- ⁹⁹ Πρβλ. άρθρο 73 παρ. 10 ν. 4412/2016.
- ¹⁰⁰ Πρβλ. άρθρο 73 παρ. 2Α τελευταίο εδάφιο του ν. 4412/2016.
- ¹⁰¹ Οι λόγοι της παραγράφου 18.1.5 αποτελούν δυνητικούς λόγους αποκλεισμού σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 4 ν. 4412/2016. Κατά συνέπεια, η αναθέτουσα αρχή δύναται να επιλέξει έναν, περισσότερους, όλους ή ενδεχομένως και κανέναν από τους λόγους αποκλεισμού της παρ. 18.1.5, συνεκτιμώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπό ανάθεση σύμβασης (εκτιμώμενη αξία αυτής, ειδικές περιστάσεις κλπ), με σχετική πρόβλεψη στο παρόν σημείο της διακήρυξης. Επισημαίνεται ότι η επιλογή της αναθέτουσας αρχής για τους λόγους αποκλεισμού της παραγράφου 18.1.5 διαμορφώνει αντιστοίχως το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) και τα αποδεικτικά μέσα του άρθρου 22 της παρούσας. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή δεν επιλέξει κάποιον από τους λόγους αποκλεισμού της παρ. 18.1.5, διαγράφεται το περιεχόμενο των σχετικών λόγων αποκλεισμού της παραγράφου και δεν συμπληρώνεται αντίστοιχα το ΕΕΕΣ και τα αποδεικτικά μέσα.
- ¹⁰² Σχετική δήλωση του προσφέροντος οικονομικού φορέα περιλαμβάνεται στο ΕΕΕΣ
- ¹⁰³ Πρβλ. άρθρο 73 παρ. 10 ν. 4412/2016. Επίσης, βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. 6271/30-11-2018 έγγραφο της Αρχής (ΑΔΑ Ψ3Κ80ΞΤΒ-09Β) σχετικά με την απόφαση ΔΕΕ της 24 Οκτωβρίου 2018 στην υπόθεση C-124/2017, *Vossloh*, ιδίως σκέψεις 38 – 41, ΣτΕ ΕΑ 40/2019.
- ¹⁰⁴ Η μη συνδρομή του εν λόγω εθνικού λόγου αποκλεισμού δηλώνεται στο αντίστοιχο πεδίο του Ε.Ε.Ε.Σ. (Μέρος ΙΙΙ Δ “Άλλοι λόγοι αποκλεισμού που ενδέχεται να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους”).
- ¹⁰⁵ Για τις αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες ιδρυθείσες σε κράτος μέλος της ΕΕ σχετικό είναι το Παράρτημα Ι της οδηγίας 2012/30/ΕΕ (L315/91) με την οποία αναδιατυπώθηκε η Οδηγία 77/91/ΕΟΚ (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρ Ν26/1). Πρβλ. και ΣτΕ 303/2020 (επταμελής).
- ¹⁰⁶ Άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3310/2005, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 239 του ν. 4782/2021
- ¹⁰⁷ Άρθρο 73 παρ. 6 ν. 4412/2016
- ¹⁰⁸ Η αναφορά στην παρ. 18.1.5 τίθεται εφόσον η αναθέτουσα αρχή επιλέξει κάποιον από τους λόγους αποκλεισμού της παραγράφου αυτής.
- ¹⁰⁹ Σχετικά με την προσκόμιση αποδείξεων για τα επανορθωτικά μέτρα βλ. την απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021 του ΔΕΕ στην υπόθεση C-387/19
- ¹¹⁰ Πρβλ άρθρο 73 παρ. 7 ν. 4412/2016
- ¹¹¹ Πρβλ. απόφαση υπ' αριθμ. 49341 -19/05/2020 (ΦΕΚ 385 τεύχος ΥΟΔΔ, 25-05-2020), η οποία εξακολουθεί να ισχύει έως την έκδοση της απόφασης της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021
- ¹¹² Όλα τα κριτήρια επιλογής, πλην της καταλληλότητας για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας (αρ. 75 παρ. 2 σε συνδυασμό με το αρ. 77 του ν. 4412/2016), είναι προαιρετικά για την αναθέτουσα αρχή και πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης (άρθρο 75 παρ. 1 του ν. 4412/2016). Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διαμορφώνονται κατά τρόπο, ώστε να μην περιορίζεται δυσανάλογα η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων στους διαγωνισμούς. Κατά το στάδιο του προσδιορισμού των κριτηρίων καταλληλότητας των υποψηφίων, είναι αναγκαίο να τηρούνται από τις αναθέτουσες αρχές, οι θεμελιώδεις ενωσιακές αρχές, ιδίως η αρχή της ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων, της αποφυγής των διακρίσεων, της διαφάνειας και της ανάπτυξης του ελεύθερου ανταγωνισμού. **Τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 19.1 έως 19.4** εξετάζονται κατά τη διαδικασία ελέγχου της καταλληλότητας του προσφέροντος να εκτελέσει τη σύμβαση (κριτήρια “on/off”) και **δεν μπορούν να τίθενται ως κριτήρια αξιολόγησης της προσφοράς στο άρθρο 21.1** της παρούσας και να βαθμολογούνται, πλην των τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν τίθενται ως κριτήριο επιλογής και ειδικότερα τεχνικής ικανότητας.
- ¹¹³ Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να καλούν συγκεκριμένες τάξεις/ πτυχία του Μητρώου Μελετητών/ Γραφείων Μελετών ή από την έναρξη ισχύος του π.δ. 71/2019 του Μητρώου Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Μ.Ε.ΔΕ.). Πρβλ. Άρθρο 77 παρ. 4 του ν. 4412/2016.

- 114 Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης (πρβ. άρθρο 75 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο και αρ. 75 παρ. 3 του ν. 4412/2016). Οι εν λόγω απαιτήσεις καθορίζονται περιγραφικά στο παρόν σημείο τηρουμένων των ειδικότερων ρυθμίσεων του άρθρου 77 του ν. 4412/2016 αναφορικά με τις πέραν των προβλεπόμενων απαιτήσεων για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων του π.δ 71/2019 (Α' 112), αντίστοιχου προϋπολογισμού ανά κατηγορία μελέτης.. Περαιτέρω επισημαίνεται η υποχρεωτική απαίτηση – για τη διάθεση σε ισχύ ασφαλιστικής κάλυψης των οικονομικών φορέων έναντι επαγγελματικού κινδύνου της περ θ) της παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4412/2016 **μετά την έκδοση της σχετικής Υ.Α.**
- 115 Άρθρο 19 παρ. 2 εδ. γ' ν. 4412/2016
- 116 Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης (πρβ. άρθρο 75 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο και αρ. 75 παρ. 4 του ν. 4412/2016). Τα ελάχιστα επίπεδα τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας καθορίζονται ανά κατηγορία μελέτης, λαμβανομένων υπόψη των προεκτιμώμενων αμοιβών για το σύνολο των σταδίων της αντίστοιχης κατηγορίας μελέτης. Πιο συγκεκριμένα, η αναθέτουσα αρχή περιγράφει, στο παρόν σημείο, τις απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ανάλογα με την υπό ανάθεση μελέτη, τηρουμένων των ειδικότερων ρυθμίσεων του άρθρου 77 του ν. 4412/2016 αναφορικά με τις πέραν των προβλεπόμενων απαιτήσεων για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων του π.δ 71/2019 (Α' 112), αντίστοιχου προϋπολογισμού ανά κατηγορία μελέτης. Ειδικά ως προς την απαίτηση στελέχωσης της επιχείρησης, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει περιγραφικά τα επαγγελματικά προσόντα (εμπειρία, πτυχία, κλπ) των απαιτούμενων για τη συγκεκριμένη σύμβαση μελετητών. Για τον τρόπο απόδειξης της στελέχωσης, πρβλ. άρθρο 22.2.3 της παρούσας.
- 117 **ΠΡΟΣΟΧΗ** Δεν θα πρέπει να συγχέεται η έννοια της επαγγελματικής καταλληλότητας της παρ. 19.1 με την έννοια της επαγγελματικής ικανότητας
- 118 Άρθρο 19 παρ. 2 εδ. γ' ν. 4412/2016
- 119 Προαιρετική επιλογή. Η παρ. 19.4 τίθεται κατά διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής και συμπληρώνεται κατά περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι στο άρθρο 82 προβλέπεται και η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να απαιτεί και πιστοποιητικό συμμόρφωσης με συστήματα ή πρότυπα όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση. Επαναλαμβάνεται ότι όλες οι απαιτήσεις πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης (άρθρο 75 παρ. 1 ν. 4412/2016).
- 120 Το εδάφιο αυτό προστίθεται κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής σύμφωνα με το άρθρο 78 παρ. 1 έβδομο εδάφιο του ν. 4412/2016, άλλως διαγράφεται.
- 121 Άρθρο 78 παρ. 1 ν. 4412/2016
- 122 Πρβ. άρθρο 79 παρ. 9 του ν. 4412/2016.
- 123 Σύμφωνα με το άρθρο 93 του ν. 4412/2016
- 124 Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο απαιτείται κατά τους όρους του άρθρου 21.2 της παρούσας. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελετών, και εφόσον τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 51, ο φάκελος «Τεχνική Προσφορά» περιλαμβάνει ιδίως, επιπλέον των ως άνω αναφερομένων, και τεχνική έκθεση με τεχνική πρόταση - λύση, που περιλαμβάνει την εκτίμηση του γενικού και ειδικού αντικειμένου της μελέτης, με ανάλυση των επιμέρους ζητημάτων, διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων, τεκμηρίωση των αντιστοίχων προτάσεων, καθώς και το κόστος υλοποίησης και λειτουργίας.
- 125 Το όριο των σελίδων καθορίζεται κατά την εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής, αναλόγως των απαιτήσεων της μελέτης που πρόκειται να εκπονηθεί.
- 126 Στο σημείο αυτό αναφέρονται τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης τα οποία ορίζει κατά την κρίση της η αναθέτουσα αρχή προκειμένου για την εκτίμηση της βέλτιστης σχέσης ποιότητας –

τιμής. Τα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν τα κριτήρια του άρθρου 86 παρ. 2 και 3 του ν. 4412/2016, επιπλέον δε ιδίως τα κριτήρια του άρθρου 86 παρ. 4 του ίδιου ως άνω νόμου. Επισημαίνεται ότι:

α) τα κριτήρια ανάθεσης πρέπει να συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης της προς εκπόνηση μελέτης, να ορίζονται κατά σαφή και αντικειμενικά μετρήσιμο τρόπο, και να μην έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στην αναθέτουσα αρχή (πρβ. παρ. 8 και 9 του άρθρου 86 του ν. 4412/2016).

β) **τα κριτήρια επιλογής των άρθρων 19.1 έως 19.4 της παρούσης δεν μπορούν να τίθενται ως κριτήρια αξιολόγησης της προσφοράς, ήτοι ανάθεσης της σύμβασης, πλην των προσόντων και της εμπειρίας του διατεθέντος προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της προς ανάθεση σύμβασης**, στην περίπτωση που η ποιότητα αυτού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 παρ. 2 περ. (β) του ν. 4412/2016, **υπό την προϋπόθεση ότι τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού αυτού δεν τίθενται μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων τεχνικής ικανότητας του προσφέροντος** των σχετικών με την αναφορά των τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του προσφέροντος ή των διευθυντικών στελεχών του, κατά τη διάταξη του Παραρτήματος ΧΙΙ/Μέρος ΙΙ/περ. (στ) του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016.

¹²⁷ Στο σημείο αυτό η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τη σχετική στάθμιση (συντελεστές βαρύτητας) υπό μορφή ποσοστού επί τοις εκατό (%) που προσδίδει σε καθένα από τα τεθέντα κριτήρια ανάθεσης τα οποία έχουν επιλεγεί ανωτέρω για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με την πρόβλεψη περιθωρίου διακύμανσης με το κατάλληλο μέγιστο εύρος, ενώ εάν για αντικειμενικούς λόγους δεν είναι δυνατή, τότε η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει στο σημείο αυτό τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας των κριτηρίων ανάθεση της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου Τεχνικού Συμβουλίου, μπορεί να αποκλίνει από όσα αναφέρονται στις εγκυκλίους του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών οι οποίες μπορεί να εκδίδονται κατ'εξουσιοδότηση της διάταξης της περ. 15 του άρθρου 86 του ν. 4412/2016 σχετικά με τη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ανάθεσης, τους συντελεστές βαρύτητας των κριτηρίων ανάθεσης που σχετίζονται με την τεχνική προσφορά, ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης, Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι στο σημείο αυτό της παρούσης, τίθενται, εφόσον η αναθέτουσα αρχή κρίνει σκόπιμο, τα ελάχιστα όρια για τις επιμέρους βαθμολογίες των κριτηρίων/υποκριτηρίων ανάθεσης για τα οποία οι τεχνικές προσφορές θεωρούνται αποδεκτές σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 99 παρ. 1 περ. (β) υποπερ. (ββ) (ααα) τελευταίου εδαφίου του ν. 4412/2016. Πρέπει, πάντως, να λάβουν υπ' όψη οι αναθέτουσες αρχές ότι η θέσπιση ορίων μπορεί να είναι πολύ αυστηρή έως απαγορευτική για την ελεύθερη συμμετοχή των υποψηφίων σε κάποιες περιπτώσεις. Μπορεί λοιπόν, κατά την εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής, είτε να μην προβλέπεται η χρήση κατωτέρων ορίων ανά κριτήριο ή το όριο αυτό να τίθεται πολύ χαμηλά (π.χ. 30 μονάδες στην εκατονταβάθμια κλίμακα βαθμολόγησης του κριτηρίου).

¹²⁸ Επισημαίνεται ότι ο συντελεστής βαρύτητας της βαθμολογίας της τεχνικής προσφοράς στη συνολική βαθμολογία της προσφοράς τίθεται, κατά κανόνα, στο εβδομήντα τοις εκατό (70%), δεδομένου ότι το κριτήριο της τιμής τίθεται, κατά κανόνα, με βαρύτητα τριάντα τοις εκατό (30%), πλην όμως η αναθέτουσα αρχή μπορεί, κατ' εξαίρεση, με αιτιολογημένη απόφασή της, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου, να ορίζει ποσοστό βαρύτητας μικρότερο του 30% για το κριτήριο της τιμής, συνεπώς άνω του 70% ως προς τα λοιπά κριτήρια ανάθεσης τα οποία σχετίζονται με τη βαθμολόγηση της τεχνικής προσφοράς (άρθρο 86 παρ. 10 ν. 4412/2016). Κάθε κριτήριο ανάθεσης βαθμολογείται αυτόνομα με βάση τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς. Η βαθμολόγηση πρέπει να είναι πλήρως και ειδικά δικαιολογημένη και να περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός από τη βαθμολογία, και τη λεκτική διατύπωση της κρίσης ανά κριτήριο (βλ. διάταξη του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 86 παρ. 11 του ν. 4412/2016).

¹²⁹ Αναφέρεται μόνο αν έχει τεθεί ελάχιστο αποδεκτό επιμέρους βαθμολογία σε κάθε κριτήριο (πρβλ. διάταξη του άρθρου 99 παρ. 1 περ. (β) υποπερ. (ββ) (ααα) τελευταίου εδαφίου του ν. 4412/2016).

- 130 Όπως ανωτέρω υποσημείωση
- 131 Πρβλ και απόφαση ΣτΕ ΕΑ 184/2020
- 132 Πρβ. άρθρο 79Α παρ. 4 του ν. 4412/2016.
- 133 Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω δυνατότητα εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του οικονομικού φορέα. Εξακολουθεί να υφίσταται η δυνατότητα να υπογράφεται το ΕΕΕΣ από το σύνολο των φυσικών προσώπων που αναφέρονται στα τελευταία δύο εδάφια του άρθρου 73 παρ. 1 του ν. 4412/2016.
- 134 Πρβλ. άρθρο 79Α ν. 4412/2016.
- 135 βλ. Δ.Ε.Ε. απόφαση της 19.6.2019, Meca, C-41/18, EU:C:2019:507, σκ. 28
- 136 Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 754/2020, 753/2020 (Δ Τμήμα)
- 137 Άρθρο 79 παρ. 8σε συνδυασμό με άρθρο 73 παρ 2^Α ν. 4412/2016
- 138 Πρβλ. άρθρο 19 παρ. 2 του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το οποίο «Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ή τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατά τα [άρθρα 75, 76 και 77](#) εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.».
- 139 Εφιστάται η προσοχή των αναθετουσών αρχών στο ότι πρέπει να ζητείται η προσκόμιση δικαιολογητικών προς απόδειξη μόνο των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που έχουν τεθεί στην παρούσα διακήρυξη. Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι, η αναθέτουσα αρχή δύναται, κατά το αρ. 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016, να ζητεί από προσφέροντες, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.
- 140 Πρβλ. παράγραφο 12 άρθρου 80 του ν.4412/2016.
- 141 Πρβλ. παράγραφο 12 άρθρου 80 του ν.4412/2016.
- 142 Οι υπεύθυνες δηλώσεις του παρόντος τεύχους υπογράφονται και γίνονται αποδεκτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 (β) της παρούσας
- 143 Πρβλ. το α.π. [1081/18-02-21](#) έγγραφο της Αρχής «Ενημέρωση για ζητήματα αποδεικτικών φορολογικής ενημερότητας (αυτόματη άντληση αποδεικτικού - ενημερότητα σε παρελθόντα χρόνο)» (ΑΔΑ: Ψ5ΩΣΟΕΤΒ-9ΓΡ).
- 144 Εφόσον η αναθέτουσα αρχή την επιλέξει ως λόγο αποκλεισμού.
- 145 Πρβ. παράγραφο 12 άρθρου 80 του ν.4412/2016.
- 146 Πρβλ υπ' αριθμ. 13535/29.03.2021 (ΑΔΑ Ω1Α2Ω-41Τ) εγκυκλίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης σύμφωνα με το από 8-4-21 έγγραφο Γεν. Γραμματέων Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Δικαιοσύνης. Με το Ενιαίο Πιστοποιητικό Δικαστικής Φερεγγυότητας καταργούνται και αντικαθίστανται τα εξής πιστοποιητικά:
1. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης για διορισμό ή αντικατάσταση εκκαθαριστή
  2. Πιστοποιητικό περί μη λύσεως ή λύσεως και μη πτωχεύσεως ή πτωχεύσεως του συνεταιρισμού
  3. Πιστοποιητικό περί μη θέσεως εταιρίας σε εκκαθάριση
  4. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης περί ενάρξεως των διαδικασιών που προβλέπουν οι περιπτώσεις των καταργημένων ήδη άρθρων 44 & 45 Ν. 1892/1990 (Επικύρωση Συμφωνίας Πιστωτών και εταιρίας και Διορισμός Επιτρόπου) και των άρθρων 46 & 46α, 46β, και 46γ (θέση σε ειδική εκκαθάριση) του ίδιου ως άνω Ν. 1892/1990
  - 5. Βεβαίωση περί κατάργησης της διάταξης του άρθρου 46 ν. 1892/1990 (περί ειδικής εκκαθάρισης)**
  6. Πιστοποιητικό περί μη πτώχευσης
  7. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης πτώχευσης - πτωχευτικού συμβιβασμού - δήλωση παύσης πληρωμών
  8. Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλη ανάλογη κατάσταση

9. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης για συνδιαλλαγή - εξυγίανση κατ' άρθρο 99 ν. 3588/2007
  10. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης σχεδίου αναδιοργάνωσης (αφορά και έκδοση απόφασης)
  11. Πιστοποιητικό περί μη εκκαθάρισης
  12. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης θέσης σε εκκαθάριση
  - 13. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης για θέση σε ειδική εκκαθάριση (αφορά και έκδοση απόφασης)**
  14. Πιστοποιητικό περί μη διορισμού ή αντικατάστασης εκκαθαριστή ή συνεκκαθαριστή
  15. Πιστοποιητικό περί μη θέσης σε αναγκαστική διαχείριση
  16. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης για αναγκαστική διαχείριση
  17. Πιστοποιητικό περί μη έκδοσης απόφασης αναγκαστικής εκκαθάρισης ή αναγκαστικής διαχείρισης
  18. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης περί λύσεως εταιρίας (μόνο ΑΕ)
  19. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης λύσης ΟΕ/ΕΕ
  20. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης λύσης σωματείων - συλλόγων
  21. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης λύσης αστικών εταιριών
  22. Πιστοποιητικό περί μη υπαγωγής σε έκτακτη διαδικασία ρύθμισης υποχρεώσεων εμπόρων
  23. Πιστοποιητικό περί μη υπαγωγής στην ειδική διαχείριση (ν. 4307/2014)
  24. Πιστοποιητικό περί λύσης ή εκκαθάρισης αγροτικού ή δασικού συνεταιρισμού
  25. Πιστοποιητικό περί μη λύσης εταιρίας
- 147 Εφόσον η αναθέτουσα αρχή τις επιλέξει, όλες ή κάποια/ες εξ αυτών, ως λόγους αποκλεισμού.
- 148 Επισημαίνεται ότι η αναθέτουσα αρχή, εφόσον μπορέσει να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις αυτές, αποκλείει οποιονδήποτε οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της δημόσιας σύμβασης.
- 149 Εφόσον η αναθέτουσα αρχή την επιλέξει ως λόγο αποκλεισμού.
- 150 Η πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής eCertis για την αναζήτηση ισοδύναμων πιστοποιητικών άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε είναι διαθέσιμη, χωρίς κόστος, στη διαδρομή. <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/search>. Επισημαίνεται ότι η ΕΑΑΔΗΣΥ είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας για την καταχώρηση και τήρηση των στοιχείων του eCertis για την Ελλάδα. Πρβλ. το με αριθμ. πρωτ. 2282/25-4-2018 σχετικό έγγραφο της Αρχής στον ακόλουθο σύνδεσμο <http://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/341-ecertis-epigrammiko-apoethrio-pistopoihtikwn-twn-dhmosiwn-symvasewn>
- 151 Η υποχρέωση προσκόμισης δικαιολογητικών ονομαστικοποίησης μετοχών αφορά μόνο στις ανώνυμες εταιρείες που λαμβάνουν μέρος στο διαγωνισμό, είτε πρόκειται για μεμονωμένους υποψήφιους, είτε για μέλη ενώσεων και μόνο εφόσον η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης υπερβαίνει το ποσό του 1.000.000 ΕΥΡΩ (χωρίς ΦΠΑ).
- 152 Πρβλ. άρθρο 8 ν. 3310/2005 και π.δ. 82/1996.
- 153 Για τις αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες ιδρυθείσες σε κράτος μέλος της ΕΕ σχετικό είναι το Παράρτημα Ι της οδηγίας 2012/30/ΕΕ (L315/91) με την οποία αναδιατυπώθηκε η Οδηγία 77/91/ΕΟΚ (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρ Ν26/1). Πρβλ. και ΣτΕ 303/2020 (επταμελής).
- 154 Πρβλ. παρ. 3 άρθρου 8 του ν. 3310/2005, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 239 του ν. 4782/21
- 155 Επισημαίνεται ότι τα πτυχία των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Μελετητών και στο Μητρώο Γραφείων Μελετών, που είναι σε ισχύ κατά την 3η Ιουλίου 2019 εξακολουθούν να ισχύουν έως την 1η Σεπτεμβρίου 2021, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του νομοθετικού πλαισίου που ίσχυε έως και τις 2 Ιουλίου 2019 (σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 2 του π.δ 71/2019 (Α' 112) ως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 144 του ν. 4764/2020 (Α' 256).
- 156 Πρβλ. παράγραφο 12 άρθρου 80 του ν.4412/2016.
- 157 Συμπληρώνονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (αποδεικτικά μέσα), κατά περίπτωση, με βάση το Μέρος Ι του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016.

- 158 Για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας του προσφέροντος, όπως αυτή προσδιορίζεται στο άρθρο 19.3, η αναθέτουσα αρχή αναγράφει όσα εκ των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στα στοιχεία αι, β, γ, ε, στ και η του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 απαιτούνται (άρθρο 80 παρ. 5 του ως άνω νόμου). Ειδικά η **στελέχωση** των ημεδαπών μελετητικών επιχειρήσεων αποδεικνύεται με την προσκόμιση της βεβαίωσης εγγραφής (πτυχίο) στο Μητρώο Μελετητών/ Γραφείων Μελετών μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 39 του π.δ. 71/2019, και από την έναρξη πλήρους ισχύος του τελευταίου, βεβαίωση εγγραφής στο Τμήμα ΙΙ του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.).
- 159 Εφόσον έχει αναφερθεί σχετική απαίτηση στο άρθρο 19.4, συμπληρώνεται αναλόγως σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν. 4412/2016.
- 160 Σύμφωνα με το άρθρο 86 ν. 4635/2019 στο ΓΕΜΗ εγγράφονται **υποχρεωτικά**
- α. η Ανώνυμη Εταιρεία που προβλέπεται στον ν. 4548/2018 (Α' 104),
  - β. η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης που προβλέπεται στον ν. 3190/1955 (Α' 91),
  - γ. η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία που προβλέπεται στον ν. 4072/2012 (Α' 86),
  - δ. η Ομόρρυθμη και Ετερόρρυθμη (απλή ή κατά μετοχές) Εταιρεία που προβλέπονται στον ν. 4072/2012 (Α' 86), καθώς και οι ομόρρυθμοι εταίροι αυτών,
  - ε. ο Αστικός Συνεταιρισμός του ν. 1667/1986 (Α' 196) (στον οποίο περιλαμβάνονται ο αλληλασφαλιστικός, ο πιστωτικός και ο οικοδομικός συνεταιρισμός),
  - στ. η Κοιν.Σ.ΕΠ. που συστήνεται κατά τον ν. 4430/2016 (Α' 205) και
  - ζ. η Κοι.Σ.Π.Ε. που συστήνεται κατά τον ν. 2716/1999 (Α' 96),
  - η. η Αστική Εταιρεία με οικονομικό σκοπό (άρθρο 784 ΑΚ και 270 του ν. 4072/2012),
  - θ. ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού που προβλέπεται από τον Κανονισμό 2137/1985/ΕΟΚ (ΕΕΕΚ L. 199, διορθωτικό L. 247) και έχει την έδρα του στην ημεδαπή,
  - ι. η Ευρωπαϊκή Εταιρεία που προβλέπεται στον Κανονισμό 2157/2001/ΕΚ (ΕΕΕΚ L. 294) και έχει την έδρα της στην ημεδαπή,
  - ια. η Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία που προβλέπεται στον Κανονισμό 1435/2003/ΕΚ (ΕΕΕΚ L. 207) και έχει την έδρα της στην ημεδαπή,
  - ιβ. τα υποκαταστήματα ή πρακτορεία που διατηρούν στην ημεδαπή οι αλλοδαπές εταιρείες που αναφέρονται στο άρθρο 29 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 (ΕΕ L 169/30.6.2017) και έχουν έδρα σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.),
  - ιγ. τα υποκαταστήματα ή πρακτορεία που διατηρούν στην ημεδαπή οι αλλοδαπές εταιρείες που έχουν έδρα σε τρίτη χώρα και νομική μορφή ανάλογη με εκείνη των αλλοδαπών εταιριών που αναφέρεται στην περίπτωση ιβ',
  - ιδ. τα υποκαταστήματα ή πρακτορεία, μέσω των οποίων ενεργούν εμπορικές πράξεις στην ημεδαπή τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που έχουν την κύρια εγκατάσταση ή την έδρα τους στην αλλοδαπή και δεν εμπίπτουν στις περιπτώσεις ιβ' και ιγ',
  - ιε. η Κοινοπραξία που καταχωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 293 παράγραφος 3 του ν. 4072/2012
- 161 Το πιστοποιητικό Ισχύουσας Εκπροσώπησης (καταχωρίσεις μεταβολών εκπροσώπησης) παρουσιάζει τις σχετικές με τη διοίκηση και εκπροσώπηση της εταιρείας καταχωρίσεις/μεταβολές στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο.
- 162 Πρβ. παράγραφο 12 άρθρου 80 του ν.4412/2016.
- 163 Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν ότι, κατόπιν αιτήματος του υπεργολάβου και εφόσον η φύση της σύμβασης το επιτρέπει, η αναθέτουσα αρχή καταβάλλει απευθείας στον υπεργολάβο την αμοιβή του δυνάμει σύμβασης υπεργολαβίας με τον ανάδοχο. Στην περίπτωση αυτή, καθορίζονται τα ειδικότερα μέτρα ή οι μηχανισμοί που επιτρέπουν στον κύριο ανάδοχο να εγείρει αντιρρήσεις ως προς αδικαιολόγητες πληρωμές, καθώς και οι ρυθμίσεις που αφορούν αυτόν τον τρόπο πληρωμής. Στην περίπτωση αυτή δεν αίρεται η ευθύνη του κύριου αναδόχου. Συμπληρώνεται αναλόγως.

-
- ¹⁶⁴ Ο όρος αυτός μπορεί να τεθεί, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, και στην περίπτωση ποσοστού μικρότερου του 30% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (πρβλ. παρ. 5 άρθρου 131 του ν. 4412/2016).
- ¹⁶⁵ Στα έγγραφα της σύμβασης, για μελέτες προϋπολογισμού ανώτερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, μπορεί να εγκριθεί και να περιληφθεί ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος της σύμβασης. Στα συμβατικά τεύχη που έχει περιληφθεί ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης, δύναται να προβλέπεται στάδιο συμβιβαστικής επίλυσης κάθε διαφοράς, που προηγείται της προσφυγής στη διαιτησία Πρβλ άρθρο 176 ν. 4412/2016
- ¹⁶⁶ Τίθενται οι τυχόν ληφθείσες γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις, π.χ. αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης, δέσμευσης πίστωσης, έγκρισης δημοπράτησης της μελέτης, η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής σε περίπτωση συγχρηματοδοτούμενης σύμβασης, τυχόν άλλες εγκρίσεις, ειδικοί όροι, κλπ.
- ¹⁶⁷ Του αρμοδίου οργάνου του εργοδότη - αναθέτουσας αρχής (άρθρο 2 παρ. 3 στοιχ. 2 του ν. 4412/2016).